

UDK [27-789.32+027.2] (497.5)
094(497.5Krapina)“15”

Pregledni rad

Primljeno: 19. veljače 2017.

Prihvaćeno za objavljivanje: 5. srpnja 2017.

ZBIRKE STRANIH RIJETKIH KNJIGA 16. STOLJEĆA U KNJIŽNICAMA HRVATSKE FRANJEVAČKE PROVINCIJE SV. ĆIRILA I METODA: FRANJEVAČKI SAMOSTAN SV. KATARINE U KRAPINI

Juraj LOKMER, Zagreb – Fila BEKAVAC LOKMER, Zagreb

Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda od 2011. godine sustavno obrađuje građu svojih knjižnica, ponajprije najvrijednije zbirke, prema međunarodnim standardima (ISBDM) primjenom suvremenih informatičkih i komunikacijskih tehnologija. Time su podatci o toj građi odmah nakon obrade dostupni javnosti u elektroničkome mrežno dostupnome katalogu Provincije (<http://193.198.235.162>). Zbirka stranih rijetkih knjiga 16. stoljeća u knjižnici Franjevačkoga samostana u Krapini je brojem jedinica (85), odnosno naslova (98) djela, malena, ali svojim sadržajem zanimljiva i predstavlja svojevrstnu rijetkost. Ovaj rad donosi katalog te zbirke i komentare o autorima, drugim sudionicima u stvaranju te građe kao i o samoj građi. U Zbirci se uz tri Biblije (1515., 1527. i 1569.), građu koja tumači biblijske tekstove (T. Graminaeus, B. Pererius), odnosno duhovnu literaturu tematski povezanu s biblijskim (novozavjetnim) tekstovima (J. Perion, L. Granatensis, V. Bruno, G. Pico dela Mirandola, J. C. Gerson), kao i onu namijenjenu vjerničkome puku na njemačkome jeziku (Hans von Leonrodt, Otto von Passau), nalazi i znatan broj naslova filozofsko-teološke i temeljne teološke tematike (F. Titelmans, P. da Fonseca, J. Duns Scot, T. Golius, P. Canisius, G. Witzel, Innocentius III. papa, Defensor de Liguge, J. de Combes, B. Claravallensis, T. Hibernicus), kojoj treba dodati brojem naslova dosta opsežnu podgrupu tiskovina protureformacijske tematike (P. de Soto, J. Maier von Eck, T. Stapleton, R. Bellarmino, G. B. Confalonieri, J. de Damhouder, Tridentinski sabor), među kojima je i djelo švicarskoga reformacijskog teologa (S. Castellion), protivnika Calvina i njegove vjerske netolerancije, te građa pastoralnoga karaktera (propovijedi, priručnici, životi svetaca) brojnih autora (Pelbartus de Themeswar, A. Broicky a Koenigstein, Haimo von Halberstadt, C. Musso, Johannes de Segovia, T. Stapleton, F. Diez, Luis de Granada, F. Incarnato, H. Savonarola, J. de Voragine). Građa s povijesnom tematikom malobrojna je (Herodot), kao i građa iz područja medicine (Realdi Columbi chremonensis ... De re anatomica libri 15., Paris, 1572.). Filologija i leksikografija zastupljene su s tri primjerka izdanja rječnika A. Calepina (1510. – 1513., 1558., 1590.). Svojevrsna osobitos te zbirke je znatan broj naslova iz područja latinske književnosti: antičke (Publije Ovidije Nazon) i daleko veći broj pjesničkih radova različitih novolatinskih pjesnika

iz Šleske, Saske (Lužica) i Češke: N. Reusner, J. Wanckel, J. Cyaneus, H. C. von Teufel, B. Praetorius, J. Vÿver, H. Arconatus, S. Frenzel, J. Carolides, N. Bets, K. Rittershausen, S. Radeschinsky, A. T. Langenhardt, G. Volckart, B. Martinovsky, H. Buchner, L. Pollio, J. Heidenreich, H. Treutler, I. Maior, L. Schwartzmaier, T. Fischer i drugi, kao i stihovi engleskoga Irca (W. Quin). Ta je građa sačuvana u istoj zbirci, iako su autori pripadnici različitih reformacijskih denominacija.

Neki primjerci građe iz te zbirke imaju u katalogu poveznicu s digitalnim oblikom istoga naslova u nekoj od europskih baza podataka.

Zbirka stranih rijetkih knjiga 16. stoljeća u knjižnici Franjevačkog samostana u Krapini još je jedno svjedočanstvo višestoljetne kulturne tradicije maloga grada Krapine i Hrvatske, zemlje bogate europske kršćanske kulture i uljudbe.

KLJUČNE RIJEČI: strane rijetke knjige 16. stoljeća, franjevačke knjižnice, HFP sv. Ćirila i Metoda, Krapina.

Uvod

Prema odluci Općega franjevačkog zbora, generalnog kapitula iz 1593. godine održanoga u Valladolidu svaki samostan treba imati toliko knjiga koliko je potrebno propovjednicima i nastavnicima različitih franjevačkih škola. Te odluke je potvrdio papa Klement VIII. (1592. – 1605.), a s vremenom su postale sastavni dio franjevačkih generalnih konstitucija.¹ Time su udareni temelji obveznoga postojanja knjižnice u svakome franjevačkom samostanu. Tako su i samostani današnje Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda imali svoje knjižnice koje su proživljavale sudbinu samostana, nemirnih vremena na prostoru od Trsata do Bača, Zemuna i Subotice. Provincija se je tijekom povijesti brinula o svojim knjižnicama koje su usprkos mnogim nevoljama u većini samostana najvećim dijelom sređene, izdvojene su zbirke, a njihova građa je klasično obrađena (katalozi na listićima). Tijekom 80-ih godina prošlog stoljeća provedena je u svim knjižnicama provincije reklasifikacija knjiga tiskanih do 1850. godine. Tako su Šime Jurić i fra Vatroslav Frkin formirali i u krapinskom samostanu različite zbirke knjiga, među kojima i *Zbirku stranih rijetkih knjiga 16. stoljeća*.

Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, koja je u svojim samostanima stoljećima prikupljala i sačuvala veliko knjižno blago – procjena je da je tu oko 200.000 jedinica baštinskog karaktera – danas je prva redovnička zajednica u Hrvatskoj koja u elektroničkom obliku u mrežno dostupnome vlastitom katalogu (*Knjižnice Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda* – <http://193.198.235.162>), odnosno u *Skupnome katalogu hrvatskih knjižnica konzorcija Crolist*, sustavno obrađuje fondove svojih knjižnica (22 u Hrvatskoj i 4 u Srbiji). Time ta skrivena hrvatska franjevačka književna baština postaje javno dostupna.

---

¹ Usp. Emanuel HOŠKO, »Dragocjeno blago franjevačkih knjižnica gornje Hrvatske«, Vjekoslav FRKIN – Miljenko HOLZLEITNER, *Bibliografija knjiga hrvatskih autora u knjižnicama Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda: 1495. – 1850.*, Zagreb, 2008., str. 11–29.

Kratka povijest franjevaca i Franjevačkog samostana sv. Katarine u Krapini

Franjevci su u Krapinu došli 1641. godine na poziv grofice Anne Marije Keglević-Erdödy² i njezina brata baruna Franje Keglevića,³ čija je obitelj već jedno stoljeće bila vlasnik kaštela i posjeda Krapine.⁴ Darežljivošću baruna Franje i Nikole Keglevića i krapinske općine⁵ sagrađen je samostan, čija je gradnja započela 1644. godine na mjestu gdje je već postojala crkva sv. Katarine sa svetištem za siromahe. Crkva je posvećena 1657. godine i postupno obogaćivana baroknim inventarom.⁶ U samostanu su živjeli i braća laici stolari koji su radili drveni samostanski i crkveni inventar.⁷ Od tada franjevci djeluju u Krapini ponajprije kao dušebrižnici, pastoralci⁸ te rade kao učitelji na pučkoj školi.⁹ U samostanu je bila ljekarna i manja bolnica za bolesne franjevce i siromašniji puk.¹⁰ Franjevački je samostan tijekom 17. i 18. stoljeća bio glavno žarište glazbenog života Krapine.¹¹ Tijekom 18. stoljeća u više navrata u samostanu je djelovala visoka franjevačka škola, gdje se predavala filozofija od 1685. godine, s prekidima do 1783. godine, moralna teologija od 1687., s prekidima do 1745. godine, govornništvo 1774. i 1775. godine, te je u samostanu bio novicijat od 1723. do, s prekidima, 1830. godine.¹² Car Josip II. 1783. godine dokinuo je krapinski samostan te je u samostanu trinaest

² Franjevci su oduvijek držali da su osnivači samostana u Krapini grofica Anna Marija Keglević-Erdödy i njezin brat barun Franje Keglević, čije se slike nalaze i danas na istaknutom mjestu u samostanskoj blagovonici. Usp. Paškal CVEKAN, *Krapinski franjevci*, Krapina, 1980., str. 38, 93.

³ Želju i ostvarenje legata svoje sestre izražene u njenoj oporuci ispunja barun Franjo Keglević. Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 38–39.

⁴ Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 29; Josip ADAMČEK, »Povijest trgovišta i vlastelinstva Krapina u doba feudalizma«, *Kaj*, god. 13 (15), br. 1, Krapina, 1982., str. 13–14.

⁵ Krapinski sudac i prisežnici pozivaju zagrebačke franjevce u Krapinu, zagrebački biskup Benko Vinković daje pismeno odobrenje, a Uprava Krapine dodjeljuje franjevcima zemljište, što je bio preduvjet za osnivanje samostana. Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 39–43.

⁶ Usp. Anđela HORVAT, »O spomenicima kulture Općine Krapina«, *Kaj*, god. 13 (15), br. 1, Krapina, 1982., str. 122–129; Mijo KORADE, Goranka KOVAČIĆ, »Krapinska župa i sakralno graditeljstvo u prošlosti«, *Krapina grad povijesti i kulture* (ur. Agneza SZABO), Krapina, 2004., str. 84–86.

⁷ Usp. Marija MIRKOVIĆ, »Likovnost franjevačkog kruga u barokno doba (sakralna umjetnost franjevačkog samostana u Krapini)«, *Kaj*, god. 25, br. 1-2, str. 122–123.

⁸ Franjevci u Krapini osim redovitoga pastoralnog djelovanja (ispovijedanje, propovijedanje) osnivaju i vode dvije bratovštine: Bratovština sv. Antuna Padovanskoga, osnovana 1676. godine i djelovala je do 1698. godine i Treći red sv. Franje (*Bratovštinu franjevačkog pojasa*), osnovan 1752. godine. Usp. Mijo KORADE – Goranka KOVAČIĆ, »Krapinska župa, sakralno graditeljstvo u prošlosti«, str. 84; P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 62, 69; F. E. HOŠKO, »Pastoralno djelovanje franjevaca Provincije sv. Ladislava na području Zagrebačke biskupije u vremenu potridentinske obnove«, *Bogoslovska smotra*, br. 4, 1977., Zagreb, str. 462.

⁹ Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 86; M. KORADE – G. KOVAČIĆ, »Krapinska župa, sakralno graditeljstvo u prošlosti«, str. 68.

¹⁰ Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 90–92; Biserka BELICZA, »Zdrastvo, liječništvo i ljekarništvo u Krapini i krapinskom kraju«, *Krapina grad povijesti i kulture*, Krapina, 2004., str. 173–174; Božidar TOMAŠIĆ, *Ljekarništvo u franjevačkim samostanima Provincije sv. Ćirila i Metoda – VI., Samostanska ljekarna i braća ranarnici*, str. 67 – 69 (http://www.hdft.hr/media/62_franjevci_6.pdf) (25. 1. 2017.).

¹¹ Godine 1658. u krapinskom samostanu djeluje franjevac – orguljaš Petar Otto. Usp. Ladislav ŠABAN, »O minuloj glazbi i glazbenicima u Krapini i krapinskom kraju«, *Kaj*, god. 13 (15), br. 1, Krapina, 1982., str. 146, kao i skladatelj i orguljaš Konrad Potočnik (1683. – 1737.). U samostanskoj knjižnici pohranjeno je desetak notnih svezaka, što je vjerojatno manje sačuvani dio notnog materijala. Enio STIPČEVIĆ, »Iz starije glazbene prošlosti Krapine«, *Krapina: grad povijesti i kulture* (ur. Agneza SZABO), Krapina, 2004., str. 168.

¹² Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 83–85; M. KORADE – G. KOVAČIĆ, »Krapinska župa, sakralno graditeljstvo u prošlosti«, str. 84.

godina bila vojarna. Samostan je obnavljan od 1800. do 1805. godine i djeluje neprekidno sve do danas. Tu je uvijek bilo fratara koji su se bavili znanostima i koji su se zanimali za povijesna istraživanja krapinskog kraja,¹³ a krapinski franjevac o. Dominik Antolković je 1899. godine otkrio u špilji na samostanskom posjedu ostatke krapinskog pračovjeka i prvi na to upozorio prof. Dragutina Gorjanovića Krambergera.¹⁴ U Druge svjetskom ratu samostan je indirektno stradao pri bombardiranju obližnje željezničke pruge. U lipnju 1945. godine jugoslavenska vojska iz samostana je odvela i na Macelju ubila dvadeset i jednog svećenika i braću laike koji su od 1944. godine živjeli u krapinskom samostanu. Nakon 1945. godine samostanski kompleks doživio je veliku devastaciju. Dio samostanskog zemljišta oduzet je i pretvoren u građevinsko zemljište na kojem su izgrađeni stambeni objekti i cesta, čime je grubo narušena vizura samostana i time smanjena vrijednost toga dijela krapinskog krajolika, a u dio samostana smješteni su stanari koji su tamo stanovali do nedavno. Ratna oštećenja pojačana su oštećenjima od nevremena 1954. godine, kao i potresom 1982. godine. Nakon toga započinje sustavna obnova crkve i samostana. Uređuje se samostanska knjižnica, arhiv i muzej, koji se otvaraju javnosti. Obnova crkve i inventara nastavlja se i danas, čime se tom izuzetno vrijednom spomeniku barokne arhitekture i umjetnosti 17. i 18. stoljeća vraća stari sjaj.

Knjižnica Franjevačkog samostana sv. Katarine u Krapini

Prema odluci Općega franjevačkog generalnog kapitula iz 1593. godine svaki samostan treba, odnosno mora, imati knjižnicu. Tako i krapinski samostan ima knjižnicu, koja nije brojem svezaka velika,¹⁵ ali je brojem naslova i područjima koja pokriva raznolika, što je odraz kvalitete interesa njezinih korisnika. Iako je samostan osnovan sredinom 17. stoljeća najstarije knjige, inkunabule i rijetke knjige u samostanskoj knjižnici datiraju iz 15.¹⁶ i 16. stoljeća,¹⁷ što uvjerljivo govori o osnivanju knjižnice istodobno s osnivanjem, odnosno izgradnjom samostana.

Današnji fond knjižnice, koja ima oko 4.000 svezaka, sastoji se od starog fonda samostanske knjižnice, fondova knjižnice studija filozofije i teologije, knjiga samostanske ljekarne i bolnice (medicinske knjige), knjiga franjevaca koji su djelovali i umrli u Krapini i donacija brojnih pojedinaca.

Tijekom 80-ih godina prošlog stoljeća provedena je u svim knjižnicama Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda reklasifikacija knjiga tiskanih do 1850. godine. Tada

---

¹³ Poseban trag ostavio je o. Vjenceslav Szklenszky, rođenjem Čeh, učeni teolog, filozof, koji se je bavio poviješću Krapine, Hrvatske, Mađarske, crkvenom poviješću o čemu govori Szklenszkyeva brojna rukopisna ostavština. Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 86–90, koju bi bilo vrijedno proučiti, vrednovati i objaviti.

¹⁴ Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 12.

¹⁵ Anđela HORVAT, »O spomenicima kulture Općine Krapina«, str. 129.

¹⁶ Usp. Š. JURIC – V. FRKIN, »Katalozi inkunabula crkvenih ustanova u Hrvatskoj, III. Zbirka inkunabula u knjižnicama Hrvatske franjevačke provincije sv. Ćirila i Metoda«, *Croatia christiana periodica*, god. 11, br. 20, Zagreb, 1987., str. 141–143.

¹⁷ Usp. P. CVEKAN, *Krapinski franjevci*, str. 92; V. FRKIN, »Knjižnica franjevačkog samostana u Krapini«, *Kaj*, god. 25, br. 1, Krapina, 1992., str. 102–103.

su prof. Šime Jurić i fra Vatroslav Frkin i u Krapini formirali različite zbirke knjiga, među kojima i *Zbirku stranih rijetkih knjiga 16. stoljeća*.

Hrvatska franjevačka provincija sv. Ćirila i Metoda, koja je u svojim samostanima stoljećima prikupila i sačuvala veliko knjižno blago (oko 200.000 naslova/svezaka), danas je prva redovnička zajednica koja primjenom suvremenih informatičkih i komunikacijskih tehnologija sustavno obrađuje fondove svojih knjižnica (22 u Hrvatskoj i 4 u Srbiji), u elektroničkom katalogu provincije (<http://193.198.235.162>), odnosno u skupnome katalogu *CroList*. Time to knjižno blago postaje mrežno javno dostupno.

Knjižnica je upisana u Upisnik knjižnica kod Ministarstva kulture pod brojem K-1562. Najstariji dio građe (inkunabule i strane rijetke knjige 16. stoljeća) obrađen je i zaštićen kao trajno kulturno dobro,¹⁸ a cjelokupan fond knjižnice preventivno je zaštićen.¹⁹ Daljnja obrada fonda nastavit će se zavisno o potpori Ministarstva kulture i lokalne samouprave kao i o suradnji s lokalnom knjižničarskom zajednicom.

Evangelist Marko (drvorez)
*Testamenti noui. Editio vulgata, Lugduni:
apud Antonium Gryphium, 1569.*
(Krapina RIV-16° -7)

Zbirka stranih rijetkih knjiga 16. stoljeća

Knjižnica Franjevačkoga samostana u Krapini posjeduje Zbirku stranih rijetkih knjiga 16. stoljeća, koja se sastoji od 85 jedinica (primjerka) s 98 naslova djela nastalih u razdoblju od 1510. do 1600. godine. Najstarija izdanja su iz 1510. godine, odnosno 1513. godine: F. Ambrosij Calepini Bergomatis²⁰ ... *Dictionarium ex optimis quibusque authoribus studio*

¹⁸ Usp. Rješenje Ministarstvo kulture, Uprave za zaštitu kulturne baštine, Zagreb (Klasa: UP/I-612-08/13-06/0281; Ur. broj: 532-04-01-02/14-13-1) od 19. studenoga 2013.

¹⁹ Usp. Rješenje Uprave za zaštitu kulturne baštine, Konzervatorski odjel u Krapini (Klasa: UP/I-612-08/15-05/0059; Ur. broj: 532-04-02-03/2-15-1) od 24. travnja 2015.

²⁰ Ambrogio Calepio (zvan Calepino) ili *Ambrosius Calepinus Bergamensis* (Castelli Calepio, oko 1435. – Bergamo, 1511.), talijanski augustinac, humanist i latinist, poznat po svome *Dictionarium latinum*, monumentalnome djelu iz područja leksikografije i enciklopedistike na latinskome jeziku u kojem je povezao klasični latinski s kasnoantičkim (Augustin, Jeronim), ranosrednjovjekovnim i renesansnim latinskim jezikom. Prvo izdanje *Dictionarium latinum* je iz 1502. godine. Nakon Calepiove smrti (1511. god.) njegov projekt završila

se collectum, [s. l., s. a. 1510. – 1513.?] (Krapina: R IV-4°-4). Najmlađe izdanje je iz 1600. godine: Luis de Granada,²¹ *Conciones quae de praecipuis sanctorum festis in Ecclesia habentur.....*, Antuerpiae, 1600. (Krapina: RIV-m8^o-17 P.1, Krapina: RIV-m8^o -17 P.2).

Biblijskom tematikom povezanu grupu čine tiskovine od kojih su svojim formatom zanimljiva izdanja u nekoliko svezaka: *Biblia sacra, iuxta vulgatam editionem ad vetustissima exemplaria castigata*, Lugduni, 1569. (Krapina RIV-16°-6 P.1.; RIV-16° – P.2.; RIV-16° – P.3.,5.; RIV-16°- P.4.) i *Testamenti noui. Editio vulgata*, Lugduni, 1569. (Krapina RIV-16°-7), koja su »džepnog« formata (svega 13 cm), podesna za korištenje na putu i pri terenskom radu, što je bilo primjereno franjevačkoj pastoralnoj praksi. Ta se biblijski izdanja zasnivaju na prijevodu sv. Jeronima (*Vulgata*).²² Tu su i *Biblia cum concordantijs*

su njegova subraća. Godine 1520. Bernardino Benaglio tiskao je 24. izdanje, kao konačnu verziju rječnika. Tako je od 1502. do 1509. god. bilo 9, a do 1520. god. već oko 26 izdanja (Venecija, Basel, Strasbourg, Paris, Lyon i drugi gradovi). Tijekom XVI. stoljeća Calepinov *Dictionarium* se razvio u višejezični rječnik, kojemu je latinski jezik uvijek bio temelj. Prvo višejezično (latinski, grčki, njemački, nizozemski i francuski) izdanje bio je *Pentaglottos* (Antwerpen, 1545.). Urednici i autori dodataka Calepinovu rječniku bili su znanstvenici poput Conrada Gesnera i Christian Wurstsena. Baselsko izdanje iz 1590. god. sadržavalo je 11 jezika (latinski, hebrejski, grčki, francuski, talijanski, njemački, flamanski, španjolski, poljski, mađarski i engleski) i ponovljeno je u nekoliko izdanja (1598. – 1627. god.). Isusovački misionari objavili su 1595. god. u Amakusi kod Nagasakia latinsko-portugalsko-japansku verziju rječnika. Calepinov *Dictionarium* poznat je u cijeloj Europi kao *Calepino*, a u talijanskom jeziku to je uvriježen izraz za »rječnik«. Osim toga djela Calepino je napisao jednu manju pjesmu – odu Veneciji (1483.) kao i životopis (*Vita*) sv. Johanna Bonusa, preteče augustinskih pustinjaka (1484.). Pripisuju mu se i još neka manja djela: *Confessionale* i dvije latinske himne talijanskoj augustinki i mističarki Klari de Montefalco. Usp. G.G. SOLDI RONDINI – T. DE MAURO, »Calepio, Ambrogio, detto il Calepino«, *Dizionario Biografico degli Italiani* (http://www.treccani.it/enciclopedia/calepio-ambrogio-detto-il-calepino_%28Dizionario-Biografico%29/); Charles DUBRAY, »Ambrogio Calepino« *The Catholic Encyclopedia*. (<http://www.newadvent.org/cathen/03169a.htm>) (8. 1. 2017.).

²¹ Luis de Granada, (1504. – 1588.), španjolski dominikanac, teolog, pisac i propovjednik, živio i umro na glasu svetosti. Osim radova iz asketske teologije, njegovi radovi odnose se na Bibliju, dogmatiku (*Introducción al simbolo de la fe; Compendio y Explicacion de la Doctrina Cristiana*), etiku, Kristov (*Vida de Jesucristo.....*), Marijin (*Vida de María:.....*) život te na živote nekih svetaca (*Vida de fray Bartolome de los Martires*), kao i na povijest Crkve. Napisao je i nekoliko zbirki propovijedi (*Los seis libros de la Retórica Eclesiástica..... Trece sermones*). Ipak njegovi najpoznatiji spisi su iz asketske teologije: *La Guia de Pecadores (Vodič za grješnike)* iz 1555. god., koji je polučio najviše uspjeha i preveden je na mnoge jezike. Njegov jezik je najčišći španjolski jezik skladnoga klasičnog stila. Snažno je utjecao na jezik i stil sv. Terezije Avilske. U dobi od 35 godina, napisao je za studente mali traktat o načinu molitve, koji je poslužio kao osnova za njegovu opsežnu knjigu *Libro de la Oracion y Meditacion (Knjiga molitve i meditacije)*. Ta je knjiga objavljena 1554. god. i doživjela je neočekivan uspjeh te ga potakla da se posveti pisanju djela duhovne tematike. Usp. »Luis de Granada, fray«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=37444>); John Bonaventure, O'CONNOR, »Ven. Louis of Granada«. *The Catholic Encyclopedia*. (<http://www.newadvent.org/cathen/09385b.htm>); »Fray Luis de Granada«, *Biografías y Vidas* (<http://www.biografiasyvidas.com/biografia/g/granada.htm>), (8. 1. 2017.).

²² Sveti Jeronim, lat. *Eusebius Sophronius Hieronymus* (Stridon, oko 347. – Betlehem, 420.), kršćanski svetac, autor prijevoda Biblije na latinski jezik, crkveni naučitelj, teolog, filozof i jezikoslovac. Sin ilirskih kršćanskih roditelja u Rimu je studirao retoriku i latinske klasike. Proputovao je Galiju, potom nekoliko godina borovao u Akvileji, gdje je marljivo proučavao Bibliju. Vrlo nadaren, inteligentan, marljiv, ali i vrlo osjetljivoga karaktera Jeronim, sklon asketskom životu napustio je Akvileju i pošao na Istok. U Antiohiji je još više produbio svoje poznavanje Biblije i usavršio se u hebrejskom jeziku. Nakon toga pošao je u Halkidsku pustinju, gdje su živjeli mnogi monasi kao pustinjaci. Tu je živio u samoći, noćnim bdjenjima, pokori i radu. Zbog prepiraka i raskola, vratio se u Antiohiju, gdje ga je mjesni biskup Paulin zaredio za svećenika uz uvjet da i dalje može biti monah i da se može kretati kuda želi. Od 380. do 381. godine borovao je u Carigradu, rađajući u tamošnjim bogatim knjižnicama. Tu je na njega jako utjecao sv. Grgur Nazijanski, koji ga je oduševio za Origena, čijih je 28 poslanica Jeronim preveo. Kasnije će Jeronim odbaciti Origena u cjelosti. Papa Damaz I., posebno je cijenio Jeronima i uzeo ga za tajnika. Tada mu je povjerio reviziju latinskoga prijevoda

veteris et noui testamenti et sacrorum canonum, Nurembergis, 1515. (Krapina R IV-4°-3), koju je priredio dominikanac Alberto da Castello,²³ također na osnovi prijevoda (Vulgate) sv. Jeronima, kao i *Textus Biblie: Hoc in opere hec insunt. Concordantie tam ex veteri [et] nouo testamento*, Lugduni, 1527. (Krapina R IV-4°-6) s dodatkom teksta *O židovskom ratu* Josipa Flavija²⁴ u prijevoda Jeana de Gradija.²⁵ Ta izdanja Biblije većega su formata (4°) i namijenjene su studijskoj uporabi, o čemu zorno govore njihove drvene u kožu presvučene i metalnim ukrasima okovane korice. U tu grupu ulaze i djela koja tumače biblijske tekstove: Theodor Graminaeus,²⁶ *Mysticus Aquilo, Sive Declaratio Vaticinii*

evanđelja, tzv. *Itale*. Jeronim je već prije i tijekom toga razdoblja stvorio veći dio novog latinskog prijevoda cijele Biblije, slavnu *Vulgatu*. Radio je preko dvadeset godina. Time je stekao poseban ugled u Crkvi, tako da su mnogi u njemu gledali budućeg papu. Kad je umro, papa Damaz, Jeronim je otputovao opet na Istok. Došao je u Betlehem, gdje je osnovao muški samostan, kojemu je bio na čelu. Narednih više od trideset godina proveo je u plodnom književnome radu. Prevodio je svete knjige s hebrejskog izvornika, a potom i komentare na pojedine knjige. Ti su komentari posebno vrijedni zbog mnoštva povijesnih i arheoloških podataka. Jeronimovi povijesni spisi, osobito *De viris illustribus* (*O slavnim muževima*), puni su dragocijenih podataka. Sačuvani su tekstovi njegovih 157 pisama, kojima je odgovarao mnogima iz cijeloga svijeta, a koji su se njemu obraćali za savjet. Posljednjih godina života zdravlje mu se pogoršalo, oslabio mu je vid. Umro je iscrpljen, slijep i osamljen 420. godine. Zbog svoga navodnoga podrijetla i sustavnoga rada sv. Jeronim je zaštitnik Dalmacije, teologa, prevoditelja, arhivista, knjižničara, učitelja i studenata. I hrvatski glagoljaši bili su uvjereni da je Jeronim otac glagoljice i držali su ga za svoga zaštitnika. Usp. Louis SALTET, »St. Jerome« *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/08341a.htm>); »Sv. Jeronim«, *Vjera i djela* (<https://www.vjeraidjela.com/sv-jeronim/>) (8. 1. 2017.).

²³ Alberto Castellano (*da Castello*) (Venezia, 1450. – 1523.), talijanski dominikanac i teološko-povijesni pisac. Priredio je i objavio (tiskao) kanonske tekstove Vulgate (latinski prijevod sv. Jeronima) kao *Biblia cum pleno apparatu* (1506.) koja je doživjela mnoga izdanja. Autor je i nekoliko povijesno-teoloških radova, kao i radova o dominikanskome redu. Iza 1523. godine nema više spomena o njegovim aktivnostima. Usp. »Alberto da Castello (1450–1523)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01327246>); Marco PALMA, »Castellano, Alberto«, *Treccani Dizionario Biografico degli Italiani* ([http://www.treccani.it/enciclopedia/alberto-castellano_\(Dizionario-Biografico\)](http://www.treccani.it/enciclopedia/alberto-castellano_(Dizionario-Biografico))) (8. 1. 2017.).

²⁴ Josip Flavije (lat. *Flavius Iosephus*, pravo ime *Josef ben Matatias*), židovski povjesničar (Jeruzalem, 37/38 – Rim, oko 100.). Farizej, u službi jeruzalemskoga Hrama, romanofil, koji se je u nemirima u Galileji predao rimskom vojskovođi Vespazijanu, postao njegov rob i kasnije postao rimski građanin. Nakon razaranja Jeruzalema, čemu je bio svjedok, napisao je na grčkome jeziku djelo o rimsko-židovskom ratovanju pod naslovom *O židovskom ratu*, prvotno napisano vjerojatno na aramejskom jeziku. A njegovo djelo o židovskoj povijesti, *Židovske starine* sadrži odlomak 18,3,3, gdje je jedino izravno nekršćansko svjedočanstvo o Isusu. Treće i manje poznato njegovo djelo je *Protiv Apiona* ili *O starosti židovskoga naroda*. Ta njegova djela nastala između 75. i 99. godine su značajan antički povijesni izvor. Usp. »Josip Flavije«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?ID=29352>); »Josephus Flavius«, *Jewish virtual Library* (<http://www.jewishvirtuallibrary.org/jsource/biography/Josephus.html>); Jona LENDERING, »Josephus«, *Livius.org*. (<http://www.livius.org/articles/person/josephus/>) (8. 1. 2017.).

²⁵ Jean Gradi ili lat. *Joannes de Gradibus* (1490? – 1515.), (talijanski?), francuski pravnik podrijetlom iz Liona, profesor prava, u Milanu savjetnik francuskog kralja Franje II. za vrijeme francuske okupacije milanskoga vojvodstva. Autor mnogih povijesno-pravnih rasprava. Usp. »Gradi, Jean (1490 – 1515)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01235608>); »de Gradibus (Johannes)«, *Allgemeines Gelehrten-Lexicon*, 2. Band, (ur. Johann Christoph ABELUNG), Leipzig, 1787., Stup. 1561. – 1562. (http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10797895_00013.html) (8. 1. 2017.).

²⁶ Theodor Graminaeus (Roemond, 1530. – 1593.), poznat i kao: *Ruremond*, ..., *Gras*, *Théodore*; *Graminaeus*, *Diederich*; *Graminaeus Ruremond*, *Theodorus* i dr., njemački humanist, pravnik, matematičar, astronom, kartograf, pisac, tiskar, knjižar i nakladnik. Bio je učitelj vojvode Jülich-Kleve-Berga i zemaljski pisar toga vojvodstva. Djelovao je ponajviše u Kölnu i Düsseldorfu (1569. – 1594.). Do 1579. god. bio je profesor prava, Autor je izdanja *Tractatus de Sphaera* J. de Sacro Bosco (Köln, 1567.) pod naslovom *Uberior enarratio eorum quae a Ioanne de Sacro Bosco proponuntur, ita vt adiecta difficilioribus locis commentarij vicem supplere possit* ..., a 1573. god. je objavio rad *Erklärung ... eines Cometen, des 1573. Jars.* s ilustracijama tada videnoga kometa, koji je zapravo bio nova zvijezda, danas poznata pod imenom Supernova. Autor je

Ieremi[a]e Prophet[a]e:..... Coloniae, 1576. (Krapina: RIV-m8°-3); Benedictus Pererius,²⁷ ....Commentariorum et disputationum in Genesim ....., Coloniae, M.D.XXXIII. (Krapina: RIV-m8°-7 T.1).

Zasebnu podgrupu čine izdanja s tematikom zasnovanom na biblijskim tekstovima, posebno Novoga zavjeta, namijenjena duhovnosti pojedinaca, organiziranih skupina i redovničkih zajednica u kojima se na različite načine obrađuje život Kristov ili tumače tekstovi Novoga zavjeta, a to su: Joachim Perion,²⁸ *Ioachimi Perionii benedictini*

također nekoliko djela vjerskog, duhovnog i političkog sadržaja: .... *In Esaïam et prophetiam sex dierum Geneseos, oratio:....., & ratio Antichristi eiusque praecursoris Lutheri evidentissime declaratur..* (Köln, 1571.); .... *In Esaïamet prophetiam sex dierum geneseos, oratio:...., & ratio Antichristi eiusque praecursoris Lutheri euidentissime declaratur* (Köln, 1571.); *Mysticus aquilo, sive Declaratio vaticini Jeremiae prophetae: ab aquilone pandetur malium super omnia habitatores terrae, ...* (Köln, 1576.); *Relatio ad sacram caesaream maiestatem, eorum, per svae maiestatis commissarios in negotio Pacificationis Belgicae, Coloniae peracta sunt, ...* (Köln, 1579.), u kojima zastupa izrazito protureformacijske stavove. Dao je i opis obiteljske svečanosti tamošnje kneževske obitelji, a pripremio je i tiskao rad hrvatskoga humanista i polihistora Pavala Skalića: *Pauli principis de la Scala et Hun, ...Primi tomi miscellaneorum de rerum causis & successibus .....*, *super statu summorum Pontificum Rhomanae Ecclesiae contra falsam, ...*, *quae nuper nomine Theophrasti Paracelsi in lucem prodiit, pseudomagicam, expositionem, ...* *explanatio.* (Köln, 1570.). U svojem djelu *Exhortatio de exequenda calendarii correctione, quam S.D.N. Gregoriana XIII. Pont. Max ...* (1583.) dao je objašnjenje nastanka i primjene novog kalendara. Usp. »Theodor Graminaeus (1530. – 1593.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01302340>); »Ancient and Medieval Astronomy«, *Astronomy at The Edward Worth Library* (<http://astronomy.edwardworthlibrary.ie/astronomy-and-astronomers/ancient-and-medieval-astronomy/>); »Diederich Graminaeus (1530?–1594?)«, *IdRef* (<https://www.idref.fr/086171380>) (8. 1. 2017.)

²⁷ Benedict Pereira ili lat. *Benedictus Pererius*, ali i *Pereyra*, *Benet Perera*, *Benet Pererius* (Ruzafa, 1536. – Rim, 1610.), španjolski isusovac, filozof, teolog i egzegeta. Kao filozof pokušao je pomiriti Platonovu s Aristotelovom filozofijom, poput svojih suvremenika i uzora, ali ipak na originalan način. Njegovo najvažnije filozofsko djelo *De communibus omnium rerum naturalium principiis et affectionibus libri quindecim* (Rim, 1576.) zapažen je rad koji su mnogi citirali i na njemu gradili svoje radove (Galileo Galilei). U opsežnom egzegetskom djelu *Commentariorum et disputationum in Genesim tomi quattuor* (Rim, 1591. – 1599.) Pereira se bavi odnosom znanosti i vjere, razjašnjava, znanstveno tumači dijelove Knjige Postanka (opći potop, Noina arka, Kula babilonska itd.). Taj rad dobro su prihvatili i vrednovali vodeći katolički teolozi toga i kasnijih stoljeća. Djelo *Adversus fallaces et superstitiosas artes, id est, De magia, de observatione somniorum, et de divinatione astrologica*, 1591. god. sastoji se od triju knjiga. U prvoj knjizi podržava prirodnu magiju (fizika i matematika) kao uzvišene umjetnosti za razliku od đavolske magije (okultizam, prizivanje duhova i dr.). Druga knjiga posvećena je tumačenju vizija i snova. U trećoj knjizi donosi argumente kojima dokazuje da je astrologija u suprotnosti s kršćanskom vjerom. Objavio je velik broj egzegetskih radova: *Commentariorum in Daniele prophetam libri sexdecim* (Rim, 1587.), pet svezaka egzegetskih disertacija: *Exodus* sa 137 disertacija (Ingolstadt, 1601); *Poslanica Rimljanima* s 188 disertacija (Ingolstadt, 1603.); *Apokalipsa* s 183 disertacije (Lion, 1606); *Ivanovo evanđelje* s 214 disertacija na prvih devet poglavlja (Lion, 1608); 144 disertacije na sljedećih pet poglavlja (Lion, 1610). U četvrtom svesku disertacija nalaze se 23 disertacije u kojima dokazuje da Muhamed nije bio antikrist o kojem govori Apokalipsa i prorok Danijel. Pereira je bio gorljivi protivnik teorije prirode matematike isusovca Christophera Claviusa. Rasprava je imala široke posljedice i odrazila se na isusovačke programe obrazovanja. Usp. Walter DRUM, »Benedict Pereira«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/11664c.htm>); »Benedict Pereira«, *Alchetron, The Free Social Encyclopedia* (<https://alchetron.com/Benedict-Pereira-1061389-W>). (9. 1. 2017.)

²⁸ Joachim Perion (Cormery, 1499. – 1559.), francuski benediktinac, filolog (helenist, latinist, romanist). Preveo je Aristotelova djela s grčkog na latinski jezik. Kao romanist poznat je po svojoj 1555. god. objavljenoj knjizi na latinskom jeziku o porijeklu Francuza, a koja je 2003. god. objavljena na francuskom jeziku. U tom djelu Péron zastupa tezu o grčkom podrijetlu Francuza. Njegovo djelo *Ioachimi Perionii benedictini cormoeriacenti de vita rebusque gestis Iesu Christi, generis hominum conseruatoris, ex quatuor iis qui Evangelia scripserunt*, 1553. predstavlja prijelaz od djela utemeljenih na povijesno-evanđeoskim činjenicama prema literarnom, pripovjedačkom prikazivanju Kristova života i osoba iz Kristova okruženja (B. D. Marija, sv. Ivan Krstitelj). Usp. Irena BACKUS, *Historical Method and Confessional Identity in the Era of the Re-*

cormoeriaceni de vita rebusque gestis Iesu Christi, ... ex quatuor iis qui Euangelia scripserunt ...., Parisiis, 1553. (Krapina RIV-16°-8); Ludovicus Granatensis, *Vita Christi : Ex Diversis Ipsivs Opvsculis spiritualibus collecta, ...* Coloniae, 1596. (Krapina RIV-16° -12), te izdanja isusovačkog kolegija u Beču: *Beatissimi Hyppoliti Episcopi & martyris*,²⁹ *Oratio, de Consummatione mundi, ac de Antichristo, & Secundo aduentu Domini nostri Iesu Christi De Antichristo*, Viennae Austriae, 1562. (Krapina RIV-16°-11), koje je priredio talijanski humanist Giovanni Pico dela Miranda;³⁰ kao i druga

formation (1378 – 1615), Leiden – Boston, 2003., str. 296 (<https://books.google.hr/books?id=Ynd0DGjt-sMC&pg=PA296&lpq=PA296&dq=#v=onepage&q&f=false>); Dietrich WÜNCH, *Evangelienharmonien im Reformationszeitalter*, Berlin-New York, 1983., str. 236 (https://books.google.hr/books?id=v6hu80ye08kC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false) (9. 1. 2017.).

²⁹ Hipolit Rimski (Rim, 170. – Sardinija, 235.), kršćanski pisac i svetac Katoličke crkve. Hipolit je bio poznat po učenosti i govorničkoj vještini. Kada je Kalist, bogati bankar, postao papa, raskol je bio neizbježan. Tako je 217. god. Hipolit postao vođa prve raskolničke skupine u rimskoj Crkvi te je prvi protupapa u povijesti. Raskol se je nastavio za pontifikata pape Urbana I. i Poncijana. Temeljni cilj Hipolitove skupine bio je nastavak stroge pokorničke prakse u Crkvi, a po svojim općim značajkama, skupina je bila tradicionalistička i protiv promjena. Nakon što je na vlast došao car Maksimin Trački, počeo je novi progon kršćana. Tako je Hipolit 235. god. bio skupa s legitimnim rimskim papom Poncijanom deportiran na Sardiniju, gdje su obojica umrli mučeničkom smrću. Prema tradiciji istočne i zapadne Crkve, Hipolit se prije mučeništva pomirio s Poncijanom i priznao njegovu papinsku vlast te pozvao svoje sljedbenike da se pokore legitimnom papi. Tijela pape Poncijana i Hipolita Rimskog dopremljena su u Rim. Hipolit je pokopan na Tiburtinskoj cesti, gdje je kasnije podignuta i bazilika u njegovu čast. Na tom je mjestu 1551. god. nađen i Hipolitov kip, koji se otada čuva u Vatikanskoj biblioteci u Rimu. Hipolit je, izvorno vjerojatno na grčkom, napisao, među ostalim, tumačenja biblijskih knjiga (npr. Knjige Danieleve, Otkrivenja), dogmatske i apologetske spise (*Protiv svih hereza*; lat. *Refutatio*) u kojemu je opisao 32 heretičke sljedbe. Najpoznatije djelo pripisano Hipolitu svakako je *Traditio apostolica (Apostolska predaja)* nastala između 210. i 235. god., koja daje uvid u život tadašnje Crkve te sadrži i primjere ranokršćanske molitve i liturgije. Usp. Johann Peter KIRSCH, »St. Hippolytus of Rome«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/07360c.htm>); »Hippolytus Romanus«, *Dictionary of Christian Biography and Literature to the End of Sixth Century A. D.* (<http://www.ccel.org/ccel/wace/biodict.h.html?term=hippolytus+romanus>); Christopher WORDSWORTH, *St. Hippolytus and the Church of Rome in the Early Part of the Third Century (2nd ed.)*, London, 1880. (<https://archive.org/details/sthippolytuschr00wordrich>) (9. 1. 2017.).

³⁰ Giovanni Pico della Miranda (Mirandola kraj Modene, 1463. – Firenca, 1494.), talijanski renesansni filozof i humanist. Obrazovanje u kanonskom pravu, književnosti, srednjovjekovnoj skolastici i teologiji stekao je na sveučilištima u Bolonji, Ferrari, Padovi, Paviji i Parizu, a studirao je i grčki jezik i grčku filozofiju. Kasnije je naučio i hebrejski, arapski i aramejski. U filozofiji je pod jakim utjecajem Platona, Aristotela, novoplatonizma i kabale. Kabala ga je fascinirala, jer je bio zainteresiran za mistične i teološke spekulacije. Kritizirao je neke postavke teoloških učenja i zalagao se za novi duh kritičkog dijaloga među teolozima i znanstvenicima. Godine 1486. u dobi od dvadeset tri godine pokušao je organizirati velik zbor filozofa i teologa različitih religija i vjerovanja kako bi razgovarali o »filozofiji mira« i »vjerskom pomirenju« te je pripremio manifest pod naslovom *De dignitate hominis (O dostojanstvu čovjekovu)*, 1486.) s 900 filozofskih i humanističkih teza, što se danas drži ključnim tekstom renesansnog humanizma. Najradikalnija teza je bila da nijedna znanost ne može bolje dokazati Isusovu božansku narav od magije i kabale. Zbog toga je kao i drugih neortodoksnih stavova papa Inocent VIII. zabranio taj skup, izopćio Pica iz Crkve, a manifest stavio na popis zabranjenih knjiga. Rehabilitiran je tek pred smrt. Svojim djelom *Disputationes adversus astrologiam divinatricem (Rasprave protiv proricateljske astrologije)* borio se protiv mističkih astroloških proricanja, ali kao i mnogi njegovi suvremenici nije uspio ostvariti jasno razlikovanje između znanosti i magije. Druga njegova djela su: *De ente et uno*, zatim *Conclusiones philosophicae, cabalasticae et theologicae*, (1486.), *Apologia J. Pici Mirandolani, Concordiae comitis* (1489.) i *Heptaplus*, (1491.). Usp. Paul LEJAY, »Giovanni Pico della Mirandola«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/10352a.htm>); Brian COPENHAVER, »Giovanni Pico della Mirandola«, *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (<https://plato.stanford.edu/entries/pico-della-mirandola/>); Nicoletta TIRINNANZI, »Pico della Mirandola, Giovanni«, *Treccani Enciclopedia* ([http://www.treccani.it/enciclopedia/pico-della-mirandola-giovanni_\(II-Contributo-italiano-alla-storia-del-Pensiero-Filosofia\)](http://www.treccani.it/enciclopedia/pico-della-mirandola-giovanni_(II-Contributo-italiano-alla-storia-del-Pensiero-Filosofia))) (9. 1. 2017.).

isusovačka izdanja: Vincenzo Bruno,³¹ *Meditationes, De Praecipuis Mysteriis Vitae et Passionis D. N. Jesu Christi*, Coloniae Agrippinae, 1599. (Krapina RIV-16°-13 P.1.); Ioannis Gersonis,³² *Cancellarii Parisiensis Doctoris[ue] celeberrimi, De Imitatione Christi, Libri III.*, Viennae Austriae, 1561. (Krapin: RIV-16° -11).

Daleko je brojem jedinica veća grupa koju čine priručnici, propovijedi i literatura za pastoralno djelovanje: Pelbartus de Themeswar,³³ *Pomerium Sermonum de beata virgine dei genitrice*, Hagnaw, 1515. (Krapina R IV-4°-2) i Pelbratus de Themeswar, *Pomerium sermonum de observantia*, Hagenau, 1516. (Krapina R IV-4°-2); Antonius Broicky a Koenigstein,³⁴ *Postillae seu enarrationes, in lectiones Epistolarum & Euangeliorum*

³¹ Vincenzo Bruno (Rimini, 1532. – Rim, 1594.), liječnik, talijanski isusovac. Medicinu je studirao u Bolonji i Padovi, gdje je 1555. god. stekao doktorat. Vrativši se u Rimini, radio je kao liječnik. Družbi Isusovoj je pristupio 1558. god. i kao isusovac službovao je kao rektor kolegija u Loretu, rektor sjemeništa i kolegija u Rimu. Njegova najpoznatija djela su: *Meditationi sopra i misterii della Passione ... di Christi N. S.* (1586.); *Meditazioni sopra i principali misteri della vita, passione e resurrezione di Cristo nostro signore* (1598.); *Brevis tractatus de sacramento poenitentiae* (1598.); *Commune sanctorum* (1598.); *Meditationes de ... mysteriis Vitae Domini Nostri Jesu Christi* (1598.); *Meditationes in septem praecipua festa b. virginis* (1599.). Usp. »Bruno, Vincenzo (1532. – 1594.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01878112>) (9. 1. 2017.).

³² Jean Charlier Gerson (Gerson kod Reimsa, 1363 – Lion, 1429), francuski filozof i teolog, pedagog, reformator, mistik, pjesnik, kancelar Sveučilišta u Parizu (1395. – 1429.), rektor katedrale Notre Dame u Parizu, vođa koncilskog pokreta i jedan od najistaknutijih teologa na Koncilu u Konstanzu. Studirao je filozofiju i teologiju na Collège de Navarre u Parizu kod Gillesa Deschamps (Egidija Campensis) i Pierrea d'Aillyja (Petrus Alliaco). Glavna preokupacija njegova vremena bila je podjela Katoličke crkve (raskol). Gerson u početku pristao uz umjerene reforme i bio je protiv sazivanje koncila koji je trebao pomiriti suparničke pape u Rimu i Avignonu, ali je svojim teološkim radovima (*De potestate ecclesiae, De unitate ecclesiastica, De auferibilitate papae*) i djelovanjem na Koncilu u Pisi (1409.) i u Konstanzu (1414. – 1418.) uspio energičnim vođenjem koncila u odnosu na kolebljivog papu i kler nemoralnog života prevladati raskol i time je dobio naziv *Doctor christianissimus*. S druge strane, on je zaslužan za osudu i smrt Jana Husa i Jeronima iz Praga. Iako Gersona u teologiji drže nominalistom, njegova teologija je pod jakim utjecajem teologije sv. Bonaventure i mistike skolastičke teologije (*Gersons Considerationes de mystica theologia speculativa et practica*). Također u svojim djelima (*De reformatione Theologiae*) poziva na marljivo proučavanju Biblije. Gerson je također jedan od prvih glazbenih pisaca (*De canticorum originali ratione*, Basel, 1518.). Dugo vremena, se autorstvo djela *Nasljedovanje Krista* pripisivalo Gersonu, ali je u XVIII. st. Euzebije Amort dokazao da je autor Toma Kempenac. Usp. Louis SALAMBER, »Jean de Charlier de Gerson«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/06530c.htm>); Jean-Marc WARSZAWSKI, »Jean de Gerson, Jean Charlier 1363 – 1429.«, *Musicologie* (http://www.musicologie.org/Biographies/c/charlier_jean.html); »Jean de Gerson, French theologian«, *Encyclopedia Britanica* (<https://www.britannica.com/biography/Jean-de-Gerson>); E.-H., VOLLET, »Jean de Gerson (Jean Charlier)«, *Imago Mundi, Encyclopédie gratuite en ligne* (<http://www.cosmovisions.com/Gerson.htm>); Louis SALAMBIER, »Jean de Charlier de Gerson« *Enciclopedia Católica Online* (http://ec.aciprensa.com/wiki/Jean_de_Charlier_de_Gerson) (9. 1. 2017.).

³³ Pelbartus, Ladislaus (Oswald), de Temesvár (1435. – 1504.), mađarski franjevac, pisac i propovjednik. Poznat je po tekstovima propovijedi u kojima obrađuje Bezgrješno začeće B.D. Marije i daje komentare na *Sentence* Petrusa Lombardusa. Njegovo zadnje djelo je *Aureum Sacrae Theologiae Rosarium* ....., dogmatsko djelo u kojem Pelbartus komentira tekstove Duns Scota, referira se na njegova djela i na djela sv. Bonaventure, sv. Tome Akvinskoga i drugih autora. To djelo je dovršio Pelbartusov učenik Oswald iz Laska. Usp. »Pelbartus de Themeswar (1435. – 1504.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01240411>); Bert ROEST, Marteen VAN DEN HEIJDEN, »Pelbartus Ladislaus de Temesvar (d.1504)«, *Franciscan Authors, 13th – 18th Century: A Catalogue in progress* (<http://users.bart.nl/~roestb/franciscan/>) (10. 1. 2017.).

³⁴ Antonius Broicky von Königstein (1470. – 1541.), franjevac iz Nimwegena (Nizozemska), propovjednik u katedrali u Kölnu. Njegovo glavno djelo je *Concordantiae breviores omnium ferme materiaru[m] ex sacris Bibliorum libris [...] Köln*, 1529. Usp. Bert ROEST, Marteen VAN DEN HEIJDEN, »Antonius Broick de Königstein«, *Franciscan Authors, 13th – 18th Century: A Catalogue in progress* (<http://users.bart.nl/~roestb/>)

..., Coloniae, MDXXXI. (Krapina RIV-m8^o-13); Haimo von Halberstadt,³⁵ *Haymonis Episcopi Halberstattensis, homiliarum, siue concionum popularium*, Coloniae, 1534. (Krapina RIV-m8^o-8 P.2); Cornelio Musso,³⁶ *Prediche del reuerendissimo monsignor F. Cornelio Musso, ...*, Vinegia, 1582. (Krapina RIV-8°-36 L.1.); Johannes de Segovia,³⁷ *De praedicatione euangelica libri quatuor...*, Brixiae, 1586. (Krapina RIV-8°-37); Tho-

franciscan/); Wilhelm FORSTER, »Antonius von Königstein«, *Neue Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/pnd119630532.html#ndbcontent>) (10. 1. 2017.).

³⁵ Haimo (*Haymo*) von Halberstadt (Engleska, oko 778. – Halberstadt, Njemačka oko 853.) benediktinski redovnik, profesor, biskup u njemačkome gradu Halberstadtu (Saxen Anhalt), teološki pisac. U Toursu i Fuldi Haimo je bio učenik i student Alkuinov, gdje je studirao i njegov kolega i prijatelj Maurus Hrabanus, koji je Haimu posvetio 847. god. svoju enciklopediju *De Rerum naturis*. Haymo von Halberstadt bio je plodan pisac, iako mu je velik broj radova, posebno onih čiji je autor Haimo de Auxerre, bio pogrešno pripisivan (*Epitome*, npr.). Većina njegovih originalnih djela komentari su Svetog pisma (*In Psalmos explanatio; In Isaiam libri tres; In XII Prophetas; In Epistolas Pauli omnes* i *In Apocalypsim libri septem*) te velikoga broja propovijedi i djela duhovnoga karaktera (*De amore coelestis patriae*). Kao što se može očekivati od egzegeta u njegovo vrijeme, Haimo nije originalni komentator, već jednostavno ponavlja ili sažima objašnjenja koje pronalazi u patrističkim spisima. Kao pobožan redovnik i vjerni sljedbenik Rabanusovih preporuka, piše gotovo isključivo o moralnim i mističnim osjećajima svetoga teksta. U novije je vrijeme postalo poznato da Haymo von Halberstadt nije autor mnogih njemu pripisivanih djela (propovijedi), već su to djela nepoznatih autora objavljena pod njegovim imenom tijekom XVI. stoljeća. Usp. Gerhardt BAADER, »Haimo von Halberstadt«, *Neue Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/sfz25497.html#ndbcontent>); Francis GIGOT, »Haymo«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/07160b.htm>); »Haimo episcopus Halberstadensis« *Repertorium Geschichtsquellen des deutschen Mittelalters* (http://www.geschichtsquellen.de/repPers_100945279.html) (10. 1. 2017.).

³⁶ Cornelio Musso, (1511. – 1574.), talijanski franjevac – konventualac, teolog i biskup u Bertinoru i Bitontu (Italija). Sudionik Tridentskoga koncila na kojemu je održao i inauguralni govor zalagajući se posebno da koncil raspravlja o pravednosti. Papinski je delegat kod cara Ferdinanda I. U svojoj je biskupiji (Bitonto) održao sinodu i provodio odluke Tridentskoga koncila. Među njegovim djelima vrijedi spomenuti: *De divina historia tres Libri* (1585. – 1587.), *Commento in Epist. Ad Romanos* (1588.), *De operibus sex dierum* (1598.). Njegove propovijedi *Conciones Evangeliorum* i *Sermones* (1580.) prevedene na latinski jezik doživjele su brojna izdanja. Usp. Giuseppe FOFFANIN, »Cornelio Musso«, *Enciclopedia Italiana* (http://www.treccani.it/enciclopedia/cornelio-musso_%28Enciclopedia-Italiana%29/); Thomas PLASSMANN, »Cornelius Musso«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/16064c.htm>) (10. 1. 2017.).

³⁷ Juan de Segovia (Segovia, oko 1395. – Aiton, Savoja, 1458.), španjolski teolog, profesor teologije na Sveučilištu u Salamanci. Od 1432. god. sudjeluje kao predstavnik Sveučilišta u Salamanci i kralja Ivana II. od Kastilje u radu Koncila u Baselu, gdje je bio jedan od najsposobnijih branitelja nadređenosti koncila nad papom. Sudjelovao je na zasjedanju Koncila (1437.) kada je izglasovana neposlušnost papi Eugenu IV., i na zasjedanju (1439.) kada je papa Eugen IV. proglašen heretikom. Sudjeluje u izboru novoga pape: antipape Feliksa V., koji ga imenuje kardinalom. Godine 1449. okončan je raskol. Juan de Segovia daje ostavku na kardinalskom mjestu i odlazi u samostan, odakle zagovara miran dijalog s islamskim svijetom i prevodenje Kurana na europske jezike. Tako uz pomoć islamskog učenjaka Isa Ibn Jabira prevodi Kuran na kastiljski. Njegovo najznačajnije književno djelo opsežna je povijest Koncila u Baselu (1449. – 1453. god.). Ostali radovi su: rasprava u korist Bezgrješnog začeca B. D. Marije, Bruxelles (1664.), rasprava koja pobija nauk Kurana (*De mittendo Gladio in Saracenos*), rasprava u obranu filioque (*De processu Spiritus Sancti*, Basel, 1476.), biblijska konkordancija (*Concordantiae biblicae vocum indeclinabilem*, Basel, 1476.) i nekoliko radova koji su branili nadređenost koncila nad papinskom vlašću. Usp. »Johannes de Segovia«, *Repertorium Geschichtsquellen des deutschen Mittelalters* (http://www.geschichtsquellen.de/repPers_118712705.html); Santiago Madrigal TERRANZAS, *El proyecto eclesiológico de Juan de Segovia, 1393–1458: estudio del Liber de substantia ecclesiae ...*, Madrid, 2000. https://books.google.hr/books?id=DYA0Z0fV0iIC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false; David THOMAS, Alex MALLETT, *Christian-Muslim Relations. A Bibliographical History, Volume 5 (1350–1500)*, Leiden – Boston, 2013. https://books.google.hr/books?id=dgy7SN3ZixsC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false (10. 1. 2017.).

mas Stapleton,³⁸ *Promptuarium catholicum*, Venetiis, 1596., (Krapina RIV-m8^o-11 P.1; Krapina RIV-m8^o-11 P.2; Krapina RIV-m8^o-11 P.3); Felipe Diez,³⁹ *R.p.f. Philippi Diez Lusitani ... Conciones quadruplices.....*, Venetiis, 1596. (Krapina RIV-8°-41 T.3.); Luis de Granada,⁴⁰ *Conciones quae de praecipuis sanctorum festis in Ecclesia habentur*, Antuerpiae, 1600. (Krapina: RIV-m8^o-17 P.1; Krapina: RIV-m8^o-17 P.2.) kao i priručnici za liturgijsko djelovanje i pastoral: Fabio Incarnato,⁴¹ *Scrutinium sacerdotale, siue modus examinandi*, Venetiis, 1582. (Krapina RIV-16° -9); Hieronymus Savonarola,⁴² *Dominicae precationis pia admodum & erudita explanatio*, [s. l. : s. n., s. a.] (Krapina RIV-16°-1), za koju se ne zna ni godina, ni mjesto izdanja, ali se po tisku i bloku mogu svrstati u izdanja

³⁸ Thomas Stapleton (Henfield, Sussex, 1535. – Leuven, 1598.) engleski katolički teolog, apologet, polemičar, teološki pisac. Školovao se u Engleskoj, u Leuvenu i Parizu studirao teologiju. Odbivši odbaciti papin autoritet, napušta trajno Englesku i s cijelom obitelji i ostalom rodbinom odlazi u Leuven. S kardinalom Allenom 1568. god. osniva u Douai Engleski kolegij na kojemu predaje teološke predmete. Neko vrijeme bio je i u novicijatu Družbe Isusove. Filip II., španjolski kralj i upravitelj Nizozemske, imenuje ga 1590. god. profesorom na Katoličkom sveučilištu u Leuvenu. Njegova slava kao teologa došla je do Rima, gdje je i papa Klement VIII. čitao i često se koristio njegovim teološke radovima. Papa ga je dvaput pozivao u Rim, gdje je prema predaji trebao biti imenovan kardinalom, ali to se nije dogodilo, te je Stapleton do smrti ostao u Leuvenu. Njegova prva djela su prijevodi drugih engleskih autora (Beda, *The history of the Church of Englande.....*, 1565.; *The apologie of Fridericus Staphylus .....*, 1565.; S. Hosius, *The Expresse Word of God*, 1567.), a njegova originalna djela su još brojnija: *A Fortresse of the Faith.....*, (1565.), gdje je prvi put u povijesti upotrijebljen termin *hugenoti*; *A returne of vntruthes vpon M. Iewels Replie*, (1566.); *A Counterblast to the Horne's vain blast .....*, (1567.); *Principiorum fidei doctrinalium demonstratio.....*, (1578.); *Speculum pravitatis haereticae.....*(1580.); *De universa justificationis doctrina.....*(1582.); *Tres Thomae .....*, (1588.), *Promptuarium morale ...*(1591. i 1592.) u dva dijela; *Promptuarium Catholicum in Evangelia Dominicalia ...* (1592.); *Promptuarium Catholicum in Evangelia Ferialia.....*, (1594.) i *Promptuarium Catholicum in Evangelia Festorum.....*(1592.); *Principiorum fidei doctrinalium relectio scholastica et compendiarum*, (1592.); *Autoritatis Ecclesiasticae circa S. Scripturarum... (1592.)*; *Apologia pro Rege Catholico Philippo II Hispaniae .....*, (1592.), koje je objavio pod pseudonimom. Zatim je tu: *Antidota Evangelica ... i Antidota Apostolica contra nostri Temporis Haereses .....*, (1595.), *Antidota Apostolica in Epistolam Pauli ad Romanos*, (1595.), *Triplicatio inchoata .....*, (1596.), *Antidota Apostolica in duas Epistolas ad Corinthios .....*, (1598.), *Orationes Catecheticae, sive Manuale Peccatorum, ...*, (1598.). Nakon Stapletonove smrti objavljena su neka njegova djela: *Vere admiranda, seu de Magnitudine Romanæ Ecclesiae*, (1599.), *Orationes academice miscellaneae.....*, (1602.), *Orationes Academice Miscellaneae*, (1602.) i *Oratio Academica;.....*, (1608.) i doživjela su veliki broj izdanja. Usp. Edwin BURTON, »Thomas Stapleton«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/14249b.htm>); Cooper THOMPSON, »Stapleton, Thomas (1535–1598)«, *Dictionary of National Biography* ([https://en.wikisource.org/wiki/Stapleton,_Thomas_\(1535–1598\)_](https://en.wikisource.org/wiki/Stapleton,_Thomas_(1535–1598)_)) (10. 1. 2017.).

³⁹ Felipe Diez (1550. – 1601.), španjolsko-portugalski franjevac iz provincije Santiago, propovjednik, teolog, profesor sveučilišta u Salamanki. Usp. B. ROEST, Marteen VAN DEN HEIJDEN, »Philippus Diez (Felipe Diez/Díaz, d. 1601)«, *Franciscan Authors, 13th – 18th Century: A Catalogue in progress* (<http://users.bart.nl/~roestb/franciscan/>) (10. 1. 2017.).

⁴⁰ Usp. bilješku br. 21.

⁴¹ Fabio Incarnato, talijanski svećenik, profesor teologije. Živio i djelovao u Napulju krajem 16. i početkom 17. stoljeća. Napisao teološko djelo *Scrutinium sacerdotale, siue modus examinandi i Directorium Clericorum*. Usp. »Incarnato Fabio«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp01236018>) (10. 1. 2017.).

⁴² Girolamo (Hieronymus) Savonarola (Ferrara, 1452. – Firenca, 1498.), talijanski dominikanac, teolog, vladao Firencem od 1494. do 1498. godine, kada je svrgnut, obješen i spaljen kao heretik. Kritizirao je radikalno i oštro život i pontifikat pape Aleksandra VI. Borgie zaniijekavši i papino vrhovništvo u upravi Crkve. Martin Luther ga je smatrao pretecom reformacije. Jedno od njegovih značajnih djela je *Trijumpf križa*, koje je prvi put tiskano u Firenci 1497. god. Usp. Johann Peter KIRSCH, »Girolamo Savonarola«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/13490a.htm>); Roberto Palmarocchi, *Savonarola, Girolamo Enciclopedia Italiana* (http://www.treccani.it/enciclopedia/girolamo-savonarola_%28Enciclopedia-Italiana%29/); »Savonarola, Girolamo«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=54769>) (10. 1. 2017.).

16. stoljeća; Jacobus de Voragine,⁴³ *Legende sanctorum*, In alma Venetiarum vrbe, 1516. (Krapina R IV-8°-2), srednjovjekovna uspješnica sa životopisom svetaca namijenjena ne samo za čitanje nego i za kao propovjedničku literaturu. U toj grupi su iz više vidova zanimljive dvije knjige na njemačkom jeziku namijenjene duhovnoj izgradnji, ali i za pastoral širega vjerničkog puka, inače jako proširene na njemačkom i nizozemskom području prije i za vrijeme reformacije: Hans von Leonrodt,⁴⁴ *Hymelwag auf dem, wer wol lebt vnd wol stirbt, fert in das Reich der Hymel. ....*, zu Insprugg, 1558. i Otto von Passau,⁴⁵ *Die vierundzweintzig Alten: Ein auszerlesen fuertreflichs Buech zue lehr vnnd vnderweysung eines jetlichen Christen Geistlichs .....*, Zu Dillingen, 1568., koje su stigle, kako je suditi po naljepnici s grbom i natpisom (*Königl. Stift Hall*) iz grada Halla u Tirolu, iz ženskog zavjetnog samostana koji su 1571. godine osnovale habsburške nadvojvotkinje, sestre cara Ferdinanda II.

Zasebnu grupu čini filozofsko-teološka i temeljna teološka literatura neophodna za formaciju na teološkom studiju i djelovanje u pastoralu: Franciscus Titelmannus,⁴⁶ *Compendium Naturalis Philosophiae ...*, Parisiis, 1545. (Krapina RIV-m8^o-16); Pedro de Fonseca,⁴⁷ *Institutionum dialecticarum libri octo : Cum indice locupletissimi*

⁴³ Jacobus de Voragine (oko 1230. – 1298.) ili Varagine, talijanski dominikanac (Giacomo da Varazze), kroničar i nadbiskup Genove, blaženik Katoličke crkve. Autor je ili najvjerojatnije samo kompilator djela *Legenda aurea*, zbirke legendi i hagiografskih životopisa svetaca srednjovjekovne Crkve, najpopularnijega vjerskoga štiva srednjega vijeka. Njegovo djelo je i *Chronicon Genuense*, kronika grada Genove do 1296. godine. Usp. Carla CASAGRANDE, »Iacopo da Varazze«, *Dizionario Biografico degli Italiani* (http://www.treccani.it/enciclopedia/iacopo-da-varazze_%28Dizionario-Biografico%29/); Michael OTTO, »Blessed Jacopo de Voragine«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/08262b.htm>); »Jacobus de Voragine«, *Encyclopedia Britanica* (<http://www.britannica.com/biography/Jacobus-de-Voragine>) (10. 1. 2017.).

⁴⁴ Hans von Leonrodt (1439. – 1504.), njemački pjesnik. Usp. »Leonrodt, Hans von«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp00360618>) (11. 1. 2017.).

⁴⁵ Otto von Passau (druga polovica XIV. st.), franjevac i mistik. Rođen je u Passau. Djelovao je kao član i kasnije kustos franjevačkog samostana u Baselu. Autor je djela sačuvanog u rukopisu *Die vierundzwanzig Alten oder Der goldene Thron der minnenden Seele* nastalog i dovršenog u Baselu 1386. god. i namijenjenog duhovnoj izgradnji pojedinca. To je djelo nastalo nadahnuo starijim rukopisom St. George Codex Nr. 64. Objavljeno je već u prvim početcima tiskarstva u nekoliko izdanja (1480. – 1508.), a nakon literarne obrade za vrijeme reformacije doživjelo je više izdanja (Dillinge i Ingolsadt 1568. – 1607.). Usp. Norbert H. OTT, »Otto von Passau«, *Neue Deutsshe Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/sfz74213.html#ndbcontent>); Philipp STRAUCH, »Otto von Passau«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/sfz74213.html#adbcontent>); André SCHNYDER, »Otto von Passau«, *Historisches Lexikon der Schweiz* (2009) (<http://www.hls-dhs-dss.ch/textes/d/D14827.php>) (11. 1. 2017.).

⁴⁶ Franciscus Titelmans, ili Frans Titelmans, ili *Franciscus Titelmannus* ili *Hasseltensis* (1502. – 1537.) flamski franjevac, katolički teolog, oponent Erazmu Rotterdamskom, profesor na sveučilištu u Leuvenu. Zbog svojih asketskih sklonosti pred kraj života postao je kapucin i živio na području Milana, gdje je propovijedao i njegovao bolesnike. Autor je mnogih filozofskih rasprava, komentara i propovjedi te teološko-egzgetskih djela od kojih su najpoznatija *Elucidationes na teme iz Evanđelja i Poslanica, te Staroga Zavjeta (Job i Pjesma nad pjesmama). Njegova su djela doživjela brojna izdanja, posebno tijekom XVI. stoljeća. Usp. Heinrich REUSCH, »Titelmans Franz« u *Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/sfz82751.html#adbcontent>) (10. 1. 2017.).*

⁴⁷ Pedro da Fonseca (Proença-a-Nova, 1528 – Lisabon, 1599) portugalski isusovac, filozof i teolog, veliki erudit. Bio je profesor filozofije na Sveučilištu u Coimbra te profesor grčkog i arapskog jezika. Svojim radovima o logici i metafizici (*Institutiones dialectica*, 1564.; *Commentarium in Aristotelis Metaphysicam*, 1589.; *Isagoge Philosophica*, 1591.) postao je u svoje vrijeme poznat kao portugalski Aristotel. Obnašao je dužnost koordinatora i redaktora izdanja isusovaca (*Conimbricenses*) na Sveučilištu u Coimbra, komentara na Aristotelovu filozofiju. Time je utjecao na razvoj ideja u svezi odnosa filozofske misli Tome Akvinskoga i Aristotela i na filozofski smjer isusovaca s Coimbrea, tzv. *cursus Conimbricenses* (M. Góis, F. Suárez i

mo/ ..., Coloniae, 1578. (Krapina RIV-m8^o-5); Johannes Duns Scot,⁴⁸... *Quaestiones quatuor voluminum scripti Oxoniensis super Sententias... Cum Syllabo copiosissimo in libello scorsum edito, & Apologia contra scotomastigas*, Venetiis, 1580. (Krapina RIV-m8^o-19), koju su priredili i uredili Salvatore Bartolucci⁴⁹ i Melchior Flavius,⁵⁰ te djelo Theophila Golius,⁵¹ *Epitome Doctrinae Moralis: Ex Decem Libris Ethicorum Aristotelis Ad Nicomachum collecta*,⁵² Argentorati, 1592. (Krapina RIV-m8^o-18); Pe-

drugi) i time obnovio skolastičku filozofiju XVI. st. na Iberskom pol uotoku. Usp. John F. X. MURPHY, »Pedro da Fonseca« *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/06125c.htm>); Joaquim de CARVALHO, *Pedro da Fonseca, precursor de Suarez na renovacao da metafisica* (<http://www.filosofia.org/aut/003/m49a1927.pdf>); »Fonseca, Pedro da (1528. – 99.)« *Routledge Encyclopedia of Philosophy*, London – New York, 1998., str. 688 – 690. (<https://books.google.com.br/books?id=XHU8V3fkOXwC&pg=PA688&dq=Pedro+da+Fonseca+Coimbra&hl=en&sa=X&ei=PjUpVaO7KerasAS0jYDYBw&ved=0CCAQ6AEwAA#v=onepage&q=Pedro%20da%20Fonseca%20Coimbra&f=false>) (10. 1. 2017.).

⁴⁸ Johannes Duns Scot (1265/66. – 1308.), nazvan *doctor subtilis*, jedan od najutjecajnijih i najvažnijih filozofa-teologa srednjega vijeka. U svojim djelima (*Opus Oxoniense, Reportata Parisiensia, Quaestiones quodlibetales, Quaestiones subtilissimae super libros Metaphisicae Aristotelis, Tractatus de primo principio*), iako usmjeren augustinški, nastoji posredovati između augustinizma i aristotelizma. Bio je profesor u Oxfordu, Cambridgeu, Parizu i Kölnu, gdje je i umro. Usp. Ivan KORDIĆ, *Uvod u srednjovjekovnu filozofiju*, Zagreb, 2002., str. 44–46; T. WILLIAMS, »John Duns Scotus«, *Stanford Encyclopedia of Philosophy* (<http://plato.stanford.edu/entries/duns-scotus/>); Parthenius MINGES, »Bl. John Duns Scotus« *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/05194a.htm>) (10. 1. 2017.).

⁴⁹ Salvatore Bartolucci (Asissi, sredina XVI. st. – Padova, 1599. ili 1603.), talijanski franjevac – konventualac, teolog, filozof, profesor na franjevačkim visokim učilištima. Gotovo svim svojim radovima nastojao je što bolje prikazati filozofiju Duns Scota. Ti radovi ne predstavljaju njegov originalni filozofski izričaj, i istodobno su originalni način na koji je u XVI. st. osuvremenjena filozofija Duns Scota. Njegovi objavljeni radovi su: *Scriptum oxoniense Scoti in libros Sententiarum*, Venetiis 1580; *Quaestiones quodlibetales; Petri Tatarati in Summulas Petri Hispani exactae explanationes*, Venezia, 1581; *Petri Tatarati... in Porphirii Isagogen... explanationes*, Venezia, 1581; *Triplicem eiusdem Tatarati Philosophiam naturalem, divinam et moralem, emendavit,.....*, Venezia, 1581; *In Formalitates Antonii Syrecti Turonensis Isagogen Laurentii Brixiani*, Parisiis, 1588; *Resolutiones in quattuor Sententiarum libros Scoti a Melchiorre Flavio [Flavin] elocubratae. Syllabus generalis in quattuor Sententiarum libros et Quodlibeta. Apologia brevis pro Scoto. Syllabus copiosissimus et solutiones contradictionum*, Venetiis 1580. Usp. Cesare VASOLI, »Salvatore Bartolucci«, *Treccani Dizionario Biografico degli Italiani* ([http://www.treccani.it/enciclopedia/salvatore-bartolucci_\(Dizionario-Biografico\)](http://www.treccani.it/enciclopedia/salvatore-bartolucci_(Dizionario-Biografico))) (10. 1. 2017.).

⁵⁰ Flavin (Flavius), Melchior de (1500. – 1580.), francuski franjevac, gvardijan samostana u Toulouseu, pokorničar pape Pija V., propovjednik francuskog kralja Henrika II. Priredio je za tiskanje *Resolutiones in quator libros Sententiarum Ioannis Duns Scoti*, koja je objavljena nakon njegove smrti nekoliko puta. Usp. »Flavin, Melchior de (1500 – 1580)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01917989>); »Flavin (Flavius), Melchior de«, *Scholasticon* (http://scholasticon.ish-lyon.cnrs.fr/Database/Scholastiques_fr.php?ID=1654) (10. 1. 2017.).

⁵¹ Theophilus Golius ili *Golius, Theophilus »der Jüngere«* (Strasbourg, 1561. – 1611.), njemački filozof i pravnik, profesor etike i filozofije na Sveučilištu u Strasbourgu. Autor je nekoliko izdanja kompendija Aristotelovih djela iz etike (*Epitome doctrinae moralis ex ..libris ethicorum Aristotelis ad Nicomachum*, 1598.; *Epitome doctrinae politicae*, 1601. – 1624.). Usp. »Golius, Theophilus (1561 – 1611)«, *Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/pnd116761083.html>); »Golius, Theophilus (1561 – 1611)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp01094678>) (10. 1. 2017.).

⁵² Aristotel (Stagira, Trakija/Makedonija, 384. pr. Kr. – Halkida, 322. pr. Kr.), starogrčki filozof i prirodoslovac. Postavio je Zemlju u središte svemira. Naglašava važnost logike ili rasuđivanja u filozofiji. Njegov filozofski sustav (aristotelizam) uči da se ljudsko znanje postiže najprije pomoću osjetnog iskustva. U Ateni je osnovao vlastitu, peripatetičku filozofsku školu, koja je nastavila djelovati i poslije njegove smrti. Tijekom vremena Aristotelovo je značenje sve više raslo, tako da ga arapski i kršćanski mislioci srednjega vijeka nazivaju jednostavno Filozofom. Njegov misaoni genij enciklopedijskoga značaja obuhvaća sveukupno znanje onoga doba, raščlanjujući ga u pojedine discipline. Znanosti se prema Aristotelu dijele u tri skupine ovisno o stavu čovjeka prema svijetu: teorijske ili promatrajuće, praktične ili djelujuće i poetičke ili proizvodne. Svaka se od tih skupina opet dijeli na tri vrste: teorijska znanost obuhvaća prvu filozofiju ili metafiziku, fiziku (anorgan-

tar Canisius,⁵³ *Summa Doctrinae Christianae* iz 1555. godine (Krapina RIV-m8^o-2); Georg Witzel,⁵⁴ *Exercitamenta Syncerae Pietatis Mvlto Salvberrima, Inter Qvae Lector Habes Litvrgiam seu Missam S. Basilii Mag.*⁵⁵ *recognitam, et Missam Aethiopum*

ska i organska bića, ili današnju biologiju) i matematiku; praktična znanost uključuje ekonomiju (gospodarstvo), etiku i politiku, a proizvodna se tiče raznih umijeća i umjetnosti riječi, retorike i poetike. Prema svojoj biti ili samoj stvari, na prvom su mjestu i na najvišoj cijeni teorijske znanosti, od kojih je na prvome mjestu filozofija. Velik dio Aristotelovih spisa posvećen je prirodi, anorganskoj i organskoj, čime se bave rasprave o fizici i kozmologiji, te problemima organizma. Od svih je njih najznamenitija *Fizika*, filozofski i istodobno znanstveni spis antičke znanosti kao teorijskoga kvalitativnog opisa počela i uzroka prirode (naravi), svih osjetnina i pokretnih stvari. Taj se posao obavlja raščlambom (analizom) ustroja prirodnih bića kao jednog roda bića i zato se može označiti kao ontologija (prirode). Određujući pak mjesto fizike među teorijskim znanostima, Aristotel ju, nasuprot Platonu, stavlja iznad matematike i iza »prve filozofije«, i tako je označuje kao »drugu filozofiju«. Aristotelova *Fizika* spis je koji se sastoji od osam knjiga, koje su podijeljene u poglavlja. Za Aristotela, najveće dobro je sreća, koja zavisi od čovjekovih umnih sposobnosti. Učenje o vrlini izložio je u djelu *Nikomahova etika*, gdje je polazio od onoga o čemu su svi ljudi suglasni, a to je da je cilj ljudskog života ili blaženosti, koje nije površni hedonizam, niti materijalno bogatstvo ili slava, već je sreća ili blaženstvo – dobro samo po sebi (samovrijednost). Aristotel je tvrdio da je čovjek po prirodi političko biće (*zoon politikon*) i da svoju bit izražava tek u zajednici. Aristotelova djela koja su došla do naših vremena uglavnom su pisane verzije njegovih predavanja. To su ovi radovi: *De poetica*, *Organum*, *Retorika*, *Kategorije*, *Nikomahova etika*, *Eudemova etika*, *De Anima*, za koje se drži da su napisana 350. god. pr. Kr. Najranija recepcija Aristotelovih djela u Europi i u Hrvatskoj odvijala se uglavnom u okvirima teoloških rasprava. Naročito procvat Aristotelova filozofija doživljava u Europi od XIII. stoljeća, a posebno u doba renesanse i traje do najnovijih vremena. Usp. »Aristotel«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=3834>); William TURNER, »Aristotle«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/01713a.htm>); Joe SACHS, »Aristotle: Motion and its Place in Nature«, *Internet Encyclopedia of Philosophy* (<http://www.iep.utm.edu/aris-mot/>) (11. 1. 2017.).

⁵³ Petar Kanizije ili *Pieter de Hondt* (Njmigen, 1521. – Freiburg, 1597.), nizozemski isusovac, teolog, propovjednik, svetac i crkveni naučitelj Katoličke crkve. Studirao je civilno i kanonsko pravo u Kölnu. 1543. god. Ušavši u Družbu Isusovu, postao je prvi Nizozemac – isusovac, a tri godine kasnije zaređen je za svećenika. Po nalogu osnivača isusovaca, došao je u Rim, kako bi produbio svoju duhovnu formaciju. Nakon boravka u nekoliko gradova Italije, poslan je u Njemačku, gdje je bio učitelj i propovjednik, radio je na obnovi struktura Katoličke crkve, osnivač je sjemeništa i brojne isusovačke kolegije. Tako je 1562. god. u Innsbrucku osnovao *Akademisches Gymnasium Innsbrucki*, koja je 1826. god. postala sveučilište. Propovijedajući žustro branio je vrijednost Katoličke crkve što je protestantska reformacija zanijekala. Od 1549. god. predaje na Sveučilištu u Ingolstadt. Sudjelovao je na sjednicama Tridentskog koncila, a papa ga je izabrao za svoga savjetnika. Odbio je ponudu da bude imenovan kardinalom. Bio je vrlo aktivan teološki i pastoralni pisac. Napisao je *Veliki katekizam* (*Summa doctrinae christianae*) 1555. god., *Mali katekizam* (*Catechismus minor*) 1556. god., *Mali katolički katekizam* (*Parvus catechismus catholicorum*) 1558. god., te druga teološka djela, poput molitava, propovijedi i dr. Usp. Otto BRAUNSBERGER, »Blessed Peter Canisius«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/11756c.htm>); »Saint Peter Canisius, Jesuit scholar«, *Encyclopaedia Britannica* (<https://www.britannica.com/biography/Saint-Peter-Canisius>) (11. 1. 2017.).

⁵⁴ Georg Witzel, lat. *Vicelius* (Vacha, 1511. – Mainz, 1573.), njemački teolog. U mladim danima oduševljen naukom Erazma Rotterdamskoga kritizirao raskoš Rima, pristao uz reformaciju da bi, uvidjevši negativnosti u političkome i teološkome pogledu i na strani reformacije (Luther) vratio se 1533. godine u Katoličku crkvu i vjeru. Napisao niz teoloških rasprava. Usp. P. TSCHACKERT, »Witzel, Georg«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd118807757.html#adbcontent>) Henry Joseph SCHROEDER, »Georg Witzel«, *The Catholic Encyclopedia*. (<http://www.newadvent.org/cathen/15680a.htm>). (13. 1. 2017.).

⁵⁵ Bazilije Veliki (Caesarea Mazaca, 329./30. – 379.), kršćanski svetac, crkveni otac, crkveni naučitelj. God. 370. postaje cezarejskim biskupom i razvija veliku pastoralnu i karitativnu djelatnost, zbog čega su ga još za života nazvali Veliki. Značajna je njegova uloga u organizaciji istočnoga redovništva, za koje je napisao dvije monaške regule, te u organizaciji liturgije. Uz golemu pastoralnu djelatnost, ostavio je i više dogmatskih, asketskih, pedagoških i liturgijskih spisa te velik broj propovijedi i pisama. Važnija djela: *Protiv Eunomija* (*Adversus Eunomium*), *O Duhu Svetome* (*De Spiritu Sancto*), *O Šestodnevju* (*In Hexaemeron*). Pripada trojici velikih crkvenih otaca iz malazijske pokrajine Kapadocije (Grgur Nazijanski i Grgur Nisenski) i među četiri najveća istočna crkvena oca. Usp. »Bazilije Veliki, sv.«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr>).

Christianorum in Africa, Mogvntiae, 1555. (Krapina R IV-8°-1); Innocentius papa III.,⁵⁶ *De contemptu mundi sive de miseria conditionis humanae: Libri tres.*, 1561. s dodatkom: *Admonitium Beati Augustini Episcopi de ebrietate cauenda*;⁵⁷ Defensor

hr/natuknica.aspx?id=6425); Joseph MCSORLEY, »St. Basil the Great«, *The Catholic Encyclopedia*. (<http://www.newadvent.org/cathen/02330b.htm>) (11. 1. 2017.).

⁵⁶ Inocent III., svjetovnim imenom Lotario de' Conti di Segni (Gavigano, 1161. – Perugia, 1216.). Studirao u Parizu i Bologni; učeni pravnik i teolog. Za papu je izabran u siječnju 1198. godine kada je imao 37. godina. U duhu reforme Grgura VII. zastupao primat papinstva u duhovnom i svjetovnom području. Mnogim intervencijama u europskim zemljama, izgrađujući osobito lenuku ovisnost, postigao je vrhunac papinske moći u srednjem vijeku. Organizirao Četvrti križarski vojni pohod (1202. – 1204.), u kojem je protiv njegove volje opljačkan Zadar i osvojen Carigrad. Godine 1213. sazvao je Četvrti lateranski koncil (1215.). Istupao protiv krivovjercara (albigenzi, patareni, katar, humilijati) najprije propovijedanjem (sv. Dominik), ali je nakon ubojstva papinskog izaslanika 1208. organizirao križarski pohod, (1209. – 1229.) protiv albigenza, katar i patarena. Proširio i osnažio djelatnost inkvizicije. Reformirao je Rimsku kuriju, potvrdio nekoliko većih (franjevci, dominikanci) i manjih (humilijati, trinitarijanci, hospitalci sv. Duha) redova, inicirao pokrštaivanje poganskih Prusa, ojačao crkvenu državu. Osnovao veliku bolnicu S. Spirito u Rimu. U skladu s idejom o papinskoj vrhovnoj lenuškoj vlasti nad kršćanskim narodima Zapada, upleo se u spor oko njemačkog carskog nasljedstva. Za vrijeme Kulina bana Bosna postaje veliko središte hereze. Papa Inocent III. šalje svog legata Kulinu banu u Bosnu. Na Bilinu polju, Kulin ban i okupljeni narod javno i svečano su posvjedočili svoju pripadnost katoličkoj vjeri. Inocent III. svoj prvi rad *De contemptu mundi, sive de miseria conditionis Humanae libri III* napisao je za vrijeme pontifikata svoga prethodnika. To je asketski traktat i potvrda njegove duboke pobožnosti i poznavanja ljudi. Njegova rasprava *De sacro altaris Mysteriorum libri VI* od velike je liturgijske vrijednosti jer predstavlja tadašnju rimsku misu. Također je napisao djelo *De quadripartita specie nuptiarum* u kojem daje obrazloženje ženidbene veze kao četverostruke veza: između muškarca i žene, između Krista i Crkve, između Boga i same duše, između riječi i ljudske prirode i sve to temelji na odlomcima iz Svetog pisma. To isto dopunjuje u dodatku prethodnom djelu: *Epithalamium in laudem Sponsi et Sponsae*. Njegovo autorstvo upitno je kod djela *Commentarius u septem Psalmos penitentiales*. Među njegovim sedamdeset i devet propovijedi najpoznatija je ona na tekst *Desiderio desideravi* (Luka 22,15), koju je odaslao sudionicima Četvrtog Lateranskog koncila. Još su njegova djela: *Dialogus inter Deum et peccatorem*, *Libellus de elemosyna*, poznata kao i *Encomium Charitatis* (*Pohvala humanitarnoga rada*), *Ave mundi spes, Maria*, *Constitutiones Concilii quarti lateranensis* (*Konstitucije Četvrtog lateranskog koncila*). Usp. Michael OTT, »Pope Innocent III.«, *The Catholic Encyclopedia*, (<http://www.newadvent.org/cathen/08013a.htm>); Werner MALECZEK, »Innocenzo III.« *Treccani, Enciclopedia dei Papi* (http://www.treccani.it/enciclopedia/innocenzo-iii_%28Enciclopedia-dei-Papi%29/); »Inocent III.« *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=27500>) (11. 1. 2017.).

⁵⁷ Aurelije Augustin, lat.: *Aurelius Augustinus Hipponensis* (Tagasta 354. – Hippo 430.) sjevernoafrički biskup, teolog, pisac, jedan od najutjecajnijih kršćanskih naučitelja i najvećih kršćanskih filozofa, svetac Katoličke crkve. Podrijetlom Berber rođen u Numidiji od oca rimskog činovnika – poganina i majke kršćanke (sv. Monika). Učio je u Madauri, a kada se je sa 16 godina vratio kući počeo je živjeti raskalašenim životom. U dobi od 19 godina počeo je istraživati perzijski nauk – maniheizam, u kojem su spojeni elementi kršćanstva, gnostike i poganstva naglašavajući borbu svjetla i tame. Godine 383. preselio se iz Kartage u Rim, a potom u Milano, gdje se ponovno susreo s kršćanstvom. Tu se je, čitajući Pavlove poslanice Rimljanima, obratio na kršćanstvo te se povezuje s milanskim biskupom Ambrozijem i posjećuje njegove propovijedi. Godine 387. odlučio se krstiti. Naredne godine vraća se u Sjevernu Afriku a 391. godine zareden je za svećenika, dok je 395. godine izabran za hiponskog biskupa, gdje ostaje do smrti 430. godine. Kroz cijelo svoje učenje, Augustin naglašava potrebu obraćenja kao temeljnu poruku evanđelja. Koristi se Platonovom filozofijom za izražavanje kršćanskih ideja. Postao je glasovit po svojoj jasnoći i nauku. Pisari su bilježili njegove govore, koji su kasnije prepisivani i dijeljeni drugim biskupima. Njegova su učenja spoj ljubavi prema Bogu i žudnje za boljim upoznavanjem Boga. U Augustinovo filozofiji Bog ima središnje mjesto, i Bog je uzrok i svrha svega. Sve dobro potječe od Boga, a zlo je samo nedostatak dobra. Zastupao je voluntarističko gledište – volja je bitna moć, čovjekova je volja i odluka slobodna – neovisna o razumu i svijesti. Zastupnik je teocentrizma – Bog stvara svijet odlukom svoje volje. Srednji vijek je obilježila Augustinova eshatologija. Augustin, kojega smatraju »najutjecajnijim misliocem zapadne intelektualne tradicije«, strukturirao je historiju prema Kristova »tri adventa«: stvaranje, utjelovljenje i Sudnji dan. Svu svoju teologiju zasnovao je na dva grada i prema toj teologiji pravi građani Božjeg grada žive očekujući konačan Kristov dolazak. Iako je bio teolog, Augustin je u svom promišljanju o historiji društva i čovjeka realist i racionalist. Dijeli historiju na šest raz-

de Liguge,⁵⁸ *Dicta preciosa, siue Loci communes ...*, Venetiis, 1568. (Krapina RIV-16°-5), u kojem se iznose misli, citati i poruke engleskog redovnika Bede Časnoga;⁵⁹ Jean de Combes,⁶⁰ *Compendium totius theologiae veritatis, VII. libris digestum:..... Accedunt vtilēs annotationes, cum diui Bonaventurae⁶¹ terminorum theologialium declaratione*, Lugduni, 1573. (Krapina RIV-16°-2); Thomas Hibernicus,⁶² *Flores omnium*

doblja u rasponu od Adama do Apokalipse. Autor je brojnih filozofskih, teoloških djela, među kojima su velikim opsegom rasprave s heretičkim strujanjima toga doba, poslanice i propovijedi, a svakako su najpoznatija njegova dva djela: *Ispovijesti i O državi Božjoj*. Usp. Eugène PORTALIÉ, »St. Augustine of Hippo«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/02084a.htm>); Eugène PORTALIÉ, »Teaching of St. Augustine of Hippo«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/02091a.htm>); Eugène PORTALIÉ, »Works of St. Augustine of Hippo«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/02089a.htm>); Alberto PINCHERLE, »Agostino Aurelio d'Ipbona, santo«, Treccani, Enciclopedia Dantesca (http://www.treccani.it/enciclopedia/agostino-aurelio-d-ipbona-santo_%28Enciclopedia-Dantesca%29/) (12. 1. 2017.).

⁵⁸ Defensor de Ligugé, franački redovnik ili više redovnika iz benediktinske opatije u Ligugé nedaleko Poitiersa), žarišta vjerskoga i kulturnoga života tijekom VII. i VIII. stoljeća. Pod tim imenom krije se autor(i) zbirke citata iz Svetoga pisma, djela pisaca iz prvih stoljeća Crkve (Josipa Flavija i Egesipusa) do crkvenih otaca (*Collationes di Cassiano, Vitae Patrum*) na latinskome jeziku. Usp. Vicenzo. USSANI, »Defensor di Ligugé«, *Enciclopedia Italiana Treccani* (http://www.treccani.it/enciclopedia/defensor-di-liguge_%28Enciclopedia-Italiana%29/) (12. 1. 2017.).

⁵⁹ Beda Časni, lat. *Baeda Venerabilis*, (672./3. – Jarrow, 735.), benediktinac, svećenik, svetac i naučitelj Katoličke crkve. Cijeli život posvetio je proučavanju Svetog pisma, a bio je i marljiv i plodan pisac. Uz teološke spise napisao je i nekoliko asketskih. Osim djela iz crkvene povijesti, sv. Beda je napisao i hagiografska djela, a pisao je i gramatička i znanstvena djela. Time se je uvrstio među najučenije ljude srednjeg vijeka. Poznato je njegovo povijesno djelo *Historia ecclesiastica gentis Anglorum*. Usp. »Saint Bede the Venerable, Anglo-Saxon historian«, *Encyclopædia Britannica* (<https://www.britannica.com/biography/Saint-Bede-the-Venerable>); »Beda, Časni, sv.« *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6551>) (12. 1. 2017.).

⁶⁰ Jean de Combes (*Ioannes de Combis, Combis, Jean de/Johannes a Cambia*), francuski franjevac – teolog iz Combese u južnoj Francuskoj, aktivan sredinom XVI. st. Usp. »Combes, Jean de« *CERL Thesaurus* <https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01233228>) (12. 1. 2017.).

⁶¹ Sveti Bonaventura, *Giovanni Fidenza* (Bagnorea, Italija, 1221. – Lyon, 1274.), franjevački teolog, filozof, mistik, svetac, generalni ministar Reda Manje braće (franjevaca), kardinal-biskup, crkveni naučitelj. Bonaventurina je nauka pretežno augustinska, a u središtu se njegova nauka nalazi ideal sv. Franje, koji je oživljuje. To se posebno očituje u metodi, koju Bonaventura provodi u svojoj teodici, kozmologiji, psihologiji i etici. Glavna djela su: *Commentarius in IV libros sententiarum* (oko 1250. – 1253.), *Breviloquium* (prije 1257.), *Quaestiones disputatae: de scientia Christi* (1254. – 1255.), *de mysterio Trinitatis* (1253. – 1255.), *de perfectione evangelica* (1255. – 1256.), *Collationes de decem praeceptis* (1267.), *de septem donis Spiritus Sancti* (1268.), *in Hexaemeron* (1273.), *De reductione artium ad theologiam, Commentarius et Collationes in Evangelium Joannis, Commentarius in Evangelium Luca* (1248. – 1250.), *Itinerarium mentis ad Deum* (1259.), *De triplici via, Lignum vitae* (tri klasična o askezi djela), *Apologia Pauperum* (1269.), *Legenda S. Francisci* (1261.), mnogobrojni govori (*De sanctissimo corpore Christi; De Christo omnium Magistro; De Trinitate*). Usp. Oreste. BAZZICHI, »Bonaventura da Bagnoregio«, *Treccani*, *Il Contributo italiano alla storia del Pensiero – Economia* (http://www.treccani.it/enciclopedia/bonaventura-da-bagnoregio_%28Il-Contributo-italiano-alla-storia-del-Pensiero-Economia%29/); Paschal ROBINSON, »St. Bonaventure«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/02648c.htm>) (12. 1. 2017.).

⁶² Hibernicus, Thomas, ili *Thomas iz Irske* (oko 1295. – prije 1338.), irski teolog i teološki pisac. On nije originalan autor, već je sakupljač, kompilator i antologičar do tada postojećih i njemu dostupnih teološko – filozofskih djela. Studirao je teologiju na *Collège de Sorbonne* u Parizu gdje je i doktorirao 1295. godine, kako je zapisano u prvome rukopisu njegova djela *Manipulus* iz 1306. Vjerojatno je umro prije 1338. godine. Njega se ne smije zamijeniti s franjevcem Thomasom de Hibernia (umro oko 1270.) Thomas je autor triju kratkih radova iz teologije (*De tribus punctis religionis Christianae; De tribus hierarchiis*) i biblijske egzegeze (*De tribus sensibus sacre scripture*) i prevoditelj djela poznatoga pod nazivom *Manipulus florum*. Kasnije latinsko izdanje toga djela pod nazivom *Florilegium* opisao je kao zbirku nekih 6000 izvadaka iz djela patrističkih i nekoliko klasičnih autora. *Manipulus florum* je do naših dana došao u sto devedeset rukopisa, a prvi put

pene doctorum : qui tum in theologia, tum in philosophia hactenus claruerunt,....: ac ordine alphabetico in unum congesti nunc uero maiori quam antehac religione ac fide locupletissimi & castigatissimi facti. ..., Venetiis, 1576. (Krapina RIV-m8°-9); Bernardus Claravallensis,⁶³ *D. Bernardi ... Opera quibus adiecimus eiusdem auctoris opuscola: quae, ut caetera eius scripta ... in duos tomos distincta*, Venecija, 1580. (Krapina RIV-8°-40 P.2). U tu grupu kao zasebna podgrupa ulaze teološka djela uglavnom protureformacijskih teologa, izrazito apologetskog karaktera kao što je teološki prikaz odredaba Tridentskog sabora:⁶⁴ *Sacrosancti Et Oecumenici Concilii Tridentini*,

tiskan 1483. godine te potom dvadeset i šest puta u XVI., jedanaest puta u XVII. stoljeću. Iako je Thomas očito bio svjetovni svećenik, njegova antologija bila je vrlo uspješna, jer je bila dobro prilagođena potrebama novoga prosjačkoga i propovjedničkoga reda... Ali Thomas nije sastavio svoj *Manipulus* za potrebe propovijedanja, već kao pomoćno sredstvo kod studiranja teologije, tj. za potrebe studenata. Thomas je također među prvim pionirima srednjovjekovne informacijske tehnologije, jer su njegovi spisi uključivali abecedni i predmetni indeks i unakrsne referencije, što se i danas koristi u elektroničkoj informacijskoj tehnologiji. Usp. Mary BATESON, »Thomas Hibernicus«, *Dictionary of National Biography*, 1885–1900, Vol. 56, ([https://en.wikisource.org/wiki/Thomas_Hibernicus_\(DNB00\);](https://en.wikisource.org/wiki/Thomas_Hibernicus_(DNB00);)) (12. 1. 2017.).

⁶³ Bernard iz Clairvauxa, (*Bernardus Claraevallensis*), Fontaine-lès-Dijon, 1090. – Ville-sous-la-Ferté, 1153.), crkveni naučitelj, filozof, mistik, teolog, asket, propovjednik francuski redovnik – cistercit, svetac Katoličke crkve. Stekao je izvrsnu naobrazbu u Parizu. Bio je izvanrednih umnih i duhovnih kvaliteta. S 30 mladića, među kojima su i četvorica njegove braće 1112. god. ulazi u cistercitski samostan u Citeauxu, (lat. Cistercium). S 12 redovnika osniva novi samostan u Clairvauxu, koji postaje duhovna oaza. Zbog ugleda i utjecaja povjesničari su ga nazvali neokrunjenim papom i carem svoga stoljeća. Postao je duhovnim vođa cijele Europe. Bio je savjetnik papa, engleskih i francuskih kraljeva. Unatoč tomu živio je skromnim redovničkim životom. Bio je mistik i vrstan teolog, promicao napose Kristovo čovječstvo. Iznimno je štovao B. D. Mariju. Kao odličan propovjednik dobio je naziv *doctor mellifluus* (učitelj tečan kao med. Pod njegovim utjecajem francuski kralj Ljudevit VI. pokrenuo je II. križarsku vojnu. Bernard je bio veoma razočaran tom akcijom jer je sve pošlo drukčije od njegove zamisli. Pisac je mnogih spisa, pisama i propovijedi. U njima je naglašavao osobni vjernički odnos. Svojim djelima utjecao je na teologe, propovjednike, duhovne obnovitelje, isposnike i svece (Toma Akvinski, Ignacija Lojolski, Terezija Avilska, Toma Kempenac, Franjo Saleški i dr.). Sačuvano je 530 njegovih pisama, koja je razmjenjivao s mnogim crkvenim i svjetovnim ličnostima toga doba. Vodio je polemiku s filozofom Petrom Abelardom. Uz svoje prvo teološko djelo *De gradibus humilitatis et superbia* (1120.) napisano i djelo je u obranu cistercitskoga reda (*Apologia ad Guillelmum Sancti Theoderici Abbatem*), zatim djelo namijenjeno duhovnom pozivu mladih redovnika *De conversione ad clericos sermo seu liber* (1121.), teološke rasprave poput *De gratia et libero arbitrio* (1121.), *De diligendo Dei*, djela različitog teološko-moralnog sadržaja naslovljena na crkvene i državne vladare (*Liber ad milites templi de laude novae militiae*, *De consideratione*, *De moribus et officio episcoporum*), komentare na redovničke regule (*De praecepto et dispensatione libri*) te životopise nekih svetaca (*Liber De vita et rebus gestis Sancti Malachiae Hiberniae Episcopi*). Njegova najbrojnija djela su propovijedi, od kojih su najpoznatije: *Sermones super Cantica Canticatorum*, *Sermones per annum*, *Sermones de diversis*. Usp. Marie GILDAS, »St. Bernard of Clairvaux«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/02498d.htm>); John Richard MEYER, »St. Bernard of Clairvaux«, *Encyclopaedia Britannica* (<https://www.britannica.com/contributor/John-Richard-Meyer/> 1987); Marco BINETTI, »S. Bernardi Claraevallensis Opera omnia« (<http://www.binetti.ru/bernardus/>) (12. 1. 2017.).

⁶⁴ Tridentski koncil (lat. *Tridentinum*), devetnaesti ekumenski koncil Katoličke crkve održan s prekidima u Trentu (lat. *Tridentum*) u Italiji 1545. – 65. god. Početkom XVI. st. mnogi su crkveni pokreti zahtijevali unutarnju obnovu Crkve pa je, nakon mnogih suprotstavljanja oko predmeta rasprava i mjesta održavanja papa Pavao III. u prosincu 1545. godine svečano otvorio Koncil. Održavao se u tri razdoblja (1545. – 1547., 1551. – 1552. i 1562. – 1563.) i u jednom međurazdoblju (»*Bolonjsko zasjedanje*«, 1547. – 1548.), a glavne teme bile su: dogma o vrelima vjere (naglašavanje tradicije nasuprot Lutherovu nauku *sola scriptura*), istočni grijeh, opravdanje, sedam sakramenata i njihovo ustanovljenje od Isusa Krista, časćenje svetaca i svetih slika i dr. Poduzeta je korjenita obnova crkvenih struktura (svakidašnje moljenje časoslova, *Rimski katekizam*, odredbe o školovanju svećenika, *Indeks zabranjenih knjiga*). Zaključke Koncila potvrdio je papa Pio IV. u *Tridentskoj vjeroispovijedi (professio fidei Tridentina)*. Tridentski koncil potaknuo je katoličku obnovu i za nekoliko stoljeća obilježio katoličko stajalište prema svijetu, društvu i drugim kršćanskim konfesijama

Liege, 1577. (Krapina R IV-16°-10) i djela protureformacijskog usmjerenja: Pedro de Soto,⁶⁵ *Assertio catholicae fidei circa articulos confessionis*, Coloniae, 1555. (Krapina R IV-8°-1); Johann Maier von Eck,⁶⁶ *Enchiridion locorum communium: Aduersus Lutherum, & alios hostes ecclesiae*, Paris, 1572.; Thomas Stapleton,⁶⁷ *Principiorum fidei doctrinalium demonstratio methodica. Per controuersias septem in libris duodecim tradita*, Parisiis, 1582. (Krapina: R IV-4°-5); Roberto Bellarmino,⁶⁸ *Disputatio*

(tzv. posttridentska Crkva). Usp. »Tridentski koncil«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=62251>) (12. 1. 2017.).

⁶⁵ Pedro de Soto (Alcalá de Henares, 1493. – Trento, 1563.), španjolski dominikanac i teolog, ispovjednik cara Karla V. Šest godina kasnije bio je profesor teologije na Sveučilištu u Dillingenu, gdje je raspravljajući s protestantima radio s augsburškim biskupom na uspostavi katoličkog uporišta na tom sveučilištu. U svibnju 1555. god. odlazi u London, gdje sudjeluje u kasnim fazama progona vodećih dužnosnika anglikanskih reformatora (oxfordski mučenici) te je uključen u nastojanja za povratak Engleske u katoličanstvo u vrijeme vladavine kraljice Marije Stuart. Kratko vrijeme, od listopada 1555. do kolovoza 1556. godine profesor je teologije na Sveučilištu u Oxfordu. Na trećem sazivu Tridentskoga koncila (1559.) bio je prvi teolog pape Pio IV., ali ga je 1560. god. optužila inkvizicija u Valladolidu da je pod protestantskim utjecajem uglavnom zbog požurivanja odobrenja katekizma što ga je izradio Bartolomé Carranza, kao i zbog istupa na Tridentskom koncilu. Tijekom zasjedanja Tridentskog koncila napisao je na temelju Svetog Pisma pjesme koje je uglazbio flamanski skladatelj Jacobus de Kerle i time je utjecao na promišljanja koncilskih otaca o sakralnoj glazbi. Njegova najvažnija djela su: *De institutione sacerdotum*, *Institutione christianarum*, *Doctrinae catholicae compendium* y *Defensio catholicae fidei*. Usp. Leandro. Martínez PEÑAS, »Fray Pedro de Soto, la beligerancia frente al protestantismo«, *El confesor del rey en el Antiguo Régimen*, 2007., str. 243 – 255. (<https://books.google.es/books?id=JAt1eXmY6nsC&pg=PA243&lpg=PA243&dq=%22pedro+de+soto%22+alcal%C3%A1+de+henares%22&source=bl&ots=jYF1wFzdyg&sig=8Gi58iM-ZNNrG7426zbRS1VufBU&hl=es&ei=PYT7TZf2Doi2hQOylysAw&sa>); Jean Antoine LLORENTE, *The History of the Inquisition of Spain, from the Time of Its Establishment to the Reign of Ferdinand VI*, London, 1826., str. 367 – 368. (https://books.google.hr/books?id=-kw3AAAAAAAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false) (13. 1. 2017.).

⁶⁶ Johann Maier von Eck (1486. – 1543.) njemački skolastički teolog, sveučilišni profesor u Ingolstadtu, gorljivi branitelj katoličke vjere tijekom reformacije u Njemačkoj i glavni katolički oponent Martinu Lutheru. Eck je prijateljeva s Martinom Lutherom sve do Lutherove objave *Devedeset i pet teza* 1517. god., koje je Eck napao kao heretičke traktatom objavljenim 1518. godine. Godine 1520. Eck je posjetio Rim, gdje je pomogao sastaviti papinsku bulu *Exsurge Domine* (lipanj 1520.), u kojoj je Leon X. osudio 41 Lutherovu tezu i zaprijetio Lutheru izopćenjem iz Crkve. Leon X. povjerio je Eku objavu i provedbu te bule u cijeloj Njemačkoj. Eck je sastavio opsežnu obranu papinskeg vrhovništva i tradicionalnoga nauka Katoličke crkve. Putujući Europom organizirao je katoličko protivljenje njemačkome protestantizmu i izradio osnove katoličkoga pobijanja (1530.) luteranske vjeroispovijesti (*Confessio Augustana*). Bio je glavni katolički polemičar u javnim raspravama s drugim reformatorima (J. Oecolampadius, P. Melancthon). Eck je plodan pisac na latinskom jeziku. Njegov traktat iz 1525. god. *Enchiridion locorum communium aduersus Lutereanos et alios hostes ecclesiae* (*Priručnik protiv luterana i drugih neprijatelja Crkve*) sažetak je protestantima spornih katoličkih vjerovanja, protestantskih prigovora na to, ali i katoličkih odgovora. To je najpopularnije Eckovo djelo, koje je prije 1600. god. objavljeno u preko 90 izdanja na raznim jezicima i ujedno najbolji katolički polemički priručnik XVI. stoljeća. Eck je izradio i prijevod Biblije (Stari i Novi zavjet) na njemačkome jeziku (1539.) za potrebe njemačkih katolika, kao i niz drugih djela u kojima govori o primatu sv. Petra, pokori, svetosti mise, čistilištu, polemička djela protiv Luthera, Zwingla, Karlstadta, Bucera i drugih predvodnika reformacijskoga pokreta (*Opera Johannis Eckii contra Ludderum in 5 partes*, 1531. – 1535.) kao i brojne propovijedi (*Loci Communes*). Usp. »Johann Eck« *Encyclopaedia Britannica* (<http://www.britannica.com/biography/Johann-Eck>); Johann Peter KIRSCH, »Johann Eck (Eckius)«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/05271b.htm>); Erwin ISERLOH, »Eck, Johann katholischer«, *Neue Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd11852870X.html#ndbcontent>) (13. 1. 2017.).

⁶⁷ Usp. bilješku br. 38.

⁶⁸ Robert Bellarmino (Montepulciano, 1542. – Rim, 1621.), talijanski isusovac, teolog, svetac i učitelj Katoličke crkve, jedan od nositelja protureformacije. Nakon studija u Padovi i Leuvenu 1570. god. zaređen je za svećenika. Predavao je teologiju na Sveučilištu u Leuvenu. Bio je prvi isusovac koji je postao sveučilišni profesor. U Leuvenu je opsežno istraživao djela crkvenih otaca i najznačajnih teologa te je na temelju toga

num Roberti Bellarmini Politiani, 1589. (Krapina RIV-m8°-15 T.2); Giovanni Battista Confalonieri,⁶⁹ *In Roberti Bellarmini Societati Iesu, secundum tomum controuersiarum*, Ingolstadii, 1590. (Krapina RIV-m8°-15); Thomas Stapleton,⁷⁰ *Antidota euangelica contra horum temporum haereses: In quibus quator euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel haeretici hodie (maxime Caluinus et Beza) ...*, Antuerpiae, 1595. (Krapina RIV-m8°-14 P.2.). U tu podgrupu ulazi i djelo političko-teološkog karaktera pisano s katoličkih pozicija i odnosa snaga u tadašnjoj španjolskoj Nizozemskoj: Joost de Damhouder,⁷¹ *Paraenesis christianae, siue Loci communes, ad reli-*

kasnije objavio djelo *De scriptoribus ecclesiasticis* (Rim, 1613.). Na želju pape Grgura XIII. od 1576. do 1588. god. na Rimskom je kolegiju (danas Gregoriana) tumačio tzv. kontroverznu teologiju. Tu je nastalo njegovo slavno djelo *Disputationes de controversiis christianae fidei adversus huius temporis haereticos* u kojemu se nalazi gotovo sve što su tada različite protestantske denominacije naučavale. Tim monumentalnim djelom u tri sveska (Ingolstadt, 1586. – 1588.) Bellarmino je na sve to dao odgovor pravovjernog katoličkog nauka i teološku utemeljenost papinskoga autoriteta. Ipak su njegovi kontroverzni radovi izazvali mnoge odgovore, a ispitivani su nekoliko desetljeća nakon njegove smrti. Slijedila su njegova vrlo vrijedna teološka djela: *De translatione Imperii Romani (Preseljenje Rimskog Carstva)*, *Judicium de libro Concordiae (Sud o knjizi Concordiae)*, *De indulgentiis et jubileo (O oprostima i jubileju)*. Ta su djela doživjela više izdanja, a sačuvala su vrijednost sve do danas. Godine 1597. Bellarmino je objavio svoj glasoviti *Mali katekizam (Dottrina cristiana breve)*, koji će doživjeti rekordan broj izdanja i prijevoda na mnoge jezike. Godinu dana kasnije objavljuje veći katekizam za katehete (*Dichiarazione piu copiosa della dottrina*, Roma, 1598.). Riječ je o opširnijem i bogatijem tumačenju kršćanskog nauka. Mali katekizam doživio je 400 izdanja i prijevode na 56 jezika. Među utjelma je i izdanje na hrvatskome jeziku. Njegovo je djelo i *Declaratio Symboli pro parochis (Tumačenje Vjerovanja za župnike)*. Bio je jedan od najznačajnijih sudionika protureformacije, koja je uslijedila nakon Tridentuskog koncila. Bellarmino je napisao i predgovor za novo izdanje Biblije poznato kao *Sixto-Clementina Vulgata*. Pred kraj života napisao je nekoliko kratkih knjiga namijenjenih duhovnom životu običnih ljudi: *De ascensione mentis in Deum (Usp. Sydney SMITH, »St. Robert Francis Romulus Bellarminex, The Catholic Encyclopedia (http://www.newadvent.org/cathen/02411d.htm)*; »Bellarmino, Roberto, sv.«, *Hrvatska enciklopedija (http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=6753)*; Giuseppe CASTELLANI, »Bellarmino, Roberto, beato«, *Treccani, Enciclopedia Italiana (http://www.treccani.it/enciclopedia/bellarmino-roberto-beato_(Enciclopedia-Italiana)/ (13. 1. 2017.)*.

⁶⁹ Giovanni Battista Confalonieri (Rim, 1561. – 1648.), talijanski svećenik, arhivar, diplomat. U Rimskom kolegiju Družbe Isusove studirao teologiju i kao isusovački prijatelj, posebno prijatelj Roberta Bellarmina izradio je za njegovo djelo *Disputationes de controversiis fidei christianae* i u Ingolstadtu 1590. god. objavio rad *In Roberti Bellarmini Societati Iesu, secundum tomum controuersiarum*. Obavljao je različite službe u diplomatskim misijama u Španjolskoj i Portugalu kao tajnik kardinala – papinskih delegata, te u crkvenim ustanovama (Arhiv u Castel San Angelo), o čemu je ostavio opsežnu pisanu ostavštinu. Usp. Anna FOA, »Confalonieri, Giovanni Battista«, *Dizionario Biografico degli Italiani Treccani (http://www.treccani.it/enciclopedia/giovanni-battista-confalonieri_(Dizionario-Biografico)/*; Alberto BENVENISTE, »Confalonieri, Giovanni Battista« *Cátedra de Estudos Sefarditas, Alberto Benveniste, Universidade de Lisboa (http://www.catedra-alberto-benveniste.org/dic-italianos.asp?id=289)*; Fabio Biondo de Montalto, »Confalonieri, Giovanni Battista«, *Xacopedia (http://xacopedia.com/Confalonieri_Giovanni_Battista)*; (13. 1. 2017.).

⁷⁰ Usp. bilješku br. 38.

⁷¹ Joos (Joost) de Damhouder (Brugge, Flandrija, 1507. – Antwerpen, Brabant, 1581.), pravnik u gradu Brugge, savjetnik u upravi Marije Austrijske (Kastiljske), upraviteljice Habsburške Nizozemske. Njegovo glavno djelo je *Praxis rerum criminalium* (1554.), priručnik za primjenu kaznenog zakona, koje je zapravo plagijat neobjavljenoga djela Filipa Wielanta i drugih autora. Knjiga je doživjela velik uspjeh i mnoga izdanja na različitim europskim jezicima, dobrim dijelom i poradi svojih ilustracija (drvorezi) različitih kaznenih djela i sudbenih postupaka, ali i kao pravna osnovica u brojnim procesima protiv vještica. Godine 1567. objavio je djelo sličnoga karaktera o građanskom pravu (*Praxis rerum civilium*), koje je također plagijat Wielantova rada. Oko 1570. god. počele su ga zanimati vjerske polemike i borbe, o čemu je 1571. god. dao

gionem et pietatem christianam pertinentes, ..., Venetiis, 1572. (Krapina RIV-m8°-4). Posebnost te grupe djelo je reformacijskog teologa, Calvinova protivnika, pisano s humanističko-teološkim porukama o vjerskoj toleranciji: Sebastian Castellion,⁷² *Dialogorum sacrorum*, Medinae, 1551. (Krapina RIV-16°-4).

Klasična latinska književnost (poezija) zastupljena je dvama djelima Publija Ovidija Nazona,⁷³ *P. Ovidii Nasonis Opera, Quibus in omnes metamorphoses fabulas Lactantij*

svoje mišljenje s izrazito katoličkog stajališta u svome djelu *Paraenesis christiana*. To je teološki rad s mnogo izvoda iz Biblije, djela crkvenih otaca i iz različitih srednjovjekovnih komentatora, a posvetio ga je upravitelju Habsburške Nizozemske vojvodi od Albe. Ubrzo nakon toga sastavio je i svoje drugo teološko djelo (*Speculum conscientiae*), koje je izgubljeno i nije nikada tiskano. Usp. »Joos de Domhouder«, *BIOGRAFISCH portaal van nederland* (<http://www.biografischportaal.nl/persoon/02491101>); STEFFENHAGEN, »Damhouder, Joost de«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutschebiographie.de/gnd124744885.html#adbcontent>); »Damhouder, Joost de (1507 – 1581)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp01233653>); Jos MONBALLYU, Rik OPSOMMER, »Damhouder, Joos de« *Historicum net*. (<https://www.historicum.net/persistent/old-purl/1588-1>) (13. 1. 2017.).

⁷² Sebastian Castellio ili *Sébastien Châteillon, Châtaillon, Castellión i Castello* (Saint-Martin-du-Frêne, 1515. – Basel, 1563.), francuski (švicarski) reformacijski teolog i propovjednik, jedan od prvih reformiranih teologa zagovornika vjerske tolerancije, slobode savjesti i misli. Nakon humanističkih studija na Sveučilištu u Lionu 1540. god. postaje pristaša reformacije i upoznavši francuskog reformacijskog teologa Jean Calvina postaje njegov prijatelj i suradnik. Godine 1542. objavio je svoju prvu knjigu *Dialogi Sacri* na latinskom i francuskom jeziku u kojoj se je zauzeo za vjersku toleranciju. Uskoro je došlo do razmimoilaženje između njega i Calvina zbog teoloških razlika i Castelliova čvrstog i javnog stava o potrebi tolerancije svih razlika u tumačenju Biblije, što Calvin nije dopuštao. Štoviše, Calvin je silom to sprečavao, progonio i smrću kažnjavao svoje vjerske i teološke neistomišljenike. Tako je Castellio bio prisiljen napustiti Ženevu. Odlazi u Basel, gdje se je zaposlio kod tiskara Johannes Oporinusa kao korektor. Godine 1553. imenovan je profesorom grčkog jezika na Sveučilištu u Baselu. Kada je Calvin u Ženevi 1553. god. dao izvršiti smrtnu kaznu nad svojim neistomišljenikom, španjolskim humanistom, teologom, liječnikom i kartografom Michaelom Servetom Castellio je objavio svoje djelo *De haereticis, an sint persequendi* (Basel, 1554.), zbirku mišljenja i izjava starijih teološki autoriteta i suvremenih teologa (M. Luther, J. Brenz, Erasmo Rotterdamski, S. Franck, Augustin, Laktancije, Ivan Zlatousti) protiv ubijanja i proganjanja heretika. Objavio je i dva cjelovita prijevoda Biblije: *Biblia sacra latina* (Basel 1551.) i *La Bible traduite avec annotations* (Basel, 1555.), prijevode djela nekoliko grčkih autora (Ksenofont, Herodot, Diodor, Homer, Tukidid) te djela namijenjena molitvenom životu i duhovnom rastu: *Theologia Germanica* (1557.) i *De Imitatione Christi* (1563.). Zbog sukoba sa ženevskim teolozima, posebno zbog kritike kalvinističke teologije predestinacije, našao se je u ozbiljnim teškoćama. Glavna zasluga humanista Castelliona je njegova obrana tolerancije i vjerske slobode, odbacivanje ubijanja ljudi zbog vjerskih razloga, što je imalo učinka u zemljama s većinskim reformiranim stanovništvom (Nizozemska, Engleska). Usp. Hans R. GUGGISBERG, »Castellio Sebastian«, *Historisches Lexikon der Schweiz* (<http://www.hls-dhs-dss.ch/textes/d/D11072.php>); Robert STUPPERICH, »Castellio (Castalio, Chatelion), Sebastian (Pseudonym Martinus Ballius, Basilius Monfortius, Georg Kleinberg)«, *Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd118519565.html#ndbcontent>); André GOUNELLE, »Sébastien Castellion«, *André Gounelle.fr* (<http://andregounelle.fr/histoire-des-idees/sebastien-castellion.php>); Federic CHABOD, »Castillion, Sébastien u Treccani«, *Enciclopedia Italiana* (http://www.treccani.it/enciclopedia/sebastien-castellion_%28Enciclopedia-Italiana%29/). (13. 1. 2017.).

⁷³ Publije Ovidije Nazon ili lat. *Publius Ovidius Naso* (Sulmona, 43. pr. Kr. – Constanța, 17./ 18. n. e.) jedan od najvećih pjesnika rimske književnosti. Glavne su mu teme ljubav, ostavljene žene i mitološka preobraženja. Njegova najvažnija djela su: *Amores (Ljubavi)*, *Heroides (Heroide)* ili *Epistolae heroidum (Poslanice junakinja)*, *Ars amatoria (Umijeće ljubavi)*, *Remedia amoris (Lijek od ljubavi)*, *Tristia (Tužaljke)*, *Epistulae ex Ponto (Poslanice iz Ponta)*. Najpoznatije Ovidijevo djelo je *Metamorfoze*, koje u 15 knjiga, 250 priča i 11995 heksametara pripovijedaju grčke i rimske legende u kojima se javlja kakva preobrazba od prve metamorfoze Kaosa do pretvaranja Cezara u Zvijezdu i apoteoze Augusta. Ovidije je *Metamorfozama* pokušao stvoriti svoj *opus perpetuum*, spjev duga daha izgrađen na svijetu antičkog mita. Neka od njegovih djela su nedovršena, a neka su izgubljena. Njegova poezija, na koju su se ugledali mnogi pisci kasne antike i srednjega vijeka stoljećima je jako utjecala na europsku umjetnost i književnost. Usp. »Ovidije Nazon, Publije«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=45974>) (14. 1. 2017.).

quoq; argumenta ..., Basileae, 1541. (Krapina RIV-m8^o-1)⁷⁴ i *Pub. Ovidii Nasonis Metamorphoseon libri XV*, Coloniae Agripinae, 1589. (Krapina RIV-m8^o-20), koju je pripremio Jacob Micyllus.⁷⁵ Toj građi može se pridružiti brojem najopsežnija, sadržajem jako raznolika grupa tiskovina s tekstovima novolatinske poezije raznih autora nastale na području današnje Njemačke, južne Poljske (Šleska) i Češke. Brojem i kvalitetom autora može se smatrati svojevrsnom antologijom novolatinskog pjesništva 16. stoljeća na njemačkome kulturnom području. To su tiskovine prigodnog karaktera nastale povodom različitih događaja i prigoda (rođenjani, vjenčanja, rođenje djeteta, prigodna sjećanja, posmrtni spomen, akademske svečanosti) ili su hvalospjevi u čast vladara, članova habsburške vladarske kuće i drugih. Te su publikacije, brojem stranica/listova skromna izdanja od dva do deset listova, ali grafički bogato ukrašena i djela su vrlo poznatih novolatinskih pjesnika (Nicolaus Reusner;⁷⁶ Johannes Wanckel;⁷⁷ Johannes

⁷⁴ Heinrich Glarean(us), Loritti ili Loretti (Mollis, Glarus, 1488. – Freiburg im Breisgau, 1563.), švicarski glazbenik, glazbeni teoretičar, pjesnik, pedagog, filolog, povjesničar, geograf, matematičar, humanist i univerzalni znanstvenik. Prijatelj Erazma Rotterdamskog, drugih humanista i švicarskih nakladnika i tiskara (Froben, Petri, Reuchlin) suprostavio se je reformaciji i iz Basela prešao u Freiburg. Usp. Hans Ulrich BÄCHTOLD, »Glarean«, *Historisches Lexikon der Schweiz* (<http://www.hls-dhs-dss.ch/textes/d/D12800.php>); Heinrich GRIMM, »Glarean, Heinrich« *Neue Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd11905339X.html#ndbcontent>); Otto Fridolin FRITZSCHE, *Glarean. Sein Leben und seine Schriften*, Frauenfeld, 1890. (<https://archive.org/details/glareanseinlebe00fritgoog>) (14. 1. 2017.).

⁷⁵ Jakob (Molshelm, Moltzer) Micyllus (Strassburg, 1503. – Heidelberg, 1558.), njemački humanist, pedagog, prof. klasičnih jezika, novolatinski pjesnik, profesor na sveučilištu u Heildebergu i rektor Sveučilišta u Frankfurtu a. M. Kao profesor klasičnih jezika i poznavatelj antičke književnosti priredio veliki broj izdanja antičkih pisaca (Lukijana, Tacita Hyginusa, Homera, Ovidija, Euripida i dr.). Usp. »Micyllus, Jakob (1503 – 1558)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01323969>); Franz LERNER, »Micyllus, Jacob«, *Neue Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd100310281.html#ndbcontent>) (14. 1. 2017.).

⁷⁶ Nikolaus von Reusner (Löwenberg, Šleska, 1545. – Jena, 1602.) njemački polihistor, pravnik, pravni teoretičar i novolatinski pjesnik. Rođen u obitelji posjednika u istočnoj Mađarskoj i Sedmogradskoj (zap. Rumunjska) iz koje je stasalo nekoliko pravnika i medicinara. U Wittenbergu je studirao matematiku, filozofiju i botaniku, a potom stare jezike, posebno latinski, anatomiju, kasnije i pravne znanosti. Nakon završetka studija uključuje se u rad Reichstaga (Državnoga sabora) kao i u diplomatsku službu u cilju zaštite srednje Europe od Turaka. Nikolaus von Reusner autor je 83 pjesnička, biografska, povijesna, retorička, filozofska, pa i znanstvena rada. Jedna šestina od tih radova bavi se pitanjima građanskih i feudalnih pravnih pitanja. Usp. August Ritter von EISENHART, »Reusner, Nikolaus von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd100069983.html#adbcontent>) (14. 1. 2017.).

⁷⁷ Johannes Wanckel (Kemberg, 1553. – Wittenberg, 1616.), njemački povjesničar, filozof, pisac, *poëta coronatus* (novolatinski pjesnik), nakladnik. Sin je evangeličkog teologa i pastora Matthiasa Wanckela, prijatelja i bliskog suradnika njemačkih reformacijskih teologa Martina Luthera i Bartholomäusa Bernhardija. Nakon završene gimnazije studirao je na Sveučilištu u Wittenbergu, stekavši titulu *magister artium*. Osamnaest godina bio je profesor na gradskoj školi u gradu Torgau i ujedno korektor te privatni učitelj latinskoga jezika saksonskog kneza izbornika. U tom razdoblju preveo je Lutherovu *Hauspostill* na latinski i bavio se prevodilačkim i književnim radom. Sa španjolskoga je preveo djelo Antonia de Guevara *Horologii principum sive de vita M. Aurelii Imp. libri III Relox de principes* (Torgau, 1601.). Svoju latinsku poeziju prigodničarskog karaktera pisao je za saksonski kneževski dvor i tako postao predhodnik generacije latinskih pjesnika XVII. st. u Njemačkoj. Godine 1602. postao je profesor povijesti na Sveučilištu u Wittenbergu, 1605. god. dekan Filozofskog fakulteta, a 1614. god. i rektor Sveučilišta u Wittenbergu. Svoje najpoznatije djelo duhovnog i pastoralnog karaktera *Precationes piae ab .....Friederico Wilhelmo .... collectae, ... christliche Gebete so Friedrich Wilhelm Herzog zu Sachsen selbst colligirt und gebraucht* objavio je 1605. godine. Usp. »Wanckel (Johann) von Kemberg«, *ZEDLER Grosses vollständiges Universal – Lexikon aller Wissenschaften und Künste* (ur. Johann Heinrich ZEDLER) (<https://www.zedler-lexikon.de/index.html?c=blaettern&bandnummer=52&seitenzahl=976>) Heinrich, PRÖHLE, »Wanckel, Johannes«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd124679757.html#adbcontent>) (14. 1. 2017.).

Cyaneus,⁷⁸ Hans Christoph von Teufel von Guntersdorf;⁷⁹ Bernhard Praetorius;⁸⁰ Jacobus van den Vyver;⁸¹ Hieronimus Arconatus;⁸² Salomon Frenzel von Friedenthal,⁸³ Jiri Carolides⁸⁴),

⁷⁸ Johannes Cyaneus (Alte Wade, 1563. – 1611.) ili Cyaneus, Jan, šleski novolatinski pjesnik (Silesius, *Sylvanus*) kasnog humanizma, javni bilježnik, pastor i autor mnogih pjesama. Usp. »Cyaneus, Johannes (1563. – 1611.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp00558268>); »Cyaneus, Johannes, 1563. – 1611.« Bibliografije dějin Českých zemí (<http://portaro.eu/huav/authorities/44407>) (15. 1. 2017.).

⁷⁹ Hans Christoph von Teufel von Guntersdorf (1567. – 1624.), austrijski plemić, novolatinski pjesnik, svjetski putnik, carski dvorjanin i diplomat. U ranoj mladosti proputovao tada poznati svijet i orijentalne zemlje (Egipat, Perzija). Kasnije je postao dvorski savjetnik cara Rudolfa II. i Ferdinanda I. u čijoj je službi kao diplomat pregovarao s Turcima. Smrt supruge s kojom je rodio četvero djece duboko ga je pogodila i to ga je potaklo da se s luteranstva vrati u Katoličku crkvu, što se je odrazilo u tematici njegova pjesništva i izazvalo velike polemike i umjetničke kritike, često i neopravdane s pozicija vjerskih razlika. Ipak Teufelovo pjesništvo stvaralaštvo tematski je i pjesnički zakašnjeni i staromodni odjek već razvijenijeg, profinjenijeg latinskog pjesništva srednje i sjeverne Njemačke toga doba. Usp. Gustav ROETHE, »Teuffel, Hans Christoph Freiherr von«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd138360316.html#adbcontent>): »Teufel von Guntersdorf, Hans Christoph (1567–1624)«, *Kalliope-Verbund* (<http://kalliope-verbund.info/de/eac?eac.id.138360316>). (15. 1. 2017.).

⁸⁰ Bernhard Praetorius, zvaní *Schultheiß* (Hessen, 1567. – Nürnberg, 1616.), njemački pravnik i novolatinski pjesnik. Studirao je u Jeni, suradnik mnogih francuskih, talijanskih i njemačkih akademija, gradonačelnik i nadzornik javne gradske knjižnice (bibliotekar) u Nürnbergu. Njegova dva najpoznatija djela su *Coronam imperialem, seu descriptionem electionis & coronationis Matthiae Imperatoris* i *Ecloga funebris sacra memoriae numquam satis laudatae illustriss. ... Guilielmi, d. Philippi f. d. Guilielmi II. N. Hassiae landgraviæ ... defuncti*. Usp. »Praetorius (Bernhard)«, *Allgemeines Gelehrten-Lexicon*, 3. Teil (ur. Christian Gottlieb JÖCHER, Leipzig, 1751., Stup. 1745. (https://books.google.hr/books?id=r9ggAAAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false); »Praetorius, Bernhard (Schultheiss)«, *CAMENA* (<http://www.uni-mannheim.de/mateo/camena/AUTBIO/praetorius.html>); »Praetorius, Bernhard (1567 – 1616)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp00114486>) (16. 1. 2017.).

⁸¹ Jacobus van den Vyver (1577. – 1589.), pedagog i novolatinski pjesnik. Usp. »Vyver, Jacobus van den (1577 – 1589)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp00887355>) (16. 1. 2017.).

⁸² Hieronimus Arconatus (Leorinus) (Löwenberg, 1553. – Wien, 1599), šleski novolatinski pjesnik talijanskog podrijetla, član praškog humanističkog kruga. Nakon gimnazije u Breslau (danas Wrocław), studirao u Padovi, živio neke vrijeme na Kreti i proputovao cijelu zapadnu Europu. Od 1579. – do 1583./1584. god. bio je u službi carskoga dvora u Beču, a kasnije član ratnog savjeta u Pragu (1593. – 1597.). Njegova su pjesnička djela prigodnoga karaktera s raznih obiteljskih događanja značajnijih ličnosti iz njegova okruženja, vjerskih autoriteta i državnih predstavnika. Usp. »Arconatus Hieronymus«, *CAMENA* (<http://www.uni-mannheim.de/mateo/camena/AUTBIO/arconatus.html>); »Arconatus, Hieronymus, 1533.–1599.«, *Bibliografie dějin Českých zemí* (<http://portaro.eu/huav/authorities/163228>); »Hieronymus Arconatus«, *Documenta Rudolphina* (http://documenta.rudolphina.org/Namen/Arconatus_Hieronymus.xml); »Arconatus, Hieronymus (1553. – 1599.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp01879215>) (16. 1. 2017.).

⁸³ Salomon Frenzel von Friedenthal, lat. *Salomó Frenzelius Vratislaviensis* (Breslau/ Wrocław, 1564. – Riga, 1605.), profesor etike, njemački humanist, novolatinski pjesnik. Neko vrijeme je bio u carskoj službi u Pragu. Nakon što je upoznao Filipa Melanchtona, jednog od vodećih njemačkih intelektualaca i teologa – reformatora, odlazi za profesora etike u Helmstedt, a potom u Rigu (Latvija) za rektora katedralne škole. U Rigi je tiskao nekoliko svojih djela od kojih je pažnje vrijedna pjesma »Istinskog plemstva i dostojanstvu znanosti«, posvećenu Johannu Tizenhauzenu, humanistu iz Rige. Usp. »Frenzel von Friedenthal, Salomon (1564. – 1605)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp00107554>); »Frenzel von Friedenthal, Salomon [Frenzelius, Salomon]«, *CAMENA* (<http://www.uni-mannheim.de/mateo/camena/AUTBIO/frenzel.html>); Matthias BOLLMEYER, *Lateinisches Welfenland*, Band 20, Hildesheim-Zürich-New York, 2014., str. 273 (https://books.google.hr/books?id=8PDUCQAAQBAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false) (16. 1. 2017.).

⁸⁴ Jiří Carolides z Karlsperka, lat. *Georgius Carolides a Carlsperga* (Prag, 1569. – Prag, 1612.), češki humanist i novolatinski pjesnik. Rođen je u bogatoj obitelji u praškom Novém Městě. Diplomirao je na sveučilištu u Pragu, gdje je kratko vrijeme predavao slobodne umjetnosti i pravo. Bio je jedan od najuglednijih pjesnika na dvoru cara Rudolfa II. te mu je car dodijelio plemićku titulu. Njegovi najvažniji poetski radovi su: *Pamětní verše* (1601) i *Prorok Sofoniáš* (1612). Usp. »Carolides, Jiří (1569 – 1612)«, *CERL Thesaurus* (<https://the->

pravnik (Nicolaus Bets;⁸⁵ Konrad Rittershausen;⁸⁶ Samuel Radeschinsky,⁸⁷ Adam Thomas Langenhardt;⁸⁸ Georg Volckart;⁸⁹ Bartolomej Martinovsky⁹⁰), teologa (Huldreich Buchner;⁹¹

saurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01877078); »Jiri Carolides z Karlsperka«, *Databazeknih.cz* (<http://www.databazeknih.cz/zivotopis/jiri-carolides-z-karlsperka-11347>); »Carolides, Georg [geadelt: à Carlsperga; Jiri Carolides z Karlsperka]«, *CAMENA* (<http://www.unimannheim.de/mateo/camena/AUTBIO/carolides.html>) (16. 1. 2017.).

⁸⁵ Bets, Nikolaus Betsius (Mecheln, 1591 – 1611), belgijsko-njemački pravnik, savjetnik u Hessen-Kassel, novolatinski pjesnik. Autor je djela o pravu nasljeđivanja u njemačkim zemljama objavljenoga 1611. god., kao i dvije ode u čast Maximilijana, austrijskoga nadvojvode iz 1589. god., koje su ostale neobjavljene. Usp. »Bets, Nicolas (1591. – 1611.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp00477215>); STEFFENHAGEN, »Bets, Nikolaus«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd124445861.html#adbcontent>) (17. 1. 2017.).

⁸⁶ Konrad Rittershausen (Braunschweig, 1560. – Altdorf, 1613.), njemački pravnik, filolog, sveučilišni profesor, novolatinski pjesnik. Sin evangeličkog teologa. Nakon studija u Helmstedtu, Altdorfu i doktorata u Baselu postao je profesor rimskoga prava na sveučilištu u Altdorfu kod Nürnberga, gdje je predavao do smrti. Rittershausen se ubraja među najvažnije profesore prava koji su djelovali na Sveučilištu u Altdorfu. Njegovi znanstveni spisi široko su raznoliki; osim privatnog prava, bavio se državnim zakonodavstvom i kanonskim pravom. Među njegovim glavnim djelima, objavljen postumno: *Ius Iustinianum...* (1615); *Commentarius Novus in Tab. XII leges i Differentiarum iuris civilis et canonici libri VII.* (1616.); *Commentarius in Institutiones* (1618). Kao vrstan filolog i poznavatelj klasične latinske književnosti, autor je nekoliko prigodnih pjesničkih djela na latinskom jeziku. Usp. »Rittershausen, Konrad (1560. – 1613.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01876434>); Thomas DUVE, »Rittershausen, Konrad«, *Neue Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd104288639.html#ndbcontent>); Johann August Ritter VON EISENHART, »Rittershausen, Konrad«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (https://de.wikisource.org/w/index.php?title=ADB:Rittershausen,_Konrad&oldid=2488671) (17. 1. 2017.).

⁸⁷ Samuel Radeschinsky von Radessowitz, češki pravnik i novoalatinski pjesnik. Roden je u mjestu Weisswasser u Češkoj (danas Gornja Lužica u SR Njemačkoj) u češkoj plemićkoj obitelji. Studirao je filozofiju i pravo u Pragu. Nakon doktorata radio kao pravni savjetnik u mnogim gradovima Češke, Moravske i Šleske. 1593. godine car Rudolf II. dao mu je priznanje *poeta coronatus*. Umro je u Pragu 1609. god. Pisao je stihove na latinskom jeziku za prigode različitih događanja u društvenom i političkom životu svoga okruženja. Usp. »Radeschinsky von Radessowitz, Samuel (? – 1609.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp00350475>); »Radeschinsky von Radessowitz, (Samuel)«, *Allgemeines Gelehrten-Lexicon, 6. Band.* (ur. Johann Christoph ABELUNG, Heinrich Wilhelm ROTTERMUND) Bremen, 1819., Stup. 1218. (https://books.google.hr/books?id=HS9KAAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false); (17. 1. 2017.).

⁸⁸ Adam Thomas von Langenhardt (1595. – 1614.), njemački novolatinski pjesnik i književnik. Usp. »Langenhardt, Adam Thomas von (1595. – 1614.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp01049149>) (17. 1. 2017.).

⁸⁹ Georg Volckart (Nürnberg, 1558. – 1628.), njemački kalvinistički pastor, teolog i novolatinski pjesnik. Usp. »Volckart, Georg (1558. – 1628.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp00876399>); »Volckart (George)«, *Zedler Grosses vollständiges Universal-Lexikon aller Wissenschaften und Künste* (ur. Johann Heinrich ZEDLER), stup. 383, 384 (<https://www.zedler-lexikon.de/index.html?c=blaettern&seitenzahl=0205&bandnummer=50&view=150&l=de>) (18. 1. 2017.).

⁹⁰ Bartolomej Martinovsky (Prag, ? – 1631.), češki teolog i pedagog. Studirao na sveučilištu u Pragu. Autor je nekoliko tiskanih propovijedi. Usp. »Martinovsky, Bartolomej«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp01193751>) (19. 1. 2017.).

⁹¹ Huldreich (Ulrich) Buchner (Schönberg/Nürnberg, 1560. – Wertheim, 1602.), njemački novolatinski pjesnik, glazbeni pedagog i orguljaš. Diplomirao je filozofiju i bio orguljaš u Wertheimu. Godine 1597. je postao je laureat u novolatinskom pjesništvu. U svom je životu ispjevao više od sedam stotina latinskih anagrama. Usp. »Ulrich Buchner, Huldericus Buchner«, John H. FLOOD, *Poets Laureate in the Holy Roman Empire*, Volume I: A – C, Berlin – New York, 2006., str. 258 – 260. (https://books.google.hr/books?id=B1ujbUq3NOcC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false); »Buchner Ulrich«, *Neue Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/pnd118868586.html>); »Buchner, Hulderich (Huldreich)«, *Bayerisches Musikerlexikon Online* (<http://bml.o.de/Q/GND=118868586>) (20. 1. 2017.).

Lucas Pollio;⁹² Johannes Heidenreich;⁹³ Hieronymus Treutler;⁹⁴ Johann Maior⁹⁵), diplomata i liječnika (Ludwig Schwartzmaier;⁹⁶ Tobias Fischer von Croschwitz⁹⁷), pjesme koje su često bile posvećene uspješnim liječnicima, sveučilišnim profesorima ili rektorima (Johannes Muselius;⁹⁸

⁹² Lucas Pollio (Pollach) (Breslau/Wroclaw, 1536. – Breslau/Wroclaw, 1583.), njemački luteranski teolog, pastor. Na sveučilištima u Frankfurthu a/O i Wittenbergu studirao filozofiju i grčki jezik, a u Leipzigu teologiju i hebrejski jezik. Pastor i arhidakon u nekoliko župa u Wroclawu/Breslau. Svoje brojne propovijedi objavio je u nekoliko izdanja, kojima je bitno utjecao ne samo na duhovni život, na luteransku teologiju nego i na razvoj stila njemačkog jezika. Autor je i nekoliko poema na latinskome jeziku. Usp. »Pollach, Lukas (1536. – 1583.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01877654>); WEIGELT, »Pollio, Lucas«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd123666589.html#adbcontent>); »Pollio (Lucas)«, *Zedler Grosses vollständiges Universal Lexicon aller Wissenschaften und Künste*, 28. Band (ur. Johann Heinrich ZEDLAR), Leipzig und Halle, 1741., str. 635, stup. 1243–1244 (<https://www.zedler-lexikon.de/index.html?c=blaettern&id=254579&bandnummer=28&seitenzahl=0635&supplement=0&dateifomat=1%27>) (20. 1. 2017.).

⁹³ Johannes Heidenreich (1542. – 1617.), evangelički teolog, župnik, školski nadzornik, sveučilišni profesor. Rođen je u Löwenbergu (danas Lwówek Śląski) u Šleskoj (danas južna Poljska). Studirao u Frankfurtu na Odri. Službovao u Moravskoj i Braunschweigu kao školski nadzornik te kao sveučilišni profesor teologije u Helmstedtu i u Frankfurtu na Odri. Uz stručne rasprave iz područja teologije i školskih programa sastavio je ne mali broj anagrama na latinskome jeziku za različite prigode i događaje. Usp. »Heidenreich, Johannes«, *Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd116605057.html>) (20. 1. 2017.).

⁹⁴ Hieronymus Treutler (von Kroschwitz) (Schweidnitz/ Świdnica, 1567. – Bautzen, 1607.), njemački pravnik i filolog iz Šleske. Studirao u Straßburgu. Profesor retorike u Herbormu, teologije i retorike u Marburgu, gradonačelnik grada Bautzena (Lužica), carski savjetnik, sudac češkog prizivnog suda. Za svoje zasluge dobio plemićki naslov. Njegovi prvi književni radovi bili su u skladu s običajima na području latinske poezije. Tako je nakon svečanosti na sveučilištu kao student objavio svoje pjesme (*Strenae Magorum*, Angentorati, 1585. i *Sacrosaneti Angeli*, Angentorati, 1586.). Tu se je susreo sa svojim sunarodnjakom, već proslavljenim pjesnikom iz Šleske, Salomonom Frenzel. Njegovi kasniji pjesnički radovi objavljeni su i u nekim drugim zbirka (Delitiae Poetarum Germanorum). Usp. MARKGRAF, »Treutler, Hieronymus«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd124442072.html#adbcontent>); »Treutler, Hieronymus«, *Hessische Biografie* (<http://www.lagis-hessen.de/pnd/124442072>); »Treutler, Hieronymus«, *CAMENA* (<http://www.uni-mannheim.de/mateo/camena/AUTBIO/treutler.html>) (20. 1. 2017.).

⁹⁵ Johann (Mayer) Major (Sankt Joachimsthal/Jáchymov, 1533. – Zerbst/Serbišćo, 1600.), njemački protestantski teolog, humanist i novolatinski pjesnik. Studirao teologiju u Wittenbergu, gdje je bio student Filipa Melanchtona, u Leipzigu, Würzburgu i u Mainzu, gdje je postigao doktorat iz teologije. U Mainzu je 1558. god. dobio i javno priznanje cara Ferdinanda I. za svoje pjesničko djelo: *poetus laureatus*. Od 1560. godine djeluje na sveučilištu u Wittenbergu. U sukobima unutar reformacijskog pokretao pristaša je teologije Filipa Melanchtona i član stranke Filipista, što se je odrazilo i u njegovoj poeziji. Zbog satiričke poezije kojom je napadao protivnike Melanchtona, dobio je podrugljiv nadimak *Hänsel Mayer*. Godine 1586. kao kriptokalvin izbačen je sa sveučilišta u Wittenbergu i umro je kao privatna osoba u Zerbstu (Lužica). Usp. Paul TSCHACKERT, »ADB: Major, Johann«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (https://de.wikisource.org/wiki/ADB:Major,_Johann); Peter MORTZFELD, »Major (Mayer) Johann«, *Die Porträtsammlung der Herzog August Bibliothek in Wolfenbüttel* (<http://portraits.hab.de/person/9219/>) (20. 1. 2017.).

⁹⁶ Ludwig Schwarzmaier, pravnik, član češkog prizivnoga vijeća, savjetnik kardinala Andreasa od Austrije i Eduarda Bavarskoga. Podupirao je humanističko obrazovanje i autor je nekoliko pjesama na latinskom jeziku i nekoliko spisa pravnog karaktera. Usp. »Schwartzmaier, Ludwig«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp01065720>) (20. 1. 2017.).

⁹⁷ Tobias Fischer von Croschwitz (1559. – 1616.), njemački i poljski liječnik i književnik. U Padovi je studirao medicinu, gdje je stekao i doktorat. Nakon povratka u domovinu, postao je gradski liječnik u Świdnica. Poznat je više po svojim poetskim i povijesnim djelima nego po svojoj medicinskoj djelatnosti. Autor je brojnih pjesama i u starijoj literaturi često se citira njegovu *Povijest Šleske*, koja je ostala u rukopisu. Usp. »Fischer von Croschwitz, Tobias« *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/record/cnp01467768>); »Fischer (Tobias) von Croschwitz«, *Allgemeines Gelehrten-Lexicon*, 2. Teil (ur. Christian Gottlieb JÖCHER), Leipzig, 1750., Stup. 626 (<http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/vd18/content/pageview/9063585>) (21. 1. 2017.).

⁹⁸ Johannes Muselius, njemački liječnik u Breslau/Wroclaw i u Pragu, kojemu su prigodom vjenčanja *Magistri Academiae Pragensis* ispjevali svečanu pjesmu i otisnuli 1594. godine. (Krapina RIV-8°-13). Usp.

Lorenz Scholtz von Rosenau,⁹⁹ Jacob Horst¹⁰⁰) kao i ličnostima iz političkog života. Tu je i rad stranog studenta pjesnika koji je boravio na njemačkom jezičnom i kulturnom području (Walter Quin¹⁰¹), ali i nepoznatih ili manje poznatih autora (Arnold Helius, Johannes Preuschoff, Georg Zeuschner, Georgius Dicastus¹⁰²). Najveći dio tih tiskovina nastao je u Pragu, Beču, Kölnu, Wittenbergu, ali i u Krakovu, Budišinu (Bautzen), Jeni, Helmstadtu, Nürnbergu, Wrocławu i drugim manje poznatim gradovima nekadašnjega njemačkog govornog područja (Šleska, Lužica). Ostaje pitanje, a do sada je bez odgovora, odakle je ta građa došla u samostansku knjižnicu koja ne samo po svojem sadržaju nego i po vjerskoj pripadnosti gotovo svih autora (različite denominacije reformiranih) tu ne bi ulazila. Može se pretpostaviti da je to ostatak knjižnice feudalnih gospodara toga kraja – zaštitnika te franjevačke zajednice, koja je franjevcima dobro poslužila u obuci govorništa i latinskog jezika.

Filološka građa u toj zbirci zastupljena je trima izdanjima rječnika, čiji je autor Ambrogio Calepino: *Calepini Bergomatis ... Dictionarium.....*, [s. l., s. a. 1510 – 1513?] (Krapina R IV-4°-4); *Dictionarium Ambrosii Calepini*, Basileae, 1558. (Krapina RIV-v8^o-1) i *Ambrosii Calepini Dictionarium vndecim linguarum ..... Respondent autem Latinis vocabulis, Hebraica, Graeca, Gallica, Italica, Germanica, Belgica, Hispanica, Polonica, Vngarica, Anglica: .....*, Basileae, 1590. (Krapina RIV-4°-1), koji ima kao sastavni dio rječnika dodatak, tj. dopunu, djelo čiji je autor Konrad Gessner,¹⁰³ *Onomasticon propriorum nominum*

»Muselius, Johannes«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp01107057>) (21. 1. 2017.).

⁹⁹ Lorenz Scholtz von Rosenau, lat. *Laurentius Scholtz* (Breslau/Wroclaw, 1552. – 1599.), njemački botaničar, liječnik i novolatinski pjesnik. Studirao je u Wittenbergu, Padovi i Bologni. Proputovao je Italiju i južnu Francusku i na Sveučilištu u Valanceu je stekao doktorat iz medicine i filozofije. Proslavio se u sprječavanju zaraze kugom kao i prijevodima i izdanjima rukopisa grčkih, arapskih i suvremenih liječnika. U Breslau/Wroclawu uredio je botanički vrt s egzotičnim biljkama i izdao niz ilustriranih botaničkih djela. Oko 40 pjesnika i kolega Scholtzu su posvetili oko 80 pjesama na latinskome jeziku u kojima su i opisali njegov liječnički i botaničarski rad (*In Laurentii Scholtzii med. Wratislav. hortum epigrammata amicorum Wratisl.*, 1594.) Usp. Ferdinand COHN, »Scholz, Laurentius«, *Allgemeine Deutsche Biographie* (https://de.wikisource.org/w/index.php?title=ADB:Scholz_von_Rosenau,_Laurentius&oldid=2506590) (21. 1. 2017.).

¹⁰⁰ Jacob Horst (1537. – 1600.), njemački liječnik. Studirao medicinu i teologiju na sveučilištu u Wittenbergu i Frankfurtu a/O. Profesor medicine u Helmstedtu Usp. »Horst, Jakob («, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cnp00883354>); »Horst (Jacob)«, *Historisch-biographisches Handwörterbuch der denkwürdigsten Personen aller Stände, Zeiten und Nationen*, 3. Band (ur. Karl Florentin LEIDENFROST), Ilmenau, 1825., str. 130. –131. (https://books.google.hr/books?id=Q9k5AAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false) (21. 1. 2017.).

¹⁰¹ Walter Quin, lat. *Quinnus, Gualterus* (Dublin, 1575.? – London, 1640.), irski pjesnik koji je radio u Škotskoj i Engleskoj za kraljevsku kuću Stuart. Oko 1590. god. studirao pravo na isusovačkom sveučilištu u Ingolstadtu, da bi ubrzo prešao na kalvinsko University of St Andrews (Škotska). Godine 1595. predstavljen je kralju Jakovu VI. i od tada je bio dvorski pjesnik i učitelj prinčeva. Quin je pisao na engleskom, latinskom, francuskom i talijanskom jeziku. Quin je jedan od prvih modernih irskih pisaca čija su djela tiskana na engleskom jeziku, a njegov mali opus obuhvaća dvorsko pjesništvo, radove na povijesne, filozofske i biografske teme. Usp. Lee SIDNEY, »Quin Walter«, *Dictionary of National Biography* ([https://en.wikisource.org/wiki/Quin,_Walter_\(DNB00\)](https://en.wikisource.org/wiki/Quin,_Walter_(DNB00))) (21. 1. 2017.).

¹⁰² Georgius Dicastus (Mirzovinus), češki isusovac, teolog, novolatinski pjesnik. Usp. »Georgius Dicastus«, *The British Museum* (http://www.britishmuseum.org/research/search_the_collection_database/term_details.aspx?bioId=21191) (21. 1. 2017.).

¹⁰³ Conrad Gessner, također *Konrad Gesner, Conrad Geßner, Conrad von Gesner, Conradus Gesnerus, Conrad Gesner* (Zürich, 1516. – 1565.), švicarski liječnik, prirodoslovac, polihistor, klasični filolog, teolog, reformatorski propovjednik, profesor na nekoliko učilišta, najsvestraniji švicarski znanstvenik i najpoznatiji švicarski prirodoslovac. Njegovo najpoznatije djelo je leksikon *Historia animalium*, koje sadrži preko tisuću slika izrađenih u tehnici drvoreza, a čija prva četiri volumena govore na oko 4.500 stranica o životu sisavaca,

primum, [s. l., s. a]. (Krapina RIV-4°-1). Izdanje toga rječnika iz 1510. – 1513. godine (?) ujedno je i najstarija knjiga u toj zbirci.

S područja prava tu je pariško izdanje *Codicis Dn. Iustiniani*¹⁰⁴ *sacratissimi principis ex repetita praelectione libri duodecim .....*, Parisiis, 1553. (Krapina RIV-m8^o-12 P.1), koje je priredio Gregor Haloander,¹⁰⁵ njemački pravnik i tada vodeći stručnjak za rimsko građansko pravo.

Povijesna tematika zastupljena je samo jednim naslovom. To je klasično djelo iz antičke (grčke) povijesti, frankfurtsko izdanje iz 1584. godine: *Herodoti Halicarnassei*¹⁰⁶ *Histo-*

vodozemaca, gmazova, ptica, riba i drugih vodenih životinja (1551–1558), peti volumen (1587.) govori o zmijama, a šesti (1634.) o insektima. U rukopisu je ostalo velebno nedovršeno djelo, a to je pregled biljnoga svijeta, s oko 1.500 slika izrađenih u tehnici drvoreza koje su koristili drugi autori kroz dva stoljeća nakon njegove smrti. Drugo njegovo grandiozno djelo je *Bibliotheca universalis*, prvi sveopći popis (bibliografija) složen abecednim redom svih do tada poznatih rukopisa i knjiga koje su tiskane u prvome stoljeću tiskarstva na latinskome, grčkome ili hebrejskome jeziku. U tom su djelu navedena i djela nekih hrvatskih autora (Vlačić, Vergerije ml. i st. i dr.). Još jedno monumentalno djelo toga autora je djelo enciklopedijskoga karaktera *Pandectarum sive Partitionum universalium Conradi Gesneri...libri xxi*, u kojemu Gesner daje pregled tada poznatoga svjetskoga znanja u 21 knjizi. Prvih 19 knjiga objavljeno je 1548. god., 21. knjiga posvećena teologiji 1549. god., a 20. knjigu posvećenu medicini nije uspio završiti jer je umro od kuge. Vrijedni su i njegovi prinosi farmakologiji, kirurgiji i epidemiologiji. Iako je Gesner za svoga života bio poznat po svojim botaničkim radovima, objavio je također djelo pod nazivom *Mithridates: de differentis linguis* (1555. god.), koje govori o oko 130 tada poznatih jezika, kao i još jedno djelo (1556. god.) o rimskome piscu Claudiusu Aelianu iz III. st. Usp. »Gessner, Conrad (Also Konrad Gesner, 1516.–1565.)«, *Encyclopaedia.com* <http://www.encyclopedia.com/history/encyclopedias-almanacs-transcripts-and-maps/gessner-conrad-also-konrad-gesner-1516-1565>); »Conrad Gesner« *Encyclopaedia Britannica* (<https://www.britannica.com/biography/Conrad-Gesner>) (10. 1. 2017.).

¹⁰⁴ Justinijan I. Veliki, punim imenom *Flavius Petrus Sabbatius Iustinianus* (Taurezij, Skopje oko 483. – Carigrad 565.), bizantski car (527. – 565.). Nastojao obnoviti nekadašnje jedinstvo Rimskog Carstva, kojemu bi se sjedište nalazilo u Carigradu, i to ponajprije vojnom silom pod vodstvom vrsnih vojskovođa (Belizara i Narzesa) i reorganizacijom državne uprave (pravnik Tribonijan) i financija (Ivan iz Kapadocije). Unutarnje sukobe carigradskih stranaka »plavih« i »zelenih« u konačnici je riješio silom. Uspješno je ratovao osobito na Zapadu osvojivši državu Vandala u sjevernoj Africi (534. god.) i srušivši u dugotrajnom ratu (535. – 555.) državu Ostrogota (Belizar i Narzes), koje su pripojili Bizantu. Na Istoku se je morao obvezati Parzijancima na plaćanje danka. U gospodarskoj je politici težio održati srednji i mali posjed. U zborniku *Corpus iuris civilis* kodificirao je rimski pravni sustav, a na crkvenom području provodio ideju carske autokracije. Rasputio je filozofsku akademiju u Ateni, držeći je ostatkom poganskih tradicija. Njegovom je vladavinom Istočno Rimsko Carstvo, ne prekidajući rimske tradicije, počelo dobivati bizantska obilježja. U vrijeme Justinijanove rekonkviste pod bizantsku vlast dospjela je Dalmacija (535. god.). Tijekom Justinijanove vladavine sagrađen je uzduž istočne jadranske obale i na otocima sustav utvrda (*limes maritimus*), podignut je velik broj sakralnih objekata (katedrala u Dubrovniku, porečka Eufrazijana i dr.). Sredinom VI. stoljeća Slaveni zajedno s Avarima probijaju bizantsku obranu u Panoniji i postupno se tamo naseljavaju. Usp. »Justinijan I. Veliki«, *Hrvatska enciklopedija online* (<http://proleksis.lzmk.hr/29489/>); »Justinijan I. Veliki«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.encyklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=29619>); Joan Mervyn HUSSEY, »Justinian I. Byzantine Emporer«, *Encyclopaedia Britannica* (<https://www.britannica.com/contributor/Joan-Mervyn-Hussey/1417>) (21. 1. 2017.).

¹⁰⁵ Gregor Haloander (Zwikau, 1501. – Venezia, 1531.), njemački pravnik, koji je posebno studirao Justinijanov *Corpus Juris*. Godine 1529. objavio je u Nürnbergu *Digestorum seu Pandectarum libri quinquaginta*. Posmrtno je objavljeno njegovo životno djelo: *Codicis Dn. Iustiniani... ex repetita praelectione libri XII à Gregorio Haloandro...*, koje je doživjelo mnogo izdanja u europskim zemljama XVI. stoljeća. Najveća zasluga Haloandera je da je svojim radom proširio na njemačkom području tekstove rimskoga prava i zasnovao kritičko proučavanje izvora rimskoga, posebno Justinijanova prava, na znanstvenim osnovama. Usp. Roderich VON STINTZING, »Haloander, Gregor«, *Allgemeine Deutsche Biographie*, (https://de.wikisource.org/w/index.php?title=ADB:Haloander,_Gregor&oldid=2497534); »Haloander, Gregor (1501. – 1531.)«, *CERL Thesaurus* (<https://thesaurus.cerl.org/cgi-bin/record.pl?rid=cni00044934>) (22. 1. 2017.).

¹⁰⁶ Herodot iz Halikarnasa (Halikarnas, 484. pr. Kr. – Turij, oko 425. pr. Kr.) antički grčki pisac prozvan »ocem povijesti«. Bio je poznat kao *logios* koji je putujući Grčkom deklamirao priče (*logoi*) o bitkama, političkim

raie libri 9.: et De vita Homeri libellus (Krapina RIV-m8^o-10), koje je pripremio i u kojem je sudjelovalo niz autora (Laurentius Valla,¹⁰⁷ Conrad Heresbach,¹⁰⁸ Estienne, Henri;¹⁰⁹ Ctesias, lat. Cnidius¹¹⁰).

događajima i stranim zemljama. Proputovao je cijelu Grčku i obišao mjesta gdje su se vodile najznačajnije bitke grčko-perzijskih ratova. Najznačajnija su njegova tri putovanja: skitsko-tračko putovanje do Crnog mora, egipatsko putovanje, kada je prošao donji i srednji tok Nila i stigao do gornjeg Egipta, te azijsko putovanje, na kojem je upoznao perzijsku i babilonsku kulturu. Sve što je vidio i doznao na svojim putovanjima postalo je građa njegova djela *Historiai* (*Povijesti*) u kojem je zabilježio povijest i običaje naroda istočne obale Sredozemlja (Perzijsko Carstvo, Egipat, Libija, Sirija, Babilonija, države Male Azije, Trakija, Makedonija i Italija). Taj njegov rad predstavlja začetke povijesnog istraživanja. U antici su njegovo djelo navodili pod imenom *Pripovijesti*. Događaje koje opisuje pripisivao je volji sudbine koja ravna i bogovima i ljudima. Djelo je podijeljeno u devet knjiga nazvanim imenima devet muza. Prvih šest knjiga bavi se rastom Perzijskoga Carstva, a posljednje tri knjige opisuju Kserksov pokušaj da osveti perzijski poraz nakon bitke kod Maratona i uključi Grčku u svoje carstvo. Deveta, ujedno i posljednja knjiga spominje bitku kod Plateje. Djelo završava oko 479. pr. Kr., nakon što su Perzijanci pretrpjeli poraz u bitki kod Salamine. Ciceron ga je s pravom nazvao *ocem povijesti*. Neki su Herodotu zamjerali (Plutarh) zbog lakovjernosti i nedostataka »ozbiljne znanosti«, a drugi su dovodili u sumnju povijesnu objektivnost i znanstvenu relevantnost Herodotova djela. Novija historiografska istraživanja govore u prilog Herodotove vjerodostojnosti. Usp. »Herodot«, *Hrvatska enciklopedija* (<http://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=25192>); »Herodot«, *Prolexis enciklopedija* (<http://proleksis.lzmk.hr/26176/>); Bruno BLECKMANN, *Herodot und die Epoche der Perserkriege: Realitäten und Fiktionen, Kolloquium zum 80. Geburtstag von Dietmar Kienas*, Köln, Weimar, Wien, 2007. (https://books.google.hr/books?id=LBoVZAhJ6SYC&pg=PA137&lpg=PA137&dq=herodot&source=bl&ots=9FPFg5Mbt7&sig=6myGAKVjF_wq-Qi0mg3BA9SKCts&hl) (22. 1. 2017.).

¹⁰⁷ Valla Laurentius (tal. *Lorenzo della Valle*, lat. *Laurentius Vallensis.*) (Rim 1405/1407. – Rim, 1457.), talijanski humanist, filozof i filolog, crkveni pravnik (kanonist), katolički svećenik, papin tajnik, literarni kritičar. Jedno od njegovih najznačajnijih postignuća je kritičko čitanje i dopuna latinskih tekstova antičkih autora. Usp. Giovanni ROSSI, »Valla Lorenzo«, *Treccani Il Contributo italiano alla storia del Pensiero* (http://www.treccani.it/enciclopedia/lorenzo-valla_%28II-Contributo-italiano-alla-storia-del-Pensiero:-Diritto%29/); Umberto BENIGNI, »Lorenzo Valla«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/15257a.htm>); Lodi NAUTA, »Lorenzo Valla«, *The Stanford Encyclopedia of Philosophy* (<https://plato.stanford.edu/archives/sum2013/entries/lorenzo-valla/>). (22. 1. 2017.).

¹⁰⁸ Konrad Heresbach, lat. *Conradus Heresbachius* (Heresbach kod Mettmann, 1496. – Lohrwardt u Mehr (Rees), 1576.), njemački humanist, teolog i pravnik, političar, prijatelj Erazma Rotterdamskoga. Heresbach se zauzimao za vjersku toleranciju u crkvenoj politici. Autor je preko 30 teoloških, pravnih, filoloških, pedagoških djela, kao idjala iz područja poljoprivrede. Prevodio je uz komentare djela iz antičke književnosti. Usp. H. LOHSE, »Heresbach, Konrad«, *Neue Deutsche Biographie* (<https://www.deutsche-biographie.de/gnd119384817.html#ndbcontent>): T. ARAND, »Konrad Heresbach (1496. – 1576.)«, Humanist, Pädagoge, Diplomat«, *Rheinische Portal Geschichte* (<http://www.rheinische-geschichte.lvr.de/persoentlichkeiten/H/Seiten/KonradHeresbach.aspx>) (22. 1. 2017.).

¹⁰⁹ Estienne, Henri, lat. *Stephanus Henricus* (Paris, 1528 or 1531 – Lion, 1598), francuski knjižar, nakladnik, tiskar i klasično obrazovan učenjak. Proputovao je Italiju, Englesku i Flandriju u potrazi za latinskim i grčkim rukopisima za objavu i tiskanje u obitejskoj tiskari. Preuzevši očevu tisakru, objavio je djela klasičnih autora (Atenagore iz Atene, Aristotela, Eshila, Diodor sa Sicilije, Ksenofona, Seksta Empirika, Tukidida, Herodota i Sofokla) kod kojih je popravio stare i izradio nove prijevode. Godine 1566. objavio je novo izdanje latinskog prijevoda Herodota, koje je priredio Laurentius Valla, pažljivo ispravio i napisao predgovor uz obranu Herodota kao pouzdanog povjesničara. Njegovo najznačajnije djelo je *Thesaurus Graecae linguae* (1572.) i djela Platonova (1578.) godine. Usp. »Henri II Estienne«, *Encyclopædia Britannica* (<https://www.britannica.com/biography/Henri-II-Estienne>); Olivier POTT, »Estienne, Henri«, *Historisches Lexikon der Schweiz* (<http://www.hls-dhs-dss.ch/textes/d/D15868.php>); Bénédicte BOUDOU, *Mars et les muses dans l'Apologie pour Hérodote d'Henri Estienne*, Genève, 2000. (https://books.google.hr/books?id=E5Xy26auvM8C&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&c=ad=0#v=onepage&q&f=false) (22. 1. 2017.).

¹¹⁰ Ctesias, lat. *Ctesias iz Cnidusa*, starogrčki liječnik i povjesničar iz grada Cnidusa u Kariji. Živio je u 5. st. pr. Krista. Kao liječnik borovao na perzijskom dvoru za vrijeme kralja Darija i grčko-perzijskih ratova. Kada se je 398. god. vratio u Grčku, počeo je pisati povijest Asirije-Babiloniji u 23 knjiga (*Persica*). Iako je Ctesias tvrdio da se njegova povijest temelji na dokumentima iz perzijskih arhiva i državnih registara i da je stoga daleko vjerodostojnija nego Herodotove povijesti, ono što je preživjelo do danas puno je romantičnih priča,

U toj zbirci nalazi se također i jedna medicinska knjiga: *Realdi Columbi chremonensis*¹¹¹ ... *De re anatomica libri 15.*, tiskana u Parizu, 1572. godine, poznatoga talijanskog liječnika anatora, kojom su se služili franjevci ranarnici, liječnici u krapinskoj samostanskoj bolnici. Iz svega rečenog vidljivo je da građa iz zbirke obrađuje ponajviše područje teologije, pastorala, filozofije, kršćanske duhovnosti, ali i prava, povijesti, politike, medicinske znanosti te gospodarstva i općeg obrazovanja.

Gotovo su sve knjige na latinskom jeziku, samo su dvije na njemačkom (Krapina RIV-8°-38; Krapina RIV-8°-39), a jedna na talijanskom jeziku (Krapina RIV-8°-36 L.1). Najveći broj knjiga tiskan je na njemačkome govornom području (Köln 8, Beč 7, Ingolstadt 4, Nürnberg 4, Wittenberg 4, Basel 3, Bautzen 2, Hagenau 2 i po jedna u mnogim manjim drugim gradovima. Ipak najveći broj izdanja tiskan je u Veneciji (11). Na francuskom govornom području tiskano je 12 izdanja (Pariz 7, Lion 4, Liege 1), a jedno je tiskano u Španjolskoj (Medina de Campos).

Neka izdanja obiljugrafičkom opremom (drvorezi), a posebno: *Biblia sacra, iuxta vulgata editionem ad vetustissima exemplaria castigata* i *Testamenti noui. Editio vulgata* iz 1569. godine (Krapina RIV-16°-6 P.1. Krapina RIV –P.5.), kao i *Textus Bibliae* iz 1527. godine (Krapina R IV-4°-6).

---

egzotičnih anegdota, ogovaranja i podataka sumnjive pouzdanosti. Taj rad više ne postoji, osim u sažecima koje je u 10. st. n. e. sastavio carigradski patrijarh Focije. Ctesias je napisao i povijest Indije na temelju izvješća perzijskih putnika, trgovaca i dvorjana i to je jedini opis Indije prije ratova Aleksandra Velikog. Usp. »Ctesias, Greek physiscian and historian«, *Encyclopædia Britannica* (<https://www.britannica.com/biography/Ctesias>); »Ctesias of Cnidus«, *Livius.org* (<http://www.livius.org/articles/person/ctesias-of-cnidus/>) (22. 1. 2017.).

¹¹¹ Realdo Colombo ili lat. *Renaldus Columbus* (Cremona, oko. 1515. – Rim, 1559.), talijanski liječnik, kirurg i profesor anatomije na Sveučilištu u Padovi, Pisi i Rimu između 1544. i 1559. god. Rođen u obitelji apotekara u Milanu, gdje je radio s ocem i studirao filozofiju. Napustivši farmaceutsku praksu, nastavio je školovanje i pomažući sedam godina pri seciranju poznatom venecijanskom kirurgu Giovanniju Antoniju Platu, zvanom Lonigo ili Leonicus. Godine 1588. upisuje se na Sveučilište u Padovi, gdje je kao posebno nadareni student studirao medicinu, anatomiju, filozofiju, umjetnost i logiku. U Padovi je Colombo bio pomoćnik, bliski prijatelj, ali i rival poznatom liječniku Andreasu Vesaliusu, kojega je 1541. god. nasljedio na profesorskoj katedri. Godine 1544. Colombo djeluje na Sveučilištu u Pisi, a od 1548. god. pa do svoje smrti na papinskom sveučilištu kao profesor anatomije. Tu je započeo suradnju s Michelangelom Bounarrotijem, kojemu je bio osobni liječnik i koji je trebao ilustrirati njegov anatomske tekst *De Fabrica*. To nije nikada ostvareno zbog Michelangelove poodmakle dobi. Colombo je napravio nekoliko značajnih napredaka u anatomiji, uključujući i otkriće cirkulacije krvi kroz pluća, kao otkriće da je osnovna uloga srca kontrakcija, a ne dilatacija kao što se je prethodno mislilo. Ta otkrića kasnije je potvrdio W. Harvey. Colombo je također zaslužan za stvaranje izraza *posteljicu*, te u svome radu opisuje posteljicu kao mjesto gdje je čista i savršena krv pohranjena za bebe prije rođenja. U to vrijeme je njegov rad u tom području bio revolucionaran i čini osnovu za razumijevanje posteljice i drugih anatomskih struktura. Također je prvi opisao funkciju klitoris i značenje toga organa za seksualni život žena. Sve je to detaljno opisao uz kritički odmak iznio u svojoj knjizi *De Re Anatomica Libri XV*. Struktura Colombovih knjiga o anatomiji pokazuje način na koji je prišao izučavanju anatomije ljudskoga tijela. Ne samo da je struktura tih radova jako osmišljena nego se razlikuje od strukture radova drugih autora, anatora toga vremena. Colombov anatomske korpus sastoji se od petnaestak različitih knjiga, a u svakoj od tih knjiga opisani su drugi dijelovi tijela. Usp. James Joseph WALSH, »Mateo Realdo Colombo«, *The Catholic Encyclopedia* (<http://www.newadvent.org/cathen/04125a.htm>); Carlo COLOMBE-RO, »Colombo Realdo«, *Treccani, Dizionario Biografico degli Italiani* ([http://www.treccani.it/enciclopedia/realdo-colombo_\(Dizionario-Biografico\)](http://www.treccani.it/enciclopedia/realdo-colombo_(Dizionario-Biografico))); Arturo CASTIGLIONI, »Colombo Realdo«, *Treccani, Enciclopedia Italiana* (http://www.treccani.it/enciclopedia/realdo-colombo_%28Enciclopedia-Italiana%29/); Jerome J. BYLEBYL, »Colombo Realdo«, *Encyclopedia.com* (<http://www.encyclopedia.com/science/dictionaries-thesauruses-pictures-and-press-releases/colombo-realdo>) (23. 1. 2017.).

Uvezi/korice knjiga iz zbirke različite su starosti. Stariji uvezi, drvo presvučeno pregovanim kožom s florealnim ornamentima (16. stoljeće) sačuvani su kod jedne trećine knjiga (25 jedinica), ponajviše kod knjiga manjega formata (16° i m8°). Neke knjige većega formata okovane su metalnim ukrasima i kopčama. Sve su to vjerojatno originalni uvezi iz vremena tiskanja, što tim knjigama daje posebnu likovnu, umjetničku vrijednost, zanimljivost i svojevrsan šarm. Često su dio tih uveza metalne, odnosno kožne kopče. Izuzetak čini jedan uvez načinjen od lista pergamene, tj. starijega latinskog višebojnog kodeksa ispisanog goticom s ukrašenim inicijalom (Krapina RIV-16°-2). Noviji su uvezi (18. stoljeće i kasnije) kartonske korice presvučene glatkom, pretežno telećom kožom, a jedan broj knjiga uvezan je u velin (17. i 18. stoljeće), koji je također ukrašen florealnim i geometrijskim ukrasima znatno skromnijima od onih iz 16. stoljeća. Međutim, velik dio knjiga ima uvez/korice novijeg datuma, odnosno iz vremena ne tako davne restauracije. U većini knjiga nalaze se dobro čitljivi rukopisni *ex librisi* ili zapisi drugog karaktera. Na dvjema knjigama (Krapina RIV-8°-41 T.3; Krapina R IV-4°-4) nalaze se teško čitljivi zapisi latinskim jezikom koji govore o nekim događajima iz života obitelji Zrinski. U jednoj od knjiga (Krapina RIV-m8°-8 P.2) pastoralnog karaktera nalazi se zapis zabilježen glagoljicom na bočnoj margini.

U nekim bibliografskim zapisima dana je također, u nemogućnosti digitalizacije vlastitih primjeraka, digitalna snimka primjerka toga naslova iz neke od europskih knjižnica, odnosno baza podataka (Bayerische Staatsbibliothek München, Google) gdje su te knjige digitalizirane. Stoga kod pregleda digitalne snimke u zapisima treba voditi računa da je krapinski primjerak ipak različit od primjerka prikazanog na digitalnoj slici i to u onim dijelovima koji su specifični za svaki primjerak (uvez, inicijali, ručno bojene slike, *ex librisi*, bilješke, oštećenja i drugo), dok je tiskani dio potpuno identičan, odnosno u slučaju oštećenosti krapinskog primjerka može se dobiti uvid u cjelovit tekst toga izdanja.

Iako je velik broj knjiga iz zbirke restauriran, još uvijek je dosta knjiga koje bi trebale, biti restaurirane, vjerujemo da će to biti uskoro.

Knjige se čuvaju u metalnom ormaru sefu u posebnoj prostoriji. Ta je prostorija izdvojena u sjeverozapadnome dijelu samostana gdje je smještena knjižnica, dobro je zaštićena od provala, iako je bez protuprovalnih dojavnih uređaja. Također nema vatrodojavnih uređaja,

Nicolaus Reusner, *Silva epigrammatum nuptialium de nuptiis illustrissimi principis, D. Othonis Henrici, Palatini Rhenani, ducis Boiarici, comitis Veldentii, ac Sponhemii et ... D. Dorotheae Mariae, D. Christophori, ducis Wirtembergici & Teccii, ... filiae : anno M.D.XXCII ... Studgardiae celebratis, Lavingae* : [Reinmichel], 1582. (Krapina R IV-8°-4)

već su na raspolaganju protupožarni aparati. Mikroklimatski uvjeti u ormaru sefu su zadovoljavajući.

Bibliografija Zbirke stranih knjiga 16. stoljeća u knjižnici Franjevačkog samostana u Krapini prikaz je brojem jedinica maloga, ali u svjetskim razmjerima vrijednoga dijela blaga knjižnice toga samostana. To je svjedočanstvo višestoljetne kulturne tradicije grada Krapine i Hrvatske, zemlje bogate europske kršćanske kulture i uljudbe.

Katalog rijetkih stranih knjiga 16. stoljeća (1510. – 1600.)

Katalog zbirke donosi se prema formatima i signaturama onako kako je građa složena u ormaru sefu knjižnice. Rednim brojem označene su fizičke jedinice, jer se u nekim slučajevima u jednoj fizičkoj jedinici nalaze dva ili više odvojena naslova (privezi).

Građa je katalogizirana u knjižničnom programu CROLIST, a zapisi su izraženi u formatu UNIMARC prema međunarodnom standardu ISBDM.¹¹²

Krapina: RIV-16°

1.

SAVONAROLA, Hieronymus

[Dominicae precatationis pia admodum & erudita explanatio. Reliqua quae hoc libello continentur, indicat sequens pagella]. – [s.l. : s.n., s.a.]. – 162 lista ; 16°(10 cm).

Drugi naslovi: Meditatio in psalmum Miserere, fratris Hieronymi de Ferrara; Eiusdem in psalmum, In te Domine speravi, meditatio; Expositio psalmi qui regis Israel, eiusdem Hieronymi Sauanorolae [sic]; Tabula decalogi.

Uvez: novi uvez, karton presvučen platnom. Knjižni blok: nedostaje naslovnica, prvi i zadnji listovi, nedostaju dijelovi listova, oštećen uvez, mrlje od vlage.

Predmetnice: psalmi, meditacije, molitvenici, teologija.

Krapina RIV-16°-1

2.

COMBES, Jean de

Compendium totius theologiae veritatis, VII. libris digestum : Accurateque cum veteribus ac approbatis exemplaribus collatum: per fratrem Ioannem de Combis, ordinis Minorum : Accedunt vtilis annotationes, cum diui Bonaventurae terminorum theologalium declaratione. – Lugduni : apud Gulielmum Rouillium, 1573. – 686, [12] str. ; 16° (12 cm); Ilustracije.

Drugi autori: Bonaventura, sanctus ; Rouille, Guillaume, tiskar.

¹¹² Kod obrade građe korišteni su priručnici: Eva VERONA, *Pravilnik i priručnik za izradu abecednih kataloga*, Zagreb, 1986. i ISBD(A): *Međunarodni standardni bibliografski opis starih omedentih publikacija (antikvarnih)*, Zagreb, 1995.

Uvez: karton omotan velinom, listom kodeksa ispisanim dvobojno crveno-crno latinskim tekstom, oštećen. Oznake: na predlistu Deo Trinitio ... anno Domini 1660; na zadnjem listu latinski tekst iz 1660. godine. Knjižni blok: istrošen uvez, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

https://books.google.hr/books?id=gsI7AAAACAAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Predmetnice: teologija.

Krapina RIV-16°- 2

3.

ECK, Johann Maier von

Enchiridion locorum communium : Aduersus Lutherum, & alios hostes ecclesiae : Plura quoque alia recenter a diuersis autoribus accesserunt, quae sequens pagella indicabit. Omnia vt diligenti studio aucta, correcta, etiam maiori cura emendata / Ioanne Eckio autore. – Parisiis : Apud Michaele de Roigny, 1572. – 230, [2] lista ; 16° (12 cm).

Drugi autor: Roigny, Michel de [1544-1591], tiskar

Uvez: drvo presvućeno kožom s utisnutim ukrasima i ostatkom kopči. Oznake: na naslovnici ex libris *Conventus Crapinensis*, na zadnjem listu *Ex libris ... 1640*. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: apologetika, protureformacija.

Krapina RIV-16°-3

4.

CASTELLION, Sebastien

Dialogorum sacrorum ad linguam simul & mores puerorum formandos libri IIII. Quibusque praecipuae & veteris & noui testamenti historiae tenellae aetati ante oculos : Sebastiano Castalione authore. – Medinae: apud Adrianum Gemard, 1551. – 293, [3] str. ; 16° (12 cm).

Drugi autor: Ghemart, Adrian (1550-1555?), tiskar

Uvez: drvo presvućeno kožom s utisnutim ukrasima. Oznake: na naslovnici stranici ex libris *Conventus Crapinensis* i dolje *Ioannij Delacs parochius Deucakoviensis anno 1650, dono mihi frati Gerer da Daniele ...*. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb-11104044_00003.html.

Predmetnice: crkveni život, reformacija, vjerska tolerancija.

Krapina RIV-16°-4

5.

DEFENSOR de Liguge

Dicta preciosa, siue Loci communes ex omni fere docto. qui in sacris literis scripserunt. A Venerabili Beda excerpti. – Venetiis, 1568. – 157, [1] listova ; 16° (10 cm).

Drugi autor: Beda Venerabilis.

Uvez: potpuno uništen, bez korica. Oznake: na naslovnici *Pris Rutti*. Knjižni blok: oštećen, neuvezan, nedostaju dijelovi listova, mrlje od vlage.

Predmetnice: teologija.

Krapina RIV-16°-5

6.- 9.

BIBLIA sacra, iuxta vulgatum editionem ad vetustissima exemplaria castigata. – Lugduni : apud Antonium Gryphium, 1569. – 5 vol. ; 16° (13 cm).

Pojedini dijelovi toga skupa fizički samostalni.

Drugi autor: Gryphium, Antoine, tiskar.

Predmetnica: Biblija.

1: Pentateuchus Moysi. Iosue. Liber Iudicum. Ruth. – [32], 726 str. ; 16° (13 cm).

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i ostatkom kopči. Oznake: na unutar-njoj stranici prve korice rukom ispisan notni zapis (neume i note) s tekstom; na naslovnici *Conventus Crapinensis 1665.*; na bočnim marginama bilješke. Knjižni blok: oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: [https://books.google.hr/books?id=txFP-IvP_](https://books.google.hr/books?id=txFP-IvP_BsC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false)

[BsC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false](https://books.google.hr/books?id=txFP-IvP_BsC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false).

Krapina RIV-16° -6 P.1

2: Libri regum, IIII. Paralipomenon, II. Esdrae, IIII. Tobiae, I. Iudith, I. Esther, I. Iob, I. – 992 str; 16° (13 cm).

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i ostatkom kopči. Oznake: na naslovnici *Conventus Crapinensis 1665.* i dolje *Remperti Mauritij C. B. ... 1618.*

Knjižni blok: oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: [https://books.google.hr/books?id=A97-iYOrKnoC&printsec=frontcover](https://books.google.hr/books?id=A97-iYOrKnoC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false)

[&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false](https://books.google.hr/books?id=A97-iYOrKnoC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false).

Krapina RIV-16° -6 P.2

3: Prophetae. – 724 str. ; 16° (13 cm)

Oznake: na naslovnici *Remperti Mauritij C. B. ... 1618.*

5: Machabaeorum libri duo. – 166 str. ; 16° (13 cm).

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i ostatkom kopči.

Knjižni blok: oštećene korice, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: [https://books.google.hr/books?id=ptc7CfQppuoC&printsec=frontcover](https://books.google.hr/books?id=ptc7CfQppuoC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false)

[&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false](https://books.google.hr/books?id=ptc7CfQppuoC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false).

Krapina RIV-16° -6 P.3, 5

4: Psalmorum liber. Prouerbia, Ecclesiastes, & Cantica canticorum Salomonis.

Liber Sapientiae. Ecclesiasticus Jesu filij Sirach. – 445 str. ; 16° (13 cm).

Oznake: *Conventus Crapinensis 1665. i dolje Remperti Mauritij C. B. ... 1618.*

PROVERBIA Salomonis. Ecclesiastes. Cantica canticorum. Liber sapientiae. Ecclesiasticus.- Lugduni : apud Antonium Gryphium, 1566. – 284 str. ; 16° (13 cm).

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i ostatkom kopči.

Knjižni blok: oštećene korice, mrlje od vlage.

Krapina RIV-16° -6 P.4

10.

TESTAMENTI noui. Editio vulgata. – Lugduni : apud Antonium Gryphium, 1569. – 2 vol. (496, 343), [16] str. ; 16° (13 cm) ; Brojne ilustracije (drvorezi)

Drugi naziv: Testamentum novum

Drugi autor: Gryphium Antoine, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i tragovima kopči; oštećen uvez.

Oznake: na naslovnici *Conventus Crapinensis 1665. i dolje Reimpeschi Mauritij ... 1618.*

Knjižni blok: oštećen uvez, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <https://books.google.hr/books?id=4DcB815AfOAC&printsec=frontcover>

Predmetnice: Biblija – Novi zavjet.

Krapina RIV-16° -7

11.

PERION, Joachim

Ioachimi Perionii benedictini cormoeriaceni de vita rebusque gestis Iesu Christi, generis hominum conseruatoris, ex quatuor iis qui Euangelia scripserunt quasi Monotessaron, id est vnus ex quatuor : Eiusdem de Mariae Virginis Iesu Christi matris, & Ioannis eiusdem Baptistae & praecursoris vita, liber. – Parisiis : apud Philippum Rithoueuum, in vico diui Hilarij ad insigne Coturnicis, 1553. – 228 listova ; 16° (13 cm).

Drugi naslovi: Beatae Mariae Virginis, Iesu Christi omnium conseruatoris matris vita, Ioachimo Perionio ... authore ; Ioannis Christi Baptistae & praecursoris, vita, Ioachimo Perionio ... authore

Drugi autor: Rithove, Philippe, tiskar.

Uvez: novi uvez, platno. Oznake: na poleđini prvog predlista latinski tekst s 1564. godinom, zatim *M.G.W.G.* i latinski tekst iz 1566. ; na predlistu *Pro simplici usu F.Fris Leopoldi*; na naslovnici *Sum ex libris .....3. May. 1667.Dilingae*. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: https://books.google.hr/books?id=8thoAAAAcAAJ&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false

Predmetnice: Isus Krist – život i djelo, životopisi.

Krapina RIV-16°-8

12.**INCARNATO, Fabio**

Scrutinium sacerdotale, siue modus examinandi, tam in visitatione episcopali, quam in susceptione ordinum: Ecclesiasticis hominibus, ad sacros ordines pomoueri volentibus, necnon omnibus curam animarum gerentib.: Nunc recens ab ipso authore pluribus additionib. adorantum & praesertim sacrosancti Concilij Tridentini annotationibus / A Rev.D. Fabio Incarnato Neapolitano, s. theol. professore accumulatum ex pluribus sacrae scripturae voluminib. – Venetiis : apud Valerium Bonellum, 1582. – [24], 248 listova ; 16° (13 cm).

Drugi autor: Bonelli Valerio, tiskar.

Uvez: karton. Oznake: na predlistu *Fra Bonifacii Habianich anno Dni 1748*.

Knjižni blok: nedostaju dijelovi listova, oštećenja (hrbat) od insekata, mrlje od vlage.

Predmetnice: svećenički poziv – moralna načela, koncilaska učenja – Trident – prikazi.

Krapina RIV-16° -9

13**CONCILIO, di Trento**

[Sacrosancti Et Oecumenici Concilii Tridentini Paulo III. Iulio III. Et Pio IIII. Pontific. Maximis Celebrati, Canones Et Decreta: His nunc recens accesserunt Longe plures quam hactenus eruditissimorum virorum, utilissimae ad marginem annotationes ... Additae praeterea sunt ad finem, Pii IIII. Pontificis maximi Bullae ...]. – [Leodii : Hovius, 1577]. – 416, [120] str. ; 16° (13 cm).

Drugi autor: Hovius, Henricus, tiskar.

Uvez: šareni karton. Knjižni blok: oštećen uvez (hrbat), nedostaje naslovnica, prvih 15 i zadnjih 15 listova, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb10174619.html>.

Predmetnice: crkveno pravo, koncilaska učenja – Trident – prikazi.

Krapina RIV-16° -10

14.**GERSON, Iohannes**

Ioannis Gersonis, Cancellarii Parisiensis Doctorisq[ue] celeberrimi, _De Imitatione Christi, Libri IIII. – Viennae Austriae : In aedibus Caesarei Colegii Societatis IESU, [1561]. – [42], 191 list, Ilustr. (drvorez) ; 16° (14 cm).

Drugi autor: Collegium Societatis Iesu Viennense, nakladnik i tiskar

Privez: Innocentius III., papa, *De contemptu mundi sive de miseria conditionis humanae*, Viennae Austriae, [1561 ?]; Hippolytus, *[Romanus]*, *Beatissimi Hyppoliti Episcopi & martyris _Oratio, de Consummatione mundi, ac de Antichristo, & Secundo aduentu Domini nostri Iesv Christi De Antichristo*, Viennae Austriae, 1562.

Uvez: novi, platno. Oznake: na naslovnici *Conventus Crapiniensis*.

Knjižni blok: mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb-10188615_00003.html.

Predmetnice: kristologija, Isus Krist – život i djelo.

Krapina RIV-16° -11

INNOCENTIUS III, papa

De contemptu mundi sive de miseria conditionis humanae : Libri tres / Innocentio papa III. Autore. – Viennae Austriae : In aedibus Caesarei Colegii Societatis IESU, [1561 ?]. – [10], 78, [6] listova ; 16° (14 cm).

Privez: Gerson, Iohannes, *Ioannis Gersonis, Cancellarii Parisiensis Doctoris[ue] celeberrimi, _De Imitatione Christi, Libri IIII.*, Viennae Austriae, [1561].; Hippolytus, [*Romanus*], *Beatissimi Hyppoliti Episcopi & martyris _Oratio, de Consummatione mundi, ac de Antichristo, & Secundo aduentu Domini nostri Iesv Christi De Antichristo*, Viennae Austriae, 1562.

Drugi autori: Augustinus, Aurelius ; Collegium Societatis Iesu Viennense, nakladnik i tiskar.

Uvez: novi uvez, platno. Oznake: *Conty Crapinensi*. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb10188616.html>.

Predmetnica: moralna teologija.

Krapina RIV-16° -11

HIPPOLYTUS, [Romanus]

Beatissimi Hyppoliti Episcopi & martyris _Oratio, de Consummatione mundi, ac de Antichristo, & Secundo aduentu Domini nostri Iesv Christi De Antichristo. – Viennae Austriae : In aedibus Caesarei Colegii Societatis IESU, 1562. – [38] listova; 16° (14 cm).

Drugi autor: Giovanni Pico della Mirandola, priredio; Collegium Societatis Iesu Viennense, nakladnik i tiskar.

Privez: Gerson, Iohannes, *Ioannis Gersonis, Cancellarii Parisiensis Doctoris[ue] celeberrimi, _De Imitatione Christi, Libri IIII.*, Viennae Austriae, [1561].; Innocentius III., papa, *De contemptu mundi sive de miseria conditionis humanae*, Viennae Austriae, [1561 ?].

Uvez: novi uvez, platno. Oznake: rukopisni latinski tekst na završetku tiskanog teksta i na dva zadnja predlista.

Knjižni blok: mrlje od vlage. Inicijali (drvorez).

Digitalna poveznica: <http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb10188617.html>.

Predmetnice: kraj svijeta.

Krapina RIV-16° -11

15.

LUIS de Granada

Vita Christi : Ex Diversis Ipsivs Opvsculis spiritualibus collecta, in sexaginta duas meditationes, seu capita digesta / R. P. F. Lvdo vico Granatensi Avctore ; Per Michael em ab Isselt

ex Italico in Latinum sermonem translata ... – Coloniae : Apud Arnoldum Quentelium, 1596. – [20], 700 str.; Ilustr. ; 16° (14 cm).

Drugi autor: Quentel, Arnold, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i tragovima kopči. Oznake: na naslovnici *Conventus Crapiniensis*. Ilustracija (drvorez).

Knjižni blok: oštećen uvez, korice i naslovnica, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10997852_00001.html.

Predmetnice: Isus Krist – život i djelo, kristologija.

Krapina RIV-16° -12

16.

BRUNO, Vincenzo

[Meditationes, De Praecipuis Mysteriis Vitae et Passionis D. N. Jesu Christi / Vincentii Bruni, Societatis Jesu]. – [Coloniae Agrippinae : Mylius, 1598-1599. – 3 sv. ; 16° (14 cm)

1: Vincentii Bruni, Societatis Jesu, Meditationes, De Praecipuis Mysteriis Vitae et Passionis D. N. Jesu. – 1599. – [24], 658 str. ; 16° (14 cm).

Drugi autor: Mylius, Arnold, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno velinom s utisnutim raskošnim ukrasima i oštećenim metalnim kopčama. Oznake: nečitljiv zapis (gotica?) na unutarnjoj strani stražnje korice. Knjižni blok: polomljeno drvo prednje korice, oštećena koža na objema koricama, nedostaje naslovnica i 12. nepaginirani list sa slikom, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb11082514_00001.html.

Predmetnice: Isus Krist – život i djelo, kristologija.

Krapina RIV-16° -13 P.1.

Krapina: RIV-m8°

1.

OVIDIUS Naso, Publius

P.Ovidii Nasonis Opera, Quibus in omnes metamorphoses fabulas Lactantij quoq; argumenta ... accesserunt. Atque Henrici Glaresni & Longolij annotationes ... Item fragmenta quaedam Ouidij ex libris ... Epigrammaton. – Basileae : per Henricum Petrum, [1541]. – [48], 654, 54 str. ; m8° (15 cm).

Drugi autori: Glareanus, Henricus Loritti, Petri, Heinrich, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno velinom s utisnutim ukrasima i ostatkom metalnih kopči. Oznake: na unutarnjoj strani prednje korice: *Conventus Crapinensis*, na unutarnjoj strani stražnje korice rukom ispisan opsežan latinski tekst, na bočnim marginama brojne rukopisne bilješke. Brojni inicijali (drvorezi). Knjižni blok: nedostaje naslovnica i zadnjih 35 stranica, oštećeni prednji listovi, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10995279_00009.html.

Predmetnice: latinska (antička) književnost, poezija.

Krapina RIV-m8°-1

2.

CANISIUS, Petrus

[Summa Doctrinae Christianae : Per Quaestiones tradita, et in vsum Christianae pueritiae nu[n]c primum edita : Iussu & autoritate Sacratissima[e] Rom. Hung. Bohem. &c. Regiae Maiest. Archiducis Austriae, &c. ...]. – [Vienna : Zimmermann, 1555]. – [7], 193, [1] list ; Ilustr.; m8° (16 cm); Ilustracije (drvorezi). Podatci o naslovu i impresumu preuzeti iz www.Gateway-Bayern.de BV014241841.

Drugi autor: Zimmermann, Michael, tiskar.

Uvez: karton presvučen velinom s utisnutim ukrasima i ostacima kožnih vezica. Knjižni blok: oštećen uvez, nedostaje naslovnica sa slikom na poleđini, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10537349_00001.html.

Predmetnica: katekizmi, protureformacija.

Krapina RIV-m8° -2

3.

GRAMINAEUS, Theodor

Mysticus Aquilo, Sive Declaratio Vaticinii Ieremi[a]e Prophet[a]e: Ab Aquilone pandetur malum super omnes habitatores terrae : Qua, Ab annis promulgationis praesentis Propheti[a]e ... Orbis vastatores, Ecclesiae Dei hostes, a plaga mundi Aquilonari prorupisse, & in finem usq[ue] saeculi prorupturos esse, demonstratur. – Coloniae: apud Ludovicum Aleatorium & haeredes Iacobi Soteris, 1576. – 175 str. ; m8° (16 cm).

Drugi autor: Ludovicus Aleatorius & haeredes Iacobi Soteris (1575. -1582.), tiskar.

Uvez: velin rukopisnim tekstom. Oznake: na naslovnici *Conventus Crapinensis*, a na zadnjem listu *Conventus Crapinensis Sta Catharina*. Knjižni blok: oštećenja od insekata, mrlje od vlage,

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10188571_00001.html.

Predmetnice: proroci – Stari zavjet – tumačenje

Krapina RIV-m8° -3

4.

DAMHOUDER, Joost de

Paraeneses christianae, siue Loci communes, ad religionem et pietatem christianam pertinentes, / Auctore ... Iodoco Damhouderio, Brugensi, .. – Hac nouissima omnium editione a M.D. Leonardo a Lege iuricon. Mantuano recognita. Additis summarijs, & indice locupletissimo, quo quivis commode omnia inuenire possit. – Venetiis : apud Io. Antonium Bertanum, 1572. – [8], 345 [366], [14] listova ; m8° (16 cm)

Drugi autor: Lege, Leonardus, priredio; Bertano, Giovanni Antonio, tiskar.

Uvez: velin. Oznake: na predlistu latinski tekst molitve iz 1640., na naslovnici *Conventus Crapinensis* i dolje *P. Fris Hilarij Bonnes ... 1740.*; na zadnjem listu *1630 Die quinta fris* .... Knjižni blok: oštećen uvez (hrbat), oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

https://books.google.hr/books?id=CtsQrq9PPV0C&printsec=frontcover&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Predmetnice: teologija, protureformacija.

Krapina RIV-m8° -4

5.

FONSECA, Pedro da

Institutionum dialecticarum libri octo : Cum indice locupletissimo / Autore Petro Fonseca doctore. Theologo societatis Iesu. ... – Tertia hac nunc aeditione ab ipso recogniti. – Coloniae : apud Maternum Cholinum, 1578. – [16], 547, [29] str. ; m8° (17 cm).

Drugi autor: Cholinus, Maternus, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno velinom s utisnutim raskošnim ornamentima i likovima svetaca i oštećenim metalnim kopčama. Oznake: na poledini prve korice: *Ex hoc libello* ..., na naslovnici *Pro Conventu Crapinensis s. Catharinae fris. minori 1645*.

Knjižni blok: oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <http://daten.digitale-sammlungen.de/~db/0002/bsb00029113/images/>.

Predmetnice: filozofija, logika.

Krapina RIV-m8° -5

6.

PONTANUS, Jacobus

Jacobi Pontani de Societate Iesu Progymnasmatum Latinitatis siue Dialogorum Voluminis tertii pars prior cum Annotationibus. De variis rerum generibus .. – Ingolstadii : excudebat David Sartorius, 1592. – [24], 856 str. ; m8° (16 cm).

Drugi autor: David Sartorius, tiskar.

Uvez: velin. Oznake: na predlistu: *Contus Crapinens frum minor 1670*; na poledini predlista: *Hunc librim legi anno 1790 Adalbertus Hlava, Bohemus qua Hospes estranens et hunc semperis legii operis* ..., na naslovnici *Contus Crapinensis frum minor*. Knjižni blok: oštećen uvez s ostatcima veznih vrpce, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10185520_00001.html.

Predmetnice: latinski jezik – gramatika.

Krapina RIV-m8° -6

7.

PERERIUS, Benedictus

Benedicti Pererii Valentini, e Societate Iesu Prior tomus _Commentariorum et disputationum in Genesim: continens historiam Mosis ab exordio mundi usque ad Noeticum diluui-

um, septem libris explanatam: Adiecti sunt quatuor indices; ... – Ingolstadij: ex officina typographica Daudis Sartorium, 1590. – 2 vol. ; m8° (16 cm).

Drugi autor: Sartorius, David, tiskar.

1: Prior Tomus. – [152], 447 str. ; m8° (16 cm).

Uvez: velin. Oznake: na naslovnici. *Ad rdi. fri. B Martini ...*

Knjižni blok: istrošen uvez s ostatcima veznih vrpca, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10176951_00001.html.

Predmetnice: geneza, Biblija – interpretacija.

Krapina RIV-m8°-7 T.1.

8.

Haimo (Haymo) von Halberstadt]

Haymonis Episcopi Halberstattensis, homiliarum siue concionum popularium. – Coloniae : ex officina Eucharij Ceruicorni, 1534 (Coloniae : apud Eucharium Ceruicornum, XVI calendas Aprilis, anno M.D.XXXIII). – 2 vol. ; m8° (16 cm).

Drugi autor: Eucharius Ceruicornus, tiskar.

2: Pars Aestivalis. – 615 str.; m8° (16 cm); Brojne ilustracije (drvorezi)

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i ostatkom metalnih kopči. Oznake: na unutarnjoj strani prednje korice njemački (goticom) i latinski tekst s oznakama (križem, monogramom i godinom 1584.), imenima svetaca (Bernharad, Isidorus), na bočnoj margini stranice 348 zapis (?) glagoljicom. Knjižni blok: oštećen uvez, s unutarnje strane prednje i stražnje korice i u hrptu nalaze se komadići pergamene starijega kodeksa s latinskim dvobojnim tekstom, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10188510_00001.html.

Predmetnice: propovijedi, homiletika.

Krapina RIV-m8°-8 P.2.

9.

THOMAS, [Hibernicus]

Flores omnium pene doctorum : qui tum in theologia, tum in philosophia hactenus claruerunt, per Thomam Hibernicum olim summa cum diligentia collecti : ac ordine alphabetico in unum congesti nunc uero maiori quam antehac religione ac fide locupletissimi & castigatissimi facti. ... – Venetiis : apud Ioan. Mariam Lenum, 1576 . (Venetiis : apud Ioan. Mariam Lenum, 1575). – [8], 399, [1] listova ; m8° (16 cm).

Drugi autori: Leni, Giovanni Maria (1568. – 1582.), tiskar.

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim florealnim i geometrijskim ukrasima i tragovima kopči. Oznake: na naslovnici *Conventu Crapinensi Sanctae Catharinae*; poledina naslovnice i sljedeći list (obje strane), zadnji list (obje strane) i unutarnja strana stražnje korice ispisani latinskim tekstom s datumima. Knjižni blok: jako oštećen, nedostaje prva korica, oštećena naslovnica i prednji listovi, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <https://books.google.hr/books?id=36wyTwK8DYcC&printsec=frontcover>.

Predmetnice: teologija, filozofija.

Krapina RIV-m8°-9

10.

HERODOTUS

Herodoti Halicarnassei Historiae libri 9.: et De vita Homeri libellus : Illi ex interpretatione Laurentio Vallae adscripta, hic ex interpretatione Conradi Heresbachij: vtraque ab Henr. Stephano recognita : Ex Ctesia excerptae historiae. Apologia Henr. Stephani pro Herodoto. Accessit in hac editione Spicilegium Frid. Sylburgij, .. – Francofurti : apud haeredes Andreae Wecheli, 1584. – [56], 592, [64] str. ; m8° (17 cm). Podaci o naslovu i impresumu preuzeti iz OPAC SBN IT/ICCU/BVEE/014143.

Drugi autor: Ctesias, Valla Laurentius, Heresbach, Conrad; Estienne, Henri; Wechel, Andreas, tiskar.

Uvez: novi, mramorirani karton s kožnim hrptom i uglovima. Oznake: na poleđini prednje korice naljepnica s plemićkim grbom. Knjižni blok: nedostaje originalna naslovnica koja je zamijenjena rukom ispisanom naslovnicom; na predlistu rukom ispisana imena grčkih muza, nedostaje 15 prvih i 24 zadnje stranice, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10994297_00005.html.

Predmetnice: povijest.

Krapina RIV-m8°-10

11.

STAPLETON, Thomas

Promptuarium catholicum, ad instructionem concionatorum contra haereticos nostri temporis, super omnia Euangelia totius anni tam dominicalia, quam de Festis : Additus est index rerum copiosissimus ... / Authore Thoma Stapletono, ... – Hac sexta editione plurimis in locis nouis additionibus ab eodem authore recens locupletatum. – Venetiis : apud Petrum Dusinellum, 1596. – 3 vol. ; m8° (17 cm).

Sva tri volumena međusobno privezana u jednome knjižnom bloku (uvezu).

Drugi autor: Dusinelli, Pietro, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno kožom s tragovima kopči. Knjižni blok: jako oštećene korice (koža i drvo), mrlje od vlage.

Predmetnice: propovijedi, homiletika.

1: [Pars prima]. – [42], 325 str. ; m8° (17 cm).

Oznake: na unutarnjoj strani prednje korice latinska izreka *Virum doctum qua .....*, na prednjoj strani predlista *possessaeve .....* i na drugoj strani predlista *Vidi pulchram historiam/ de patrocinio S. Stefani/in ipso die resurectionis/de .....*gentilis. Knjižni blok: nedostje donji dio naslovnice.

Digitalna poveznica: https://books.google.hr/books?id=dOoBE_6Bk8MC&printsec=frontcover.

Krapina RIV-m8°-11 P.1

2: Promptuarii catholici super Euangelia de festis sanctorum totius anni, pars secunda. – 320 str. ; m8° (17 cm).

Digitalna poveznica: <https://books.google.hr/books?id=PhqSIV8QnzsC&printsec=frontcover>.

Krapina: RIV-m8°-11 P.2

3: Promptuarium catholicum ad instructionem ... [Pars tertia]. – [26], 340 str. ; m8° (17 cm).

Oznake: na unutarnjoj strani stražnje korice latinski zaziv *Jesus Maria protectores mee*.

Digitalna poveznica: <https://books.google.hr/books?id=55ivQIZSQPkC&printsec=frontcover>.

Krapina RIV-m8°-11 P.3

12.

IUSTINIANUS, bizantski car

Codicis Dn. Iustiniani sacratissimi principis ex repetita praelectione libri duodecim, accuratissime restituti : ... Adiecta sunt in fine .. Catalogus coss. ... Grego. Haloandro authore. Summulae quaedam Nouellarum ... Excerpta constitutionum Friderichi imperatoris. – Parisiis : apud Carolam Guillard viduam Claudii Cheuallonii & Guilelmum Desboys sub sole aureo in via diui Iacobi, 1553. – 2 vol. ; m8° (17 cm)

Drugi autori: Haloander, Gregor; Guillard, (Carola) Charlotte, tiskar.

1: [Pars prima]. – [40], 491 list ; m8° (17 cm).

Uvez: velin s ostatcima veznih vrpca. Oznake: na naslovnici ex libris *Pro usum Pris Martinij .....* *Hiberni*, a ispod ex libris *Pris Cherubini Pehm*, brojne bilješke na marginama, na nekim stranicama podcrtani tiskani tekst, na zadnjem predlistu latinski rukopisni tekst s potpisima *Pris Martini .... lector i Pr Raphael Jambrekovich*.

Knjižni blok: oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10314134_00003.html.

Predmetnica: rimsko pravo.

Krapina RIV-m8°-12 P.1

13.

BROICKWY a Koenigstein, Antonius

Postillae seu enarrationes, in lectiones Epistolarum & Euangeliorum, quas tam in dominicis diebus, quam in diuoru memoria orthodoxa ecclesia hactenus legere consuevit : Congestae atque iam demum recognitae a venerabili patre Anthonio a Konigsteyn Guardiano Confluentino. – Coloniae : impensis integerrimi viri Petri Quentell, anno M.D.XXXI. mensis septembri). – [4], 425 listova ; m8° (17 cm).

Drugi autori: Ferber, Nikolaus (1480-1535), autor predgovora ; Quentel, Peter, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i ostatkom kopči. Oznake: na vrhu i dnu poleđine prednje korice opširni latinski zapisi, na donjoj margini nalovnice manji latinski zapis, na marginama stranica teksta latinski zapisi. Knjižni blok: oštećen uvez (korice i hrbat), oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/urn/urn:nbn:de:gbv:3:1-109845>.

Predmetnice: propovijedi, homiletika.

Krapina RIV-m8°-13

14.

STAPLETON, Thomas

Antidota euangelica contra horum temporum haereses : In quibus quator euangeliorum illi textus explicantur, quibus vel haeretici hodie (maxime Caluinus et Beza) ad sua dogmata propugnanda vti solent, vel ad haeticorum dogmata impugnanda catholici vti possunt / Authore Thoma Stapletono ... – Antuerpiae : apud Ioannem Keerbergium, 1595. – 2 vol. ; m8° (18 cm).

2: Pars altera. – 519, [49] str. ; m8° (18 cm).

Drugi autor: Keerberghen, Jan van 1586.-1624., tiskar

Uvez: drvo presvučeno velinom s utisnutim ukrasima i metalnim kopčama. Oznake: na naslovnici *Contus Crapinensis*.

Knjižni blok: oštećen kožni dio uveza na stražnjoj korici, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb10313801.html>.

Predmetnice: teologija, apologetika, hereze, protureformacija.

Krapina RIV-m8°-14 P.2

15.

CONFALONIERI, Giovanni Battista

In Roberti Bellarmini Societati Iesu, secundum tomum controuersiarum, triplex index : primus scriptorum omnium in hoc volumine citatorum; alter difficilorum locorum sacrae Scripturae passim explicatorum; tertius vero praecipuarum rerum, ac sententiarum ... / Auctore Ioanne Baptista Confalonerio Romano ... – Ingolstadii : ex typographia Davidis Sartorii, 1590. – 413 str. ; m8° (18 cm).

Drugi autori: Bellarmino, Roberto ; Sartorius, David, tiskar.

Privez: Bellarmino Roberto, Disputationum Roberti Bellarmini Politiani, Societatis Iesu, de controuersiis Christianae fidei, aduersus huius temporis haeticos, Tomus secundus, Ingolstadii, 1589.

Uvez: velin s tragovima veznih vrpca. Oznake na naslovnici: *Conuentus Crapinensis*. Knjižni blok: oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10313545_00001.html.

Predmetnice: teologija, apologetika, hereze, protureformacija.

Krapina RIV-m8°-15

BELLARMINO, Roberto

Disputationum Roberti Bellarmini Politiani In Roberti Bellarmini Societati Iesu, secundum tomum, Societatis Iesu, de controuersiis Christianae fidei, aduersus huius temporis haereticos. – Ingolstadii : ex typographia Daudidis Sartorii, 1589. – .. vol. ; m8° (18 cm).

Drugi autor: Sartorius David, tiskar.

Privez: Confalonieri, Giovanni Battista, In Roberti Bellarmini Societati Iesu, secundum tomum controuersiarum, triplex index : ..... ac sententiarum ... , Ingolstadii, 1590.

2: Tomus secundus. – [40], 335, [2], 198 str. ; m8°(18 cm)

Uvez: velin s tragovima veznih vrpca. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <https://books.google.hr/books?id=bJlmpCPALgkC&printsec=frontcover>.

Predmetnice: teologija, apologetika, hereze, protureformacija.

Krapina RIV-m8°-15 T.2

16.

TITELMANNUS, Franciscus

Compendium Naturalis Philosophiae : Dvodecim De consideratione reru[m] naturalium ... / Per fratrem Franciscum Titelmannum Hassellensem ... – Parisiis : apud Odinum Paruum ..., 1545. – [16], 227 listova ; m8° (18 cm).

Drugi autori: Petit (Parvus), Oudin, tiskar; Loys, Jean, tiskar.

Uvez: velin s utisnutim geometrijskim, florealnim ukrasima i likovima svetaca i filozofa; tragovi kopči. Oznake: na gornjoj margini naslovnice *Fris Cherubini Pehm* i na sredini naslovnice *Ex libris Francisci Foncker*, brojne bilješke na marginama stranica, podcrtani tekst, ispisana stranica zadnjeg lista i poledina stražnje korice. Knjižni blok: oštećene korice i prvih nekoliko listova, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: http://hardenberg.jalb.de/display_dokument.php?elementId=4904.

Predmetnice: filozofija prirode.

Krapina RIV-m8°-16

17.

LUIS, de Granada

Conciones quae de praecipuis sanctorum festis in Ecclesia habentur. A festo sancti Andree usque ad festem beatae Mariae Magdalenae / auctore R.P.F. Ludouico Granatensi. – Antuerpiae : ex officina Plantiniana : apud Joannem Moretum, 1600. – 2 vol. ; m8° (18 cm).

Oba djela međusobno privezana u jednom knjižnom bloku (uvezu).

Drugi autor: Moretus, Joannes, [I.] (1586-1610), tiskar; Plantinienne, tiskara (Antwerpen).

Uvez: velin s utisnutim geometrijskim i florealnim ornamentima, ostatci metalnih kopči. Oznake: na naslovnici *Sum Ivannis Lippiz* i nešto niže *modo vero Fris Tobiae*. Knjižni blok: oštećenja od insekata, oštećen velin stražnje korice, mrlje od vlage i tinte (crnila). Predmetnice: propovijedi, homiletika.

1: [Parte prima]. – 527 str. ; m8° (18 cm)

Krapina RIV-m8°-17 P.1.

2: [Parte secunda]. – 542 str. ; m8° (18 cm)

Krapina RIV-m8°-17 P.2.

18.

GOLIUS, Theophil

Epitome Doctrinae Moralis : Ex Decem Libris Ethicorum Aristotelis Ad Nicomachum collecta, pro Academia Argentinensi, Per Theophilum Golivm, Ethices ibidem Professorum. – Argentorati, 1592 (Argentorati : Excudebat Iosias Rihelius, 1592). – [16], 377, [18] str. ; m8° (16 cm).

Drugi autor: Aristoteles ; Rihel, Josias, tiskar.

Uvez: karton s geometrijsko-florealnim ornamentima i medaljonom (u sredini) s likom alegorije Pravde, tragovi veznih vrpca. Oznake: na predlistu: *Ego Fris Hubartis Laskonis anno 1636.*, malo niže *Dono datus ....Dno Matthiae Cusmicz ..... 1638. 23. Calendar May.*; na vrhu naslovnice *Spero post tenebras Lucem*, a na sredini Conventu Crapinensis. Knjižni blok: oštećen uvez (hrbat), mrlje od tinte (crnila) i vlage.

Digitalna poveznica: <http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb10170748.html>.

Predmetnice: moralna teologija.

Krapina RIV-m8°-18

19.

DUNS Scotus, Iohannes

F. Ioan. Duns Scoti ... Quaestiones quatuor voluminum scripti Oxoniensis super Sententias. A r.p. Salvatore Bartolucio Assisiate ... fidelissime recognitae, ... nunc redditae; nec non ... aucte, locupletate, & exornatae : Superadditae sunt Resolutiones doct. a r.p. Melchioris Flauio illustratae. Cum Syllabo copiosissimo in libello scorsum edito, & Apologia contra scotomastigas. – Venetiis : Apud haeredes Melchioris Sessae, 1580 (Venetiis : Alexander Gryphius excudebat : sumptibus haeredum Melchioris Sessae, 1580). – 11 vol. ; m8° (16 cm). Tiskano dvostupčano.

Svi dijelovi međusobno privezani u jednom knjižnom bloku (uvezu).

Drugi autori: Bartolucci, Salvatore ; Flavius, Melchior ; Sessa, Melchiorre, st., nakladnik i tiskar; Griffio, Alessandro, tiskar.

9: Syllabus generalis in quatuor volum. scripti Oxoniensis super Sententias. ... : Ad commodum studiosorum, in hunc ordinem nouissime redactus, per Salvatorem Bartolucium de Assisio, ... Cum Apologia eiusdem in scotomastigas. – 1580. – 72 lista ; m8° (16 cm).

Uvez: koža. Oznake: na predlistu *Ex libris R. P. Ottonis Peper Sctar Thlogiae Lectoris Generalis Zagabria 1758.*; na naslovnici velike mrlje od tinte (precrtni ex libris i oznake); na jednom od sljedećih listova *Residentium Majoris Poloniae*. Knjižni blok: oštećen uvez, oštećenja od insekata, mrlje od tinte (crnila) i vlage.

Predmetnice: teologija, filozofija.

Krapina RIV-m8°-19

10: F. Ioan. Duns Scoti, ... *Disputationes collationales*. Nuperrime a R.P. Salvatore Bartolucio de Assisio, quam diligentissime recognitae, ab innumeris mendis repurgatae, candorique pristino restitutae. – 1580. – 148, [2] str. ; m8° (16 cm).

Uvez: koža. Knjižni blok: oštećen uvez, oštećenja od insekata, mrlje od tinte (crnila) i vlage.

Predmetnice: teologija, filozofija.

Krapina RIV-m8°-19

11: [F. Ioan. Duns Scoti, ... *Quaestiones quodlibetales ex quatuor voluminibus sententiarum ...*]. – 1580.- 325, [1] str. ; m8° (16 cm).

Uvez: koža. Knjižni blok: oštećen uvez, oštećenja od insekata, mrlje od tinte (crnila) i vlage.

Predmetnice: teologija, filozofija.

Krapina RIV-m8°-19

20.

OVIDIUS Naso, Publius

Pub. Ovidii Nasonis *Metamorphoseon libri XV* : Nunc recens a mendis repurgati, annotationibusq[ue] marginalibus illustrati in singulas quasque fabulas Argumenta doctissima Ex postrema Iacobi Micylli recognitione. – Coloniae Agripinae : apud Petrum Horst, 1579. – [16], 489, [14] str. ; m8° (17 cm).

Drugi autor: Micyllus, Jakob, priredio, Horst Peter, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno velinom s utisnutim geometrijskim i florealnim ornamentima i kopčama. Oznake: na naslovnici *Fratris Cherubini Poehmenis donati Dakovaeni* ; na prvoj stranici teksta *Pro simplici usu Fris Cherubini Poehmeni*; na zadnjem listu *Georgius Huszinez Anno Domini 1.6.3.7.* i kratki latinski tekst. Knjižni blok: oštećen uvez, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10171184_00005.html.

Predmetnice: latinska književnost, rimska književnost.

Krapina RIV-m8°-20

21.

COLOMBO, Realdo

Realdi Columbi *chremonensis ... De re anatomica libri 15.* – Parisiis : apud Andream Wechelum sub Pegaso, in vico Bellouaco, 1572. – [16], 494 str. ; m8° (17 cm).

Drugi autor: Wechel, Andreas, tiskar.

Uvez: velin s utisnutim geometrijskim i florealnim ornamentima. Oznake: na naslovnici: *Conventus Crapinensis* i dolje *Ex libris Martini Videtich 1657.*; na marginama stranica opširne bilješke. Knjižni blok: uvez istrošen, nedostaje zadnji list, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <https://books.google.hr/books?id=BmLYDXfXhnUC&printsec=fro ncover>.

Predmetnice: medicina, anatomija.

Krapina RIV-m8°-21

Jacobus de Voragine, *Legende sanctorum. In alma Venetiarum vrbe*, 1516.

Krapina: RIV-8°

1.

SOTO, Pedro de

Assertio catholicae fidei circa articulos confessionis nomine illustrissimi ducis Wirtenbergensis oblatae per legatos eius Concilio Tridentino, XXIII. Ianuarij M.D.LII / Autore F. Petro a Soto, ordinis sancti Dominici ... – Coloniae : Ioannes Nouesianus excudebat, 1555. – [204] ; 8° (19 cm).

Drugi naslov: Confessio Wirtenbergensis.

Drugi autor: Neuss, Johann von (1551. – 1559.), tiskar.

Uvez: velin s tragovima kožnih vezica. Oznake: na predlistu *Iste liber pertinet ad me Georgii Capellani in Bednija dono datus ..... 15 ...*, ispod novijim rukopisom *Georgius Habijančić 1587*; na naslovnici *Ec Cathalogo Conventus Crapinensis*.

Knjižni blok: oštećen uvez, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

<http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb10168667.html>.

Predmetnice: protestantizam, Christophorus, von Wirtemberg, koncilska učenja – Trident – prikazi, reformacija, protureformacija.

Krapina RIV-8°-1

WITZEL, Georg

Exercitamenta Syncerae Pietatis Mvlto Salvberrima, Inter Qvae Lector Habes Litvrgiam seu Missam S. Basili Mag. recognitam, et Missam Aethiopum Christianorum in Aphrica, unà cum vetustiß. Ecclesie Catholicae Litaniis, aliisq[ue] Scitu dignißimis. -, Mogvntiae : Apvd Francescum Behem ... ; [Colònia] : Sumptu haeredum Iohannis Quentelij ciuis Coloniensis, 1555 mense Februario –

[109] list.; 8° (19 cm).

Drugi autori: Basilius Magnus, Franz Behem, nakladnik; Haeredes Quentelii, tiskar.

Uvez: velin s tragovima kožnih vezica. Oznake: na unutarnjoj strani stražnje korice *Iste liber ..... Georgii Habijancziz .....Anno Dni 1587*. Knjižni blok: oštećen uvez, mrlje od vlage, mrlje od tinte.

Digitalna poveznica:

<http://daten.digitale-sammlungen.de/~db/0002/bsb00023810/images/>.

Predmetnice: liturgija, misa.

Krapina R IV-8°-1

2.

JACOBUS de Voragine

Legende sanctorum / [Iacobi de Voragine]. – In alma Venetiarum vrbe : mandato impensaue probatissimi uiri domini Nicolai de Franckfordia, 1516. Die 2. Septembris). – [1], 276 listova ; 8° (21 cm); Gotica; Brojne ilustracije i inicijali (drvorezi). Tiskano dvostupčano.

Drugi autor: Nicolaus, [von Frankfurt] 1473. – 1516., tiskar.

Uvez: drvo presvučeno kožom s utisnutim ukrasima i kopčama. Oznake: na unutarnjoj stani prve korice : *Conventus Franciscano Crapinensis 1733.*; na naslovnici *Conti Crapi*; brojne bilješke na marginama stranica i na poleđini zadnjeg lista. Knjižni blok: jako oštećen uvez (korice i hrbat), nedostaju tri lista u knjižnom bloku; mrlje od vlage i tinte (crnila).

Predmetnice: biografije svetaca.

Krapina R IV-8°-2

3.

ELEGIDION in serenissimi Ernesti Laudem. I. – [S. l. : s. n., s. a.]. – [58 str.] ; 8° (20 cm).

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage, restaurirano.

Predmetnice: Ernest – nadvojvoda austrijski, novolatinska poezija, čestitke, Belgija – povijest.

Krapina R IV-8°-3

4.

REUSNER, Nicolaus

Silva epigrammatum nuptialium de nuptiis illustrissimi principis, D. Othonis Henrici, Palatini Rhenani, ducis Boiarici, comitis Veldentii, ac Sponhemii et ... D. Dorotheae Mariae, D. Christophori, ducis Wirtebergici & Teccii, ... filiae : anno M.D.XXCII ... Studgardiae celebratis. – Lavingae : [Reinmichel], 1582. – [12] listova ; 8° (20 cm). Ilustracije.

Drugi autori: Reinmichel, Leonhard 1544. – 1600., tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://bavarica.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10885350_00006.html.

Predmetnice: Ottheinrich, [Pfalz-Sulzbach, Pfalzgraf] 1556. – 1604. ; Dorothea Maria, [Zweibrucken, Pfalzgraefin] 1559. – 1639., novolatinska poezija, čestitke, povijest (Bavarska, Pfalz).

Krapina R IV-8°-4

5.

CYANEUS, Johannes

Epithalamia nobili clarissimo et excellentissimo viro domino Martino Sibenhar Nisseno, Philosophiae et Medicinæ Doctori... Et ... Virgini Annae ... Domini Geordii Hulsii, Ducatus Monsterbergensis, et Dioecesis Francosteinensis Secretarij. – Nissae : per Andream Reinheckel, 1593. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Reinheckel, Andreas, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvano.

Predmetnica: novolatinska poezija, čestitka.

Krapina R IV-8°-5

6.

WANCKEL, Johannes

Epicedium erudita doctrina, eximia pietate, singulari prudentia, spectata intedritate praestanti viro, Dn. Andreae Schillingio opt. art. M. Reipub. / a Iohanne VVanckelio. – VVitebergae : Typis Zacharia Lehmanni, 1594. – [8] listova ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Lehmann, Zacharias 1581. – 1603., tiskar

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Predmetnice: Schilling, Andreas – 1594., novolatinska poezija, pogrebna pjesma.

Krapina R IV-8°-6

7.

RITTERSHAUSEN, Konrad, (aus Braunschweig)

Oda Alcaica Condrai Rittershvsii Brunsw. De Nuptiis Eberhardi Sezenii Rectoris Ludi Litterarii, qui est Brunswigae ad S. Blasii Et Annae Rittershvsiae Baldasari Filiae. sororis carissimae, : Adjuncta est Paraphrasis Psalmi CXII : Epithalamii loco jam olim ab eodem nuncupata Estherae Rittershusiae sorori, cum nuberet ... Wilhelmo Olfenio, civi & mercatori Brunsvicensi. – Norimbergae : in officina typographica haeredum Chatarinae Gerlachiae, 1593. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Gerlach, Catharina, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Digitalna poveznica: http://digital.onb.ac.at/OnbViewer/viewer.faces?doc=ABO_%2BZ-177975506.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina R IV-8°-7

8.

SCHWARTZMAIER, Ludwig

In Connubium felicissimum Magnifici, Nobiliss. Et Amplissimi Domini Ludovici Schwartzmaieri a Schwartzenau ... Et ... Annae Mariae ... Ioannis Wolfgangi Freymonii ab Oberhausen ... Filiae: Sponsorum Lectissimorum : Omnia votaue. – Pragae : Typis Annae Schumanianae, 1596. – [44] lista ; 8° (20 cm); Ilustracije.

Drugi autor: Schumann, Anna, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb11209865_00003.html.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-8

9.

BUCHNER, Huldrich

Huldrichi Buchneri Charisterium ad Magnificum virum Dn. Nicolaum Reusnerum Juriscons. et Potam Clariss. Comitem Palatinum Caesareum, cum ab eodem potic ornaretur Lauru. – Noribergae : Typis Christophori Lochneri, 1596. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autori: Lochner, Christoph, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: oštećeno od insekata, mrlje od vlage.

Predmetnice: Reusner, Nicolaus, novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-9

10.

TEUFEL von Guntersdorf, Hans Christoph von

Deductioni nuptiali illustris domini D. Ioannis Christophori Teufel ... et generosae virginis Euphrosynae, ... D. Conradi ... filiae . – Viennae Austriae : excudebat leonhardus Nassingerus, 1593. – [11] listova ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Nassinger, Leonhard 1564. – 1591., tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Digitalna poveznica: <http://daten.digitale-sammlungen.de/~db/0003/bsb00038393/images/>.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-10

11.

BETS, Nicolaus

Ode tricolors tetraastrophos : In laudem illustris et generosi domini Victoris ab Althan, liberi Baronis Goltburgii & Murstettensis, & c. / A Nicolao Bets Belga observantiae ergo facta. – Vienae Austriae : Typis Leonhardi Formice, 1594. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Formica, Leonhard, tiskar.

Uvez: novi, platno. Oznake: na margini naslovnice *Secunato Engelbarthes f.f.*
Knjižni blok: dobro očuvan.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-11

12.

QUIN, Walter

Euphemiticon, siue boni ominis carmen, Rudolpho II. imperatori semper Augusto, Pio, Invicto, & Clementiss, Principi / a Gualtero Quinno Hiberno consecratum. – Pragae : apud Io. Otthmarum, 1595. – [8] listova ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Otmar, Johann, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: Rudolf II., car Svetog Rimskog Carstva, novolatinska poezija, čestitke.

Krapina R IV-8°-12

13.

MUSELIUS, Johannes

Pro Nvptiis Clarissimi viri D. Ioannis Muselii ... et ... Magdalenae, Quondam nobilis D. Ioannis Hessii ... Carmina scripta a Magistris Academiae Pragensis. – Pragae : In officina Typographica Johannis Schumani, 1594. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi uvez: Schumann, Johannes (1588. – 1602.), tiskar.

Uvez: novi, platno. Oznake: na naslovnici bilješka *qui 25. Maji Anno 94 Vratislavia .....*

Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-13

14.

PRAETORIUS, Bernhard

Ecloga funebris sacra memoriae numquam satis laudatae illustriss. ... Guilielmi, d. Philippi f. d. Guilielmi II. N. Hassiae landgravii ... defuncti : Elegiae diversae de eiusdem illustriss. pr. obitu. – Ianae Tyrig : Ex typographeo Tobiae Steinmanni, 1593. – [88] str. ; 8° (20 cm); Ilustracija.

Drugi autor: Steinmann, Tobias, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Digitalna poveznica: <http://daten.digitale-sammlungen.de/~db/0008/bsb00088705/images/>.

Predmetnice: novolatinska poezija, elegija.

Krapina RIV-8°-14

15.

WANCKEL, Johannes

Dies heroicus IIX. Cal. April. Carmine Galliambico celebratus a M. Iohanne Wanckelio . – Witebergae : Typis Zachariae Lehmanni, 1594. – [6] listova ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Lehmann, Zacharias (1581. – 1603.), tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija.

Krapina RIV-8°-15

16.

VYVER, Jacobus van den

Carmen Gratulatorium In honorem. Admodum reverendi illustris et amplissimi viri D. Iacobi Chimarraei vreremundani, S.R.E. protonorarii / Auctore Iacobo Vivario, Poeta laureato. – Coloniae Agripinae : apud Gerardum Greuenbruch, 1595. – [22] lista ; 8°(20 cm).

Drugi autor: Grevenbroich, Gerhard (1583. – 1642.), tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke

Krapina RIV-8°-16

17.

ARCONATUS, Hieronymus

Epithalamivm Auspicatis & felicibus nuptijs : Nobilitate, Virtute, Integritate, Ac Rervm Cognitione Praestantis Viri, Domini Iacobi Pvheleri, Divi Rvdolphi II Rom. Imp. Augusti, &c militarium Lustrationum per Hungariam Magistri : secundo Sponsi, & lectissimae pudicissimeaq[ue] Virginis Sybillae Hildenbrandae, Sponsae, a Nobili viro, Domino Martino Hildebrando, Illustrium Prouincialium Austriae Inferioris, generali Quaestore aerarij : vel Receptore, vt vocant, fratre in matrimonium elocatae, celebratis Viennae Austri Kalend. Augusti M. D. XCIII. – Viennae Austriae : Typis Leonhardi Formicae, 1593. – [8] str. ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Formica, Leonhard, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan, preuvezano.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-17

18.

CYANEUS, Johannes

Eponymicum admodum reverendo, pietate, virtute, eruditione nobili, Reumque usu clarissimo viro, Domino Christophoro Blobelio de sua . – Budissinae : Excudebat Michael Wolrab, 1595. – [5] listova ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Langenhardt, Adam Thomas von (1595. – 1614.); Wolrab, Michael (1573. – 1602.), tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: oštećenja od insekata.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-18

19.

FRENZEL von Friedenthal, Salomon

Epigramatra Honori Nuptiarum, honestissimi et ornatissimi juvenis, Melchioris Neringii Wangenheimij Turingi : Et Pudicissime lectissimae que virginis Dorotheae, Cl.V.M. Pauli Didymi olim ... – Witebergae : Typis Zachariae Lehmanni, [S. a.]. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autori: Wanckel, Johannes ; Weisse, Johannes ; Lehmann, Zacharias (1581. – 1603.), tiskar

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-19

20.

RITTERSHAUSEN, Konrad, (aus Braunschweig)

Carmina in discessum ex Academia Noribergensium, Qua est Altorphi, Generosum Dominorum Baronum, Iohannis et Hertwigii Seidliciorum a Schoenfeld : Filiorum Magnifici & generosi Domini Hertwigii Seidlicii a Schoenfels, ... – Noribergae : Excudebat paulus Kauffmann, 1596. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Volckart, Georg (1558. – 1628.) ; Kauffmann, Paul (1594. – 1617.), tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-20

21.

WANCKEL, Johannes

Consolatio ad Illustrisimum principem ac Dominum D. Fridericum Wilhelmum, Ducem Saxoniae, : Lugentem immaturum obitum Viri amplissimi ... / a M. Johanne Wanckelio. – Viteberge : typis Zachariae Lehmanni, 1594. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Lehmann, Zacharias (1581. – 1603.), tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvan.

Predmetnice: novolatinska poezija, smrt – žalovanje.

Krapina RIV-8°-21

22.

CAROLIDES, Jiri

Decas Augustissimorum, ex amplissima floretissimaque Archiducum Austriae Familia, imperatorum, quibus singulis sua Symbola / autore Georgio Carolide a Carlsperga. – Praegae excusa : Typis Venceslai Marini a Genczic, 1596. – [8] listova ; 8°(20 cm).

Drugi autor: Maryn z Jenčic, Václav, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija, povijest Austrije i Češke.

Krapina RIV-8°-22

23.

MAIOR (Mayer) Iohann

Elegia gratulatoria in reditum illustrissimorum Principum, ac Dominorum Iohannis Georgii et Christiani : Fratrum: Principum ... / Scripta a Iohanne Maiore D. – Servestae : Excudebat Bonaventura Faber, 1595. – [4] lista ; 8° (20 cm); Ilustracija.

Drugi autor: Schmidt (Faber), Bonaventura, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage, prevezano.

Predmetnice: novolatinska poezija, elegije.

Krapina RIV-8°-23

24.

PREUSCHOFF, Johannes

Epigrammata de morte illustrissimi principis Alberti Radzivili ducis Olicae, et Nesviesz, magni Ducatus Litvaniae . / authore Ioanne preuschoff Pruteno ... – Cracoviae : in officina Nicolai Scharffanbergi, 1592. – [16] listova ; 8° (20 cm); Ilustracija.

Drugi autor: Scharffenberger, Mikoaj, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: povijest Litve, novolatinska poezija, elegije, smrt – žalovanje.

Krapina RIV-8°-24

25.

HELIUS, Arnold

Hymeneus ornatissimi viri D.M. Iohannis Iunioris Grylli a Grillova Raconensis: et honestae venustaeq; Lidmilae . – Pragae : Typis Annae Schumanianae, 1596. – [8] listova ; 8° (20 cm)

Drugi autori: Carolides, Jiri; Martinovsky, Bartolomej; Arconatus, Hieronymus; Schumann, Anna, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija, ode.

Krapina: RIV-8°-25

26.

CYANEUS, Johannes

Carmen gratulatorium in consecrationem reverendissimi et illustrissimi principis ac Domini D. Zbignei, dei et ... Archiepiscopi Pragensis / a Ioanne Cyaneo Sylvano Silesio. – Pragae : Ex officina Typographica Georgij Dacziceni, 1593. – [7] listova ; 8° (20 cm); Ilustracija.

Drugi autor: Daciczy, Jiri Jakubuv, tiskar.

Uvez: novi, platno. Oznake: na naslovnici kratak nečitljiv zapis. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija, ode, čestitke

Krapina RIV-8°-26

27.

POLLIO, Lucas

Memor. Iohannis Muselii Medici Vratisl. Nobiliss. et Cl. in propr. aedium restructione fataliter ex humanis sublata. – Lygnicii : Typis Sartorianis, [1596]. – [14] listova ; 8° (20 cm).

Drugi autori: Carolides, Jiri ; Arconatus, Hieronymus; Scholtz, Lorenz; Fischer, Tobias; Typis Sartorianis Schneider, Nikolaus (1560. – 1621.), tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija, sjećanje.

Krapina RIV-8°-27

28.

CAROLIDES, Jiri

Exsequiae Iohanennis Rodulphi Theodori, illustris Baronis ac . – Pragae : Typis Annae Schumanianae, 1595. – [4] lista ; 8° (20 cm); Ilustracija.

Drugi autor: Schumann, Anna, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: dobro očuvano.

Predmetnice: novolatinski govori, smrt, povijest Češke.

Krapina RIV-8°-28

29.

RADESCHINSKY von Radessowitz, Samuel

Genethliacom Carolo Georgio, M. Georgii Carolidae a Carlsperga Filio Primogenito, . – Pragae : apud Io. Otthmarum, 1595. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autori: Dicastus, Georgius ; Otmar, Johann, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-29

30.

HEIDENREICH, Johannes

Viro Clariss. atque Doctissimo Tobiae Dorncreilio phil. magistro De Summa in arte Medica Laurea / Rectore magnifico ... DN. Friderico Dasypodio ... / Conferente DN. Iacobo Horstio phil et med. ... – Helmaestadii : Excudebat Iacobus Lucius, 1595. – [6] listova ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Horst, Jacob ; Lucius, Jakob, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-30

31.

ZEUTSCHNER, Georg

Solennitati Nuptiarum, nobilis morum integritate, virtute, & humanitate ... Ioannis Grunaueri a Lewengruen & Bareyt, &c... et ... Virginis Marthae Hornigae amplissimi, & prudentissimi Viri Domini Andreae Hornigii / Valentini Langeri. – Glacii, 1596. – [10] listova ; 8° (20 cm); Ilustracija.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage,

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-31

32.

ADUENTORIA, Serenissimo Austriae Archiduci Ernesto, cum pro rege. Catholico Belgium administraturus peteret, atque in itinere, a... Principe IVLIO Herbipoli, apparatu perquam magnifico, ineunte Decembri, ANNO M. D. XCIII. . – [Wuertzburg : Georg Fleischmann, 1593. – 31 – 39 str. ; 8° (20 cm).

Drugi autori: Fleischmann, Georg, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: nedostaje naslovnica i prvih 12 stranica, zatim stranice: 16-17, 24-25, 28-29 i 34-37; mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: http://archive.thulb.uni-jena.de/ufb/receive/ufb_cbu_00003372.

Predmetnice: novolatinska poezija, oda, politička povijest Belgije i Austrije.

Krapina RIV-8°-32

33.

GENETHLION Henrici IVLII, Ioanni Bodenmaier, potentissimo Duci Brunov. Henrico Iulio etc. Secretis Camerae, Viro integerrimo Filioli vnici nuper nati Ipsodie Pentecostes. – Helmaestadii : Excudebat Iacobus Lucius, 1596. – [4] lista ; 8° (20 cm).

Drugi autor: Lucius, Jakob, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: oštećenja od insekata.

Digitalna poveznica: <http://diglib.hab.de/drucke/alv-em-260e-6s/start.htm>.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-33

34.

EPITHALAMION in nuptias nobilis, et Egregii Ivvenis Ioannis Grunaueri a Lewengrun et Bareyt & .... Filiae Foelicis olim Recordationis ... D. Andreae Hering senatoris . – Praegae : Typis Wenceslai Marinia Geneczie, 1596. – [4] lista ; 8° (20 cm). Ilustracija.

Drugi autor: Maryn z Jenčic, Václav, tiskar.

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: novolatinska poezija, čestitke.

Krapina RIV-8°-34

35.

TREUTLER, Hieronymus

... Adspnsum / Hieronimus Treutlerus. – Budiss. 1596].

Uvez: novi, platno. Knjižni blok: nedostaje naslovnica.

Predmetnice: novolatinska poezija, vjenčanje, čestitke, Češka, Lužica.

Krapina RIV-8°-35

36.

MUSSO, Cornelio

Prediche del reuerendissimo monsignor F. Cornelio Musso, ... fatte in diuersi tempi, et in diuersi luoghi. – Nuouamente ristampate, et poste per ordine. Con l'aggiunta di quattro nuoue, non piu uedute in luce. Ridotte tutte in dui libri; & con summa diligentia reuiste &

corrette, per beneficio de gli studiosi. Con due tauole ... – In Vinegia : Appresso i Gioliti, 1582. – 2 vol. ; 8° (21 cm).

Drugi autor: Giolito de Ferrari, Gabriele, tiskar.

1: [Libro primo]. – [48], 854 str. ; 8° (21 cm); Brojne ilustracije.

Uvez: velin. Oznake: na naslovnici nekoliko nečitljivih ex librisa i datum 14. junij 1695.; na poleđini naslovnice *Procuranti Fri Paulo Jaksichs & Conventu Crapinensi*; na poleđini zadnjeg lista *Ex libris Rendi Francisci Veinobregh .....* Knjižni blok: oštećen uvez, mrlje od vlage i tinte (crnilo).

Digitalna poveznica:

https://books.google.hr/books?id=mFKsylvBUsgkC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Predmetnice: propovijedi, homiletika.

Krapina RIV-8°-36 L.1

37.

JOHANNES, de Segovia

De praedicatione euangelica libri quatuor. In quibus de forma studendi, atque docendi Scripturam sacram, & de concionatoris officio plenissime disseritur / Authore r.p.f. Ioanne Segobiense ... – Brixiae : ex officina Petri Mariae Marchetti, 1586. – [16], 638 str. ; 8° (21 cm).

Drugi autor: Marchetti, Pietro Maria, tiskar.

Uvez: velin. Oznake: na naslovnici *Contus Crapinensis 1676. 28. Marti Bononia*; na zadnoj stranici *Conventus Crapinensis*. Knjižni blok: oštećen uvez, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

https://books.google.hr/books?id=XGYyyplzNYMC&printsec=frontcover&hl=hr&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q&f=false.

Predmetnice: propovijedi, homiletika.

Krapina RIV-8°-37

38.

LEONRODT, Hans von

Hymelwag auf dem, wer wol lebt vnd wol stirbt, fert in das Reich der Hymel. ... : Hellwag, auf dem wer oevbel lebt v oevbel stirbt der fert in die ewig verdamnus. Dz ist die Materj vnd Jnnhalt dises Bechleins. – Gedruckht zu Insprugg : durch Ruprecht Hoeller in der Hofgassen, [1558]. – [90] listova ; 8° (21 cm). Gotica.

Drugi autor: Hoeller, Ruprecht, tiskar.

Uvez: drvo presvučeno velinom s utisnutim geometrijskim ornamentima, florealnim ukrasima i kopčama. Oznake: na poleđini prednje korice naljepnica – ex libris s grbom i tekstom *Königl. Stift Hall*; na istoj stranici zapis *Frater Plasios Gebharth*. Knjižni blok: mrlje od vlage.

Predmetnice: kršćanski nauk, duhovnost.

Krapina: RIV-8°-38

39.

OTHO, [von Passau]

Die vierundzweintzig Alten : Ein auszerlesen fuertreflichs Buech zue Lehr vnnd vnderweysung eines jetlichen Christen Geistlichs Oder Weltlichs Stands sehr nutzlich : Ersichtlich durch den Ehrwuerdigen Herrn Otho von Passaw vor 182. Jaren auss 104. Lehrern zusammen getragen vnd jetzt ... new vberlesen gebessert vnd in Truck geben. ... – Zu Dillingen : durch Sebaldum Mayer, 1568. – [8], 212 listova ; 8° (21 cm); Gotica; Brojne ilustracije (drvorezi). Naslovnica tiskana dvobojno crveno – crno.

Drugi autor: Mayer, Sebald, tiskar.

Uvez: nekoliko slojeva starijeg tiska presvučeno velinom s utisnutim geometrijskim ornamentima, florealnim ukrasima i ljudskim likovima, ostatci kopči. Oznake: na poledini prednje korice naljepnica – ex libris s grbom i tekstom *Königl. Stift Hall*; na naslovnici *Conventus Crapinensis*. Knjižni blok: oštećen, oštećen velin na koricama, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Predmetnice: kršćanski nauk, duhovnost.

Krapina RIV-8°-39

40.

BERNARDUS Claravallensis, sanctus

D. Bernardi ... Opera quibus adiecimus eiusdem auctoris opuscula: quae, ut caetera eius scripta ... in duos tomos distincta. Cum amplissimis, ac locupletissimis Indicibus utriusque tomo inseruentibus. Tomus primus [-secundus]. – Venetiis : apud Haeredes Melchioris Sessae, 1583. – 2 vol. ; 8° (22 cm).

Tiskano dvostupčano.

Drugi autor: Sessa, Melchiorre, ml., tiskar.

2: Tomus secundus. – 503 lista ; 8° (22 cm).

Uvez: karton presvučen velinom. Oznake: na naslovnici *Sum ex libris Stephani Selischewitz Nunc vero R. P. Cherubini Pehm Lectoris dono acceptij*. Knjižni blok: oštećen uvez, mrlje od vlage.

Predmetnice: teologija, poslanice.

Krapina: RIV-8°-40 P.2

41.

DIEZ, Felipe

R.p.f. Philippi Diez Lusitani ... Conciones quadruplices. Quae a dominica septuagesimae, vsque ad sacrum dominicae resurrectionis festum, in ecclesia Romana, tam in dominicis, quam in feriis habentur. Tomus primus [-quartus] : Cum authorum citatorum, materierum, & sacrorum locorum locupletissimo ac fidelissimo indice. – Nunc denuo in hac septima impressione multis errorib. expurgatus. – Venetiis : apud Dominicum de Farris, 1596. – 4 vol. ; 8° (22 cm).

Drugi autor: Farri, Domenico, tiskar.

3: Tomus tertius: Dominicarum, et festorum omnium quae a dominica prima Aduentus, vsque ad septuagesimam exclusiue, in sacrosanta Romana ecclesia habentur. Tomus tertius .. – [32], 464 str. ; 8° (22 cm).

Uvez: višeslojni papir starije tiskovine. Oznake: na objema stranicama predlista brojne bilješke latinskim jezikom; na naslovnici *Ex libris iz 1663. i 1673, i Conuentus Crapinensis*; na zadnjoj stranici *1664 die 18 Novembris ad agro in .....Nicolaus a Zrinio ..... Crapinensis Conty ..... Knjižni blok: jako oštećene korice i hrbat knjige, oštećen uvez, mrlje od vlage.*

Predmetnice: propovijedi, homiletika.

Krapina RIV-8°-41 T.3

Krapina: RIV-v8°

1.

CALEPIO, Ambrogio

Dictionarium Ambrosii Calepini, magno omnis generis uocum auctario postremo nunc locupletatum & recognitum. Una cum Conradi Gesneri Onomastico, siue propriorum nominum serie copiosissima. – Basileae (Basileae : Ex officina Hieronymi Curionis : Impensis Henrici Petri, mense augusto anni 1558). – [824?] listova ; v8° (23 cm). Tiskano dvostupčano.

Drugi autori: Gessner, Konrad; Curio, Hieronymus, tiskar, nakladnik; Petri, Heinrich, tiskar, knjižar i nakladnik.

Uvez: drvo presvučeno velinom s utisnutim geometrijskim ornamentima ukrašenim florealnim ukrasima i centralno smještenim muškim alegorijskim likom; tragovi kopča. Oznake: na naslovnici *Contus Franciscano Crapinensis 1733*.

Knjižni blok: oštećen uvez, hrbat i predlist, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: http://www.e-rara.ch/bau_1/content/pageview/1206057

Predmetnice: filologija, lingvistika, rječnici.

Krapina RIV-v8°-1

Krapina: RIV-4°

1.

CALEPIO, Ambrogio

Ambrosii Calepini Dictionarium vndecim linguarum, iam postremo accurata emendatione, atque infinitorum locorum augmentatione, collectis ex bonorum authorum monumentis : Respondent autem Latinis vocabulis, Hebraica, Graeca, Gallica, Italica, Germanica, Belgica, Hispanica, Polonica, Vngarica, Anglica : Onomasticum vero: hoc est, propriorum nominum ... catalogum, maxima etiam accessione locupletatum, & praecipuarum rerum

Germanica explanatione illustratum, seorsim adjunximus. – Basile : per Sebastianum Henricpetri (Basile : per Sebastianum Henricpetri, anno salutis humanae, 1590). – [8], 1655 str. ; 4° (34 cm).

Drugi autor: Henricpetri, Sebastian, tiskar.

Privez: Gessner, Konrad, *Onomasticon propriorum nominum primum/ .....* – Nunv vero hac postrema aeditione a quodam Studio, [S. l.]

Uvez: drvo presvučeno kožom s metalnim okovom i kopčama. Oznake: na unutarnjoj strani prve korice *Ad scribitur pro Conventu Varasdiensi in Provincialatu reservandus & conservandus 1732* i dolje *Presens Calepinus ad magnam R.P.Lectoris Alexij Jellacich .....* *et Conventu Crapinensis anno 1739. die 2-da .... Julij .....* Knjižni blok: oštećenja od insekata, mrlje od vlage, restaurirano 1732. – 1739. godine.

Digitalna poveznica: <http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/vd16/content/pageview/11925601>.

Predmetnice: filologija, lingvistika, rječnik.

Krapina RIV-4°-1

GESSNER, Konrad

Onomasticon propriorum nominum primum / ad Conrado Gesnero ... – Nunc vero hac postrema aeditione a quodam Studio ... – [S. l. : s. n., s. a]. – 316 str. ; 4° (34 cm).
Privez: Calepio, Ambrogio, *Ambrosii Calepini Dictionarium vndecim linguarum, iam postremo accurata emendatione, atque infinitorum locorum augmentatione, ...*, Basile, 1590.

Uvez: drvo presvučeno kožom s metalnim okovom i kopčama. Oznake: bilješke uz tekst. Knjižni blok: oštećeni uvez, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <http://digitale.bibliothek.uni-halle.de/vd16/content/pageview/11925601>.

Predmetnice: filologija, rječnici.

Krapina RIV-4°-1

2.

PELBARTUS, de Themeswar

Pomerium Sermonum de beata virgine dei genitrice, Vel Stellarium Corone beate virginis pro singularum festivitatum eiusdem predicationibus coaptatum. – Hagnaw : In officina industrii Henrici Gran : Joanis Rynman de Oringaw, 1515. – 141, [6] listova ; 4° (30 cm); Gotica.

Drugi autori: Gran, Heinrich, tiskar; Rynmann, Johann, nakladnik.

Privez: Pelbartus, de Themeswar, [*Pomerium sermonum de observantia : De Tempore dominicales De Sanctis Quadragesimale triplex Stellari beate virginis ...*], Hagenau, 1516.

Uvez: novi, platno s kožnim hrptom i uglovima. Oznake: brojne bilješke na marginama stranica i na slobodnim listovima. Knjižni blok: nedostaje naslovnica i prvih sedam listova te na kraju prva dva i zadnja dva lista Tabule; na kraju je privezan list Liber XII pars II fol. CXXXV; mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10943241_00001.html.

Predmetnice: propovijedi, homiletika

Krapina R IV-4°-2

PELBARTUS, de Themeswar

[Pomerium sermonum de observantia : De Tempore dominicales De Sanctis Quadragesimale triplex Stellari beate virginis ... index adhibitus / Fratris Pelbarti de Themeswar ordinis Mino[rum]]. – Hagnaw : Henrici Gran : Joanis Rynman 1516. – 234 lista ; 4° (30 cm); Gotica.

Drugi autor: Gran, Heinrich, tiskar; Rynmann, Johann, nakladnik.

Privez: Pelbartus, de Themeswar, Pomerium Sermonum de beata virgine dei genitrice, Vel Stellarium Corone beate virginis pro singularum festivitatum eiusdem predicationibus coaptatum, Hagenau, 1515.

Uvez: novi, platno s kožnim hrptom i uglovima. Oznake: na prvom listu *Conventus Crapinensis*; brojne bilješke na marginama stranica. Knjižni blok: nedostaje naslovnica, prvih trinaest prvih i dva zadnja lista; mrlje od vlage.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb10943235_00001.html.

Predmetnice: propovijedi, homiletika.

Krapina R IV-4°-2**3.**

[**BIBLIA** cum concordantijs veteris et noui testamenti et sacrorum canonum Biblia <lat.> necnon et additionibus in marginibus varietatis diuersorum textuum : Sanctus Hieronymus interpres biblie. Per venerabilem patrem: fratrem Albertum castellanu[m] venetum ordinis predicatorum studiosissime reuisa correctata emendata]. Per Jacobus Sacon Lugd. impressa. Expensis notabilis viri d[omi]ni Antonii Koberger de Nuremburgis 1515. 12. Januarij). – [14], 218, [23] lista ; 4° (33 cm); Gotica; Brojne ilustracije; Tiskano dvostupčano.

Drugi autor: sv. Jeronim, prevoditelj; Castello, Alberto da, priredio ; Sacon, Jacques, tiskar; Koberger, Anton, tiskar, knjižar i nakladnik.

Uvez: novi, drvo presvučeno platnom s kožnim hrptom i uglovima. Oznake: brojne bilješke na marginama stranica i podcrtani dijelovi teksta.

Knjižni blok: nedostaju dva zadnja lista; oštećeni prvi listovi; mrlje od vlage i tinte.

Digitalna poveznica:

http://reader.digitale-sammlungen.de/de/fs1/object/display/bsb11059981_00001.html.

Predmetnice: Biblija, Stari zavjet, Novi zavjet, sv. Jeronim – prevoditeljski rad.

Krapina: R IV-4°-3**4.****CALEPIO, Ambrogio**

[F. Ambrosij Calepini Bergomatis ... Dictionarium ex optimis quibusque authoribus studiose collectum: & rursus auctum: et multo diligentius ab Ascensio repositum : Graecum praeterea recognitum: accentibus discretum: & latine expositum est ?]. – [S. l. : s. n., s. a. 1510 – 1513?]. – 396 listova ; 4° (29 cm); Gotica. Tiskano dvostupčano.

Uvez: novi, drvo presvučeno novom kožom sa starim metalnim okovom i kopčama. Oznake: na unutarnjoj strani prve korice latinski tekst i ispod *Ex libris Egregij Mathiae Jalsoezy*

et filij eiusdem Nicolaj ... Anno Domini 1657 die septima octobris Conventui Crapinensi dono datus Matthias Jalsoez; na unutarnjoj strani stražnje korice tri poduže bilješke iz života obitelji Bathiany. U trećem zapisu se govori: *Sposabili ad Magnifficæ Donna Dnna Dorothea comitissa a Zrinio ..... ad Magnifici Dnni Balthazari s Bathiani .....*; bilješke na marginama stranica. Knjižni blok: nedostaje naslovnica i zadnji jedan ili dva lista; mrlje od vlage, voska i tinte, djelomično rukom kolorirani inicijali.

Predmetnice: filologija, rječnici.

Krapina R IV-4°-4

5.

STAPLETON, Thomas

Principiorum fidei doctrinalium demonstratio methodica. Per controuersias septem in libris duodecim tradita / Authore Thoma Stapletono Anglo, ... – Editio altera ab authore recognita, & multis in locis locupletata. Cui etiam accesserunt, Successionis ecclesiasticæ defensio accuratior; ... Huic operi triplex adiectus est index. – Parisiis : apud Michaelæm Sonnum, via Iacoba sub scuto Basiliensi, 1582. – [32], 700, [38] str. ; 4° (33 cm).

Drugi autor: Sonnius, Michel, tiskar.

Uvez: velinom presvučena papirna tiskovina složena u više slojeva. Oznake: na naslovnici *Conventus Crapinensis*. Knjižni blok: oštećen uvez, oštećen velin, oštećenja od insekata, mrlje od vlage.

Digitalna poveznica: <http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb11205377.html>.

Predmetnice: teologija, apologetika, protureformacija.

Krapina R IV-4°-5

6.

TEXTVS Bible: Hoc in opere hec insunt. Concordantie tam ex veteri [et] nouo testamento: sacrisq[ue] canonibus: q[uam] ex viginti libris Josephi de antiquitatibus [et] bello Judaico excerpte. – Lugduni: Crespin, 1527. – [26], 260 listova ; 4° (34 cm); Gotica; Brojne ilustracije (drvorezi).

Drugi autori: Gradi, Jean (dodatak); Crespin, Jean (tiskar).

Uvez: novi, drvo presvučeno kožom s (starim) kopčama. Oznake: na unutarnjoj strani prve korice notni zapisi i tekst *Ad laudem et gloriam sanctissimo Trinitatis*, a na predlistu više razlicitih kratkih zapisa; brojne bilješke na marginama stranica; podcrtan tekst. Knjižni blok: rekonstruirana naslovnica, nedostaje poledina naslovnice, nedostaju listovi 9, 253, 261, 264-265, 268, i devet nenumeriranih listova; mrlje od prstiju, voska i vlage.

Digitalna poveznica: <http://reader.digitale-sammlungen.de/resolve/display/bsb11058985.html>.

Predmetnice: Biblija, Stari zavjet, Novi zavjet.

Krapina R IV-4°-6

Rođenje Kristovo (drvorez)
*TEXTUS Biblie: Hoc in opere
 hec insunt. Concordantie tam
 ex veteri [et] nouo testamento:
 sacris[ue] canonibus: q[uam]
 ex viginti libris Josephi de
 antiquitatibus [et] bello Judaico
 excerpte.* - Lugduni: Crespin,
 1527. (Krapina R IV-4°-6).

Summary

COLLECTIONS OF FOREIGN RARE BOOKS FROM THE 16th CENTURY IN THE LIBRARIES OF THE CROATIAN FRANCISCAN PROVINCE OF SS CYRIL AND METHODIUS: FRANCISCAN MONASTERY OF ST CATHARINE IN KRAPINA

Croatian Franciscan Province of Ss Cyril and Methodius since 2011 systematically itemizes holdings of its libraries in accordance to the international standards (ISBDM). The focus of this catalogue is on the most precious holdings and modern standardization through usage of informatics and communication technologies. With such an approach, the processed material is available in digital catalogue publicly open on the web-address <http://193.198.235.162>. Collection of foreign rare books from the sixteenth century in the library of the Franciscan monastery in Krapina does not hold many books in total, only 85 items/volumes with 98 titles. However, its content is quite interesting and kind of unique. This article reveals catalog of the Collection itself, including the comments and necessary explanations regarding the most interesting titles and their authors. The library keeps three editions of Bible (from 1515, 1527 and 1569), manuscripts with biblical comments (T. Graminaeus, B. Pererius), spiritual literature that is thematically related to the biblical texts of the New Testament (J. Perion, L. Granatensis, V. Bruno, G. Pico dela Mirandola, J. C. Gerson), as well as texts meant for faithful flock, which were written in German (Hans von Leonrodt, Otto von Passau). Moreover, one can find there interesting philo-

sophical and theological holdings (F. Titelmans, P. da Fonesca, J. Duns Scot, T. Glius, P. Canisius, G. Witzel, Innocentius III pope, Denfensor de Liguge, J. de Combes, B. Clara-vallensis, T. Hibernicus), which are enriched with quite an extensive collection of the Counter-Protestant printings (P. de Soto, J. Maier von Eck, T. Stapelton, R. Bellarmino, G. B. Confalonieri, J. de Damhouder, Council of Trento). Among these studies one can find also works of Swiss Reform theologian, S. Castellion, who was opponent of J. Calvin and his religious intolerance. Besides these works, there are several pastoral manuals and collections of sermons (Pelbartus de Themeswar, A. Broicky a Koenigstein, Haimo von Halberstadt, C. Musso, Johannes de Segovia, T. Stapelton, F. Diez, Luis de Granada, F. Incarnato, H. Savonarola, J. de Voragine). On the other hand, there are no many books with historical thematic (Herodotus), and the same can be sad regarding the medical literature (Realdi Columbi Chremonensis ... De re anatomica libri 15, Paris 1572). Regarding philology and lexicography, this Collection contains three copies of dictionary by A. Calepino (1510-1513, 1558, and 1590). Moreover, the library keeps several items in the field of the Latin literature: antique (Publius Ovid Naso), and far more publications of various neo-Latin poets from Silesia, Saxony (Lusatia), and Bohemia (N. Reusner, J. Wanckel, J. Cyaneus, H. C. von Teufel, B. Praetorius, j. Vÿver, H. Arconatus, S. Frenzel, J. Carolides, N. Bets, K. Rittershausen, S. Radeschinsky, A. T. Lagenhardt, G. Volckart, B. Martinovsky, H. Buchner, L. Pollio, J. Heidenreich, H. Treutler, I. Maior, L. Schwartzmaier, T. Ficher etc.). Furthermore, there are also some verses of English Irishman W. Quin. All these publications are preserved in this Collection, although their authors were members of various Protestant denominations.

Some of the items from the Collection already have a bibliographical description with digital image and direct link to the digitized copy kept in some of the European libraries. In this way users can easily browse these holdings in the library.

This Collection of foreign rare books from the sixteenth century in the Library of the Franciscan monastery in Krapina clearly witness about long lasting spiritual and cultural tradition of the Croatian Franciscans from the small town of Krapina.

KEY WORDS: *foreign rare books, 16th century, Franciscan libraries, Croatian Franciscan Province of Ss Cyril and Methodius, Krapina.*